

Komunitator



➤ Idrijska Komuna-
nala odvaža
smeti z izgubo

➤ Stojan Petrič
– v naši dolini
bomo ohranili
zaposlenost

➤ Premiera filma
o neandertal-
čevi piščali

➤ Medvedu se je
v naših krajih
pridružil tudi
volk

MUŠKETIRJI

VARNEGA VARČEVANJA



Nepremagljivi v boju s finančno negotovostjo

Dolgoročni depozit

za **pravne osebe, zasebnike** in **fizične osebe** s fiksno obrestno mero **5,60 %**, neuničljiv zaščitnik naložb.

Rentno varčevanje,

zanesljiv čuvaj brezskrbne finančne prihodnosti.

Stanovanjski varčevalni račun,

utiralec poti do lastnega doma.

Podarite varčevanje!



Varčevanje je lahko tudi darilo za vas ali vaše najbližje. Ob sklenitvi varčevanja iz te ponudbe vam bomo podarili družinski film **Trije mušketirji** na DVD-ju.

**Akcija traja
do 31. decembra 2008.**

Živosrebrova pot Camino Real



Na začetku evropskega dela poti grad *Gewerkenegg*, na koncu njene poti v Novem svetu pa kraljevska zakladnica (*Caja Real*). Zbirni center v mehikiškem San Luis Potosiju, iz katerega so živo srebro dostavljali uporabnikom, v obratni smeri pa od tam pošiljali srebro na staro celino.

Komunitator

Izdaja: FMR - MEDIA založništvo, publikacije in promocija d.o.o. • **Direktor:** Vojko Božič • **Glavna in odgovorna urednica:** Polona Šemrl • **Uredništvo:** Arkova 43, 5280 Idrija, E-mail: polona.semrl@fmr.si, fmr-media@fmr.si, tel: (05) 37 50 599, fax: (05) 37 50 367, 051 689 204 • **Sodelavci:** Marija Benčina, Špela Hvalec, Janez Kavčič, Filip Šemrl, Polona Šemrl, Irma Šinkovec, Barbara Ukmar, Domen Uršič, Gašper Uršič, Slavica Uršič, Maja Vojska • **Fotografije:** Zoran Abram, Manica Govekar, Blaž Grah, Špela Hvalec, arhiv Občina Idrija, arhiv TIC Idrija, arhiv Janeza Kavčiča, Iztok Konjar, arhiv Taborja Golob Mrak, Nataša Ozebek, Bruno Rupnik, Bojan Režun, Tomaž Sinigajda, Filip Šemrl, Polona Šemrl, Gorazd Šemrov, Irma Šinkovec, Gašper Uršič, Maja Vojska • **Oblikovna zasnova:** KULT, Oblikovalski studio, Simon Kajtna, s. p. • **Jezikovni pregled:** Vlada Eržen • **Tajnica uredništva:** Zdenka Čibej • **Naklada:** 8000 izvodov • **Naročnina:** časopis je brezplačen • **Priprava in tisk:** Pagis d. o. o. Idrija • **Distribucija:** Pošta Slovenije • Časopis si lahko ogledate na spletni strani: www.fmr.si • **Naslovnica:** Prazniki Copyright© FMR – MEDIA. Fotografije in vsebina časopisa so zaščiteni z avtorskimi pravicami. Nobenega dela časopisa ni dovoljeno razmnoževati, niti kako drugače kopirati, navedbe iz njega pa je mogoče uporabiti le po predhodnem pisnem dovoljenju izdajatelja.

Vsebina

- **4 Komunala**
Nerešen status idrijske Komunale ne dovoli podražitve in jo zato posledično peha v izgubo
- **5 Intervju**
Stojan Petrič meni, da je v kriznih časih pomembneje od plače biti zaposlen in imeti delo
- **12 Spominjanja**
Pred 300 leti se je rodil Jožef Mrak, najvidnejši slovenski politehnik 18. stoletja, graditelj klavž na Idriji in Belci
- **18 Gospodarstvo**
Reorganizacija koncerna Kolektor bo tej gospodarski skupini pomagala do večje učinkovitosti in rasti prometa v prihodnjih letih
- **42 Kulturna dediščina**
Partizanska bolnica Franja bo ob letu že odprta za obiskovalce
- **43 Prometna varnost**
Akcije Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu prispevajo k večji varnosti udeležencev v prometu
- **50 Potovanja**
V Ruandi bi radi čim prej pozabili na genocid

Foto: Gorazd Šemrov



Smo se res izognili poplavi smeti?

Polona Šemrl

Sredi novembra je direktor idrijske Komunale Ivan Grahelj na idrijsko občino naslovil pismo, v katerem župana in svetnike obvešča o situaciji, v kateri se je znašlo podjetje. Kot je zapisal, naj bi se Komunala zaradi velike nelikvidnosti idrijske občine in popolne neodgovornosti vseh, ki predlagajo in sprejemajo občinske odloke, znašla v velikih finančnih težavah, zato bo morala



Cerkljanski svetniki pa so na zadnji, decembrski seji, dali soglasje k podpisu pogodbe med Komunalo in cerkljansko občino glede storitev, ki jih za občino opravlja podjetje, med drugim je tu tudi odvoz odpadkov. S podpisom pogodbe pa se cerkljanska občina tudi obveže, da bo Komunali delno pokrila izgubo, ki nastaja zaradi odvoza odpadkov. Glede ureditve statusa Komunale cerkljanski svetniki niso razpravljali, so nam pa na občini zagotovili, da bodo to storili v kratkem. Njihovi idrijski kolegi pa so tokrat preučili možnosti, kako naj bila družba oblikovana, ali kot zasebna gospodarska družba, kar je že zdaj, ali kot javno podjetje. Svetniki so vse možnosti pustili odprte, saj želijo najprej preučiti še ekonomsko analizo variant, da bi se odločili ta tisto pravo. So pa občinski upravi naložili, sa status Komunale reši v štirih mesecih.

Ni se nam torej treba bati, da bi nas ob vstopu v novo leto pred hišami in bloki pričakali kupi smeti. Ker pa se vsakoletne prednovoletne obljube in zaobljube kaj kmalu rade izjalovijo, upajmo, da bo tokrat šlo vse po načrtih.



njujno ukrepati. Največ izgube ima podjetje pri odvozi odpadkov, zato je Grahelj napovedal, da bo Komunala v idrijski in cerkljanski občini smeti pobirala le enkrat na mesec namesto enkrat na teden, če občini za obdobje od 1. junija letos pa do izbire koncesionarja ne bosta pokrili razlike med zdaj veljavno ceno in dejanskimi stroški, nastalih pri odvozu odpadkov. Poleg tega morajo svetniki razmišljati tudi o statusu Komunale, saj naj bi bil prav njen neresen status razlog, da Komunala od ministrstva za gospodarstvo ne dobi soglasja za dvig cen odvoza odpadkov.

Komunala si namreč zadnja štiri leta zaman prizadeva, da bi podražila odvoz odpadkov. Gospodinjstva zdaj za odvoz smeti plačujejo 1,23 evra na osebo. Idrijska in cerkljanska občina sta sicer potrdili zvišanje cen odvoza odpadkov, a pri tem je tudi ostalo, vse do decembrskih sej obeh občinskih svetov. Samo pri odvozu smeti ima namreč Komunala 130 tisoč evrov izgube, idrijska občina ji dolguje dobrega pol milijona evrov, neresena problematika pa ji vsak mesec prinese še dodatnih 30 tisoč evrov izgube.

Idrijski občinski svetniki so na zadnji seji razpravljali o kritju razlike v ceni odvoza odpadkov in pravni študiji o načinih preoblikovanja Komunale. Svetniki so namreč odločili, da bo občina Komunali iz občinskega proračuna za leto 2009 pokrila izgubo, ki je nastala kot razlika med veljavno ceno in dejanskimi stroški izvajanja te gospodarske javne službe, vendar največ do višine 100.000 evrov.

Kam z muljem?

To je za idrijsko Komunalo zagatno vprašanje, saj mulj iz mestne čistilne naprave v Idriji vsebuje prevelike količine živega srebra in ga zato ni mogoče uporabljati za kar koli. Za prekrivni material na komunalnih deponijah pa je primeren, toda le ustrezno »stabiliziran«, da ga dež ne razmoči. Na Komunali so po trditvah **Iztoka Konjarja** ugotovili, da je elektrofiltrski pepel, v ustreznem razmerju zmešan s cementom in muljem, primeren, toda kaj, ko ga podjetje

Snaga vsega iz ljubljanske toplarne zvozi na deponijo na Barju. 500 prostorninskih metrov, kolikor bi ga potrebovali v Idriji, je premajhna količina, da bi Toplarna spreminjala načrte. Idrijska Komunala je poskušala podobno hidroskopičnost mulja doseči tudi z livarskim peskom iz cerkljanske Ete (poskus je ovekovečen na pričujoči fotografiji). Ni jim uspelo! Kontaminiran mulj je edino možno sežgati, da bi ga spravljali v idrijsko jamo, pa je prepozno.



Stojan Petrič - predsednik koncerna Kolektor

Kriza bi bila enaka, če bi nastopila dve leti prej ali dve leti kasneje

Filip Šemrl

Po silni konjunkturi v zadnjih letih, ko so cene energentov in reprodukcijskega materiala letele v nebo, je kar naenkrat udarila finančna kriza in posledično gospodarska recesija. Kje vidite vzroke za nastale razmere?

»Nastale razmere so posledica nekontrolirane vpeljave izvedenih finančnih instrumentov, npr. hipotek, ki so v nadaljevanju preko izdaj obveznic z visokim donosom ustvarjale le povpraševanje.

Zlom tega finančnega konstrukta je povzročil globalno finančno in gospodarsko krizo. S tem pa se je dokazalo, da trg ne more samostojno regulirati teh prenosov, ampak je za to potrebna regulativa centralne banke. To je tudi ena od ključnih napak, ki jo je napravil ameriški FED, kar pa je tudi priznal.«

Ali menite, da bi bilo bolje, če bi kriza nastopila denimo že dve leti prej?

»Kriza bi bila enaka, če bi nastopila dve leti prej ali dve leti kasneje.«

Je po vašem mnenju kriza prišla prehitro oziroma je prehitela proces diverzifikacije koncerna oz. nadaljnjih akvizicij?

»Obratno. Mi imamo ta trenutek v igri nekaj projektov v procesu nadaljnje diverzifikacije, ki nam bo pomagala do pol milijarde evrov letnega prometa. Novi produkti so rezultat našega razvoja in tržnih raziskav. Pri tem so bile narejene tudi napake in verjamem, da še bodo. Bistvo pa je, da imamo danes pri naših kupcih v fazi testiranja več deset različnih produktov, katerih začetek proizvodnje pričakujemo od leta 2010 naprej. Intenzivno delamo na akvizicijah, saj je danes cena teh prevzemnih tarč nižja kot pred letom dni. Seveda so tudi nevarnosti večje, saj bo treba ta podjetja ali dokapitalizirati ali kako drugače preurediti, da bodo kasneje dajala pričakovani dobiček. Za to pa potrebuješ dve stvari: finančni kapital in kadre. Ta trenutek je sicer težko dobiti potreben denar, toda če bodo banke pametne, se jim splača podpreti take projekte. Kar zadeva kadre, pa jih je treba, usposobljene, poslati v tujino, da stvari peljejo naprej. To je trenutek, ko lahko napredujemo in povečamo

dodano vrednost, ne samo v Kolektorju, temveč na sploh v Sloveniji.«

V zadnjem času so predstavniki koncerna, še posebej pa vi osebno, veliko nastopali na mednarodnih in domačih forumih, bolje rečeno, aktivno sodelovali v razpravah o ukrepih za izhod iz pričujoče krize. Nova vlada premiera Boruta Pahorja se je zavezala, da bo pomagala gospodarstvu, toda ne vsevprek, temveč izvoznemu in zdravemu. Kaj predlagate v Kolektorju?

Glede na obstoječo gospodarsko krizo smo dali več predlogov:

- Skrajšanje delovnega časa s 36 ur na teden na 32 ur/teden, pri čemer država pokrije neto urno postavko za štiri ure, delodajalci pa plačajo vse prispevke. Omenjeni predlog naj bi veljal kratkoročno, največ dve leti, management bi se odpovedal letni nagradi, delodajalci se zavežejo, da ne bodo odpuščali delavcev, zaposlenih za določen in nedoločen čas.
- Potreba po strokovnem kadru in plačilo le-tega je eno od osnovnih prioritiet za nadaljnji razvoj gospodarstva. Predlagali smo, da se prispevki / prispevne stopnje limitirajo na določeno

maksimalno plačo, od te plače naprej pa prispevki ostanejo absolutno enaki. S tem bomo povečali neto plače temu kadru in eventuelno preprečili odhod v tujino, kjer so za njih pripravljeni več plačati.

- Upoštevat je treba večjo fleksibilnost pri pridobivanju sredstev EU, poenostavitev postopkov je ena od ključnih nalog administracije.
- Banke morajo zagotoviti refinansiranje kreditov gospodarstvu in to namensko za razvoj in proizvodnjo, ne pa za odkupe deležev lastnih podjetij.

Ali je v zadnjem času sploh prišel kakšen predlog iz Kolektorja ali od vas osebno, da bi ga v javnosti pozdravili?

»Ne. Bili so pa premišljeni predlogi in dolgoročno naravnani.«

Pri vsem je najhujše verjetno dejstvo, da ni nikogar, ki bi lahko danes z gotovostjo rekel: kriza bo trajala še dva meseca, morda leto, največ dve! Sami ste že na njenem začetku ocenili, da se bodo razmere popravile šele sredi leta 2010. Bo do takrat lahko Kolektor vzdržal v taki kondiciji, kot ga je zalotila recesija?

»Že pred meseci sem ocenil, da bo kriza trajala do sredine 2010. Pri tej trditvi še



vedno ostajam. Kolikšen vpliv bo ta kriza imela na slovenska podjetja, pa bomo videli v prvem in v drugem četrtletju 2009. Kot posledica krize lahko pride do dogovorjenega povezovanja med družbami. To bi bilo z narodnogospodarskega vidika zelo dobro. Povezovanja bi namreč povečala kritično maso ne samo v financah, ampak tudi v razvoju. Pri tem pa lahko pomembno vlogo odigrajo banke in tudi vlada.»

**Kolektorjevi delavci od maja prejema-
jo tako imenovani draginjski dodatek.
Tega lahko ta trenutek jemljemo tudi
kot neke vrste nadomestilo za manjše
plače, ki so posledica zmanjšane ob-
sega dela.**

»Draginjski dodatek našim delavcem ostaja do konca aprila. Življenje jim bodo v prihodnje lajšali tudi nižja inflacija in cenejši energenti. Poleg tega imajo nižje cene energentov in surovin dolgoročno pozitivno vpliv na poslovanje koncerna.«

**Kolektor se je za draginjski dodatek od-
ločil v konjunktornem obdobju?**

»Zanj smo se odločili, ker smo imeli visoko inflacijo, zato je bil dodatek logičen in je predstavljal neko socialno uravnalovko v idrijskem delu koncerna. Taka politika nam

je domača že vseh 45 let obstoja družbe. Kolektor je z izjemo leta 1974 veseskozi posloval stabilno. Tudi delavci so prepričani o tem in tudi mnenje doma in v svetu o Kolektorju je podobno, torej, da razvojno, finančno in strateško pravilno razmišlja. Ljudje, ki se odločijo, da se nam pridružijo, že v naprej menijo, da so v Kolektorju nekatere stvari same po sebi umevne in da ga ni človeka, ki bi lahko vplival na tak status. Prvi šok, spremembe naročil, ki ga bomo doživeli, bo zagotovo konec zadnjega letošnjega četrtletja in prvo v prihodnjem letu. Treba je razumeti, da bo to vplivalo tudi na spremembe v koncernu. Če marže ne bodo več omogočale izplačevanje plač v ustaljenih okvirih, bo postala pomembnejša druga vrednota, to je, da imajo ljudje delo, da so zaposleni. Najslabše za slehernega menedžerja doma in po svetu je, da mora zaradi manjše proizvodnje ljudi odpuščati. Še posebej je to neprijetno, če je prizadet majhen kraj, v katerem se vsi med seboj poznamo. Naše delo v zadnjih petih letih je rodilo vrsto novih programov, zato sem prepričan, da bodo novi razvojni projekti v petih do sedmih letih povečali koncernovo prodajo in nadomestili osnovnega, to je proizvodnjo komutatorjev. Bistvo vsega pa je, da ne bomo nikoli več

dopustili, da bomo samo z enim proizvo-
dom tako močno vezani na avtomobilsko
industrijo, ki je tudi povzročila tako občutno zmanjšanje prodaje v zadnjem četrtletju letošnjega leta.«

**Ko govorimo o recesiji, imamo v mislih
samo Kolektorjeve proizvodne delavce.
Toda tu so še vodstveni delavci, ki ste
jim 1. julija za 10 odstotkov znižali pla-
če, pa recesija, s kakršno se soočamo da-
nes, sploh še ni bila na vidiku?**

»Skoraj vsi so razumeli mojo potezo. Tudi meni ni bilo lahko priti na dan s takim predlogom, ne zaradi tega, ker bi se jim to tudi najbolj poznalo v absolutnem znesku, temveč zato, ker bi lahko ostali razumeli nižjo plačo tudi kot neke vrste nezaupnico. Ko sem z ukrepom seznanil kolege po Sloveniji, me niso lepo gledali. Nekaj predsednikov uprav družb mi je sledilo šele z novembrom 2008.«

**Med delavci v proizvodnji in vodstvenim kadrom so še tako imenovani »referenti«.
Ti se morajo v teh kriznih časih še bolj potruditi za manjši učinek.**

»Padec naročil je bil tako silovit in v tako kratkem času, da mu nobena prodajna ekipa ni bila kos. Če bi me kdo pred petimi



Stojan Petrič ne daje pogosto intervjujev, kar velja za vse, tako lokalne kot osrednje slovenske medije. Letos so ga novinarji oblegali predvsem zaradi gospodarske krize, saj je Kolektor tisti, ki ga je ta najbolj prizadela in je zato tudi prvi predlagal ukrepe za ublažitev njenih učinkov in posledic. Prvič jih je javno predstavil v intervjuju v Mladini, 24. 10. 2008



meseci vprašal o krizi, bi rekel, da bo, da bo pa tako huda, tega pa nisem mislil. Danes si v Kolektorju bolj prizadevamo zagotoviti delo kot pa dobiček. Pristajamo na cene, na katere v normalnih razmerah ne bi, samo zato, da imajo ljudje delo, da pokrijemo vhodne stroške in plačamo reprodukcijski material. Naši »referenti« so že doslej delali po 50 ali več ur na teden, zdaj delajo še bolj, pa niso zaradi tega nikoli imeli višjih plač.«

Občutek imamo, da se prepogosto, ali pa sploh, ko se govori o koncernu Kolektor, misli le na delavce, ki so zaposleni v njegovem idrijskem delu. Tu so še Postojnčani, pa tudi drugi.

»V Idriji najprej pridemo na dan z idejami, kaj je treba v koncernu narediti. S tem so seznanjeni vsi direktorji v koncernu. Z določenim faznim zamikom so v pozitivnem in negativnem smislu sprememb deležni vsi. Kar zadeva pripadnost koncernu, pa je to proces, ki bo trajal še nekaj let, da se bodo delavci identificirali z blagovno znamko Kolektor in se zavedali, da jim prinaša določeno prednost v okolju, kjer delajo, ter na domačem in svetovnem tržišču. Dobra podjetja ni mogoče ustvariti od danes na jutri. Zaradi tega smo se lotili tudi nove organiziranosti koncerna, ki bo dala še večji poudarek na koncernsko vodenje vseh procesov. Pri tem pa ne smemo zanemariti ključnih kadrov koncerna, ki izvajajo konkretne aktivnosti in na katerih se gradi bodoča rast.«

Na njegovem ugledu je treba graditi naprej.

»Kolektor je dober, ker je v lasti zaposlenih v njem, in zato, ker je zaupal vodenje domačinom in uspešnim menedžerjem

iz te doline, ki so se tudi šolali v tej dolini. Zgradila ga je ta pripadnost, ki se prenaša na nove generacije. Moja osebna zasluga pri tem je, da imam koncept, ki je pravilno naravnano, in pobude usmerjam med številnimi čermi. Če imaš dovolj goriva, lahko hitreje krmariš, gorivo pa je odvisno od znanja, ki ga črpaš pri sodelavcih. V prihodnjih letih se bo namesto mene pojavil drug, ki bo moral Kolektor pripeljati do pol milijarde evrov letnega prometa. Tudi njegove poteze bodo odvisne od sodelavcev. Pri tem se zavedam, da je tudi moja odgovornost velika, saj bom moral skrbeti za upravljanje s premoženjem koncerna Kolektor in preko organov nadzirati njegovo poslovanje.«

Ali gre v tej luči razumeti tudi občutljivost na lastniško sestavo koncerna? Če bi na vašem mestu sedel kdo drug, bi lahko v teh kriznih časih pobral akumulacijo in jo odnesel iz te doline, delavce pa pustil na cesti?

»Tudi lastništvo Kolektorja je slovenska posebnost. Daje prednost pri vodenju družbe in stabilnost v koncernovem poslovanju. Ponosen sem, da se lastništvo ni skoncentriralo v rokah posameznikov, ampak so lastniki Kolektorja bivši in današnji zaposleni delavci. Proces smo vodili večji teh poslov, ki ljudem nismo ničesar pobrali. Kolektorja zaradi lastništva nismo finančno destabilizirali. To se nam je zgodilo samo lani, in upam, da bomo tudi to rešili.«

Namesto da bi slovo od starega leta pričakali spokojno, se morate ubadati z blaženjem posledic recesije. Tako letos. Lani ob takem času vas je spravila v obrate sprememba lastništva v FMR-

ju, največjem posamičnem lastniku Kolektorja. Takrat smo v Komunitatorju ugibali, kaj se skriva za domnevno sinergijo, in tipaje v temi zapisali, da bo čas prinesel odgovor. Leto je naokoli, mi pa nismo prav nič napredovali.

»Počasi se bomo nehali ukvarjati s tem. Če se bo recesija nadaljevala in trajala dlje časa kot do leta 2010, se bo pokazalo, da so taki nakupi potratni in ne pripomorejo k razvoju podjetij, ki jih financirajo. Vi sami pogosto rečete: Spoznanje, kesanje in gasilski avto pridejo vedno prepozno. Dobra misel.«

Da ne bomo bralcev v teh prazničnih dneh popolnoma zamorili, bi radi od vas slišali še kakšno vzpodbudno sporočilo. Nenazadnje je za Kolektorjem letos 45 let uspešnega dela in desetletje in pol, ko se je družba razvila iz podjetja v koncern in postala mala evropska multinacionalka.

»Verjamem v naš koncern, ker verjamem v ljudi. Vodenje koncerna je v rokah sposobnih in strokovno izobraženih ljudi, ki vedo, kaj so njihovi cilji, in tudi, kako jih bodo realizirali. Prav to pa je tisto, kar človeka veseli, predvsem pa zato, ker sem pri usposabljanju teh ljudi sodeloval.«

Hvala za pogovor, še posebej zato, ker redko dajete intervjuje.

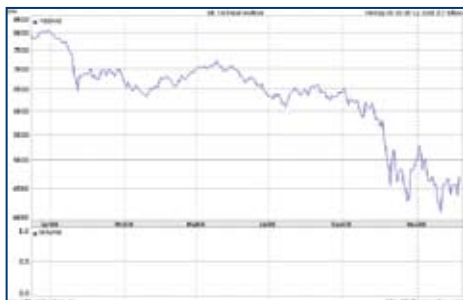


V primežu globalne finančne krize

Barbara Ukmar

Recesija, zlom delniških trgov in bank ter izguba zaupanja so v zadnjem obdobju nedvomno najpogostejše teme, o katerih iz dneva v dan poročajo mediji. Podjetjem upadajo naročila, saj se poraba znižuje, povečuje se brezposelnost, banke le stežka odobravajo nove kredite, investicije se odlagajo in tako se znajdemo v nekakšnem začaranem krogu. Vsekakor bo trajalo kar nekaj časa, da se bo svetovnemu gospodarstvu uspelo rešiti iz nastale situacije.

Kriza se zrcali tudi na delniških trgih, kar kažejo padci pomembnejših svetovnih delniških indeksov v letošnjem letu. Tako je ameriški indeks S&P 500 od konca lanskega leta pa do konca novembra upadel za 39 %, nemški indeks DAX je v enakem obdobju izgubil 42 %, japonski indeks Nikkei 44 %, slovenski SBI pa je padel kar za 62 %. Tako ne preseneča izjava ameriškega finančnega ministra Henryja Paulsona, ki je dejal, da gre za krizo, ki se zgodi enkrat ali dvakrat v 100 letih.



► Gibanje nemškega borznega indeksa DAX v letošnjem letu

Vzroki za krizo

Vzroke za trenutno krizo lahko iščemo na nepremičninskem trgu in v drugorazrednih hipotekarnih kreditih. Cene nepremičnin v ZDA so v zadnjih letih konstantno rasle, kar je olajšalo pridobivanje posojil, zavarovanih s hipoteko (osnovna logika pri tovrstnih posojilih je ta, da če posameznik ne more poplačati posojila, banka proda nepremičnino in s tem poplača dolg). Banke so začele dajati posojila tudi kreditojemalcem, katerih ekonomski status je bil dvomljiv, kreditna zgodovina pa negotova (gre za t. i. drugorazredne hipotekarne kredite). Obseg drugorazrednih hipotekarnih posojil je presegal 1,3 trilijone \$, bila pa so zavarovana s 7,5 milijonov hipotekarnih pogodb.

Problem pa se je pojavil, ko so obrestne mere začele rasti. Kreditojemalci niso bili več sposobni odplačevati mesečnih obrokov, zato so se enostavno izselili iz hiš in ključke vrnili banki. Banke so tako začele s prodajo teh nepremičnin. Povečana ponudba je

potisnila cene navzdol in začela se je spirala z uničujočim učinkom.

Banke so nato zbrale hipotekarne dokumente, jih »zložile« v pakete in prodajale naprej z namenom pokrivanja izgub in financiranja hipotekarnih posojil. Te finančne instrumente so kupovale banke in finančne institucije po celem svetu. Kriza je tako dobila globalne razsežnosti.

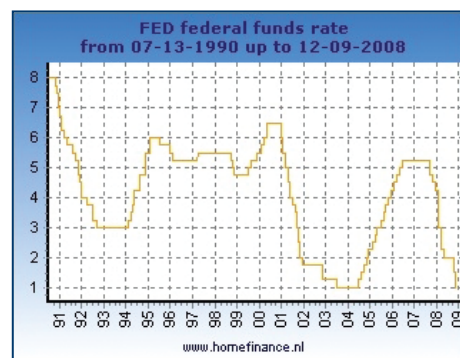
Gašenje požara

Prva je razglasila stečaj četrtja največja investicijska banka na svetu Lehman Brothers, ki je zabeležila kar 4 milijarde \$ izgube in neverjetnih 613 milijard \$ dolga. V težavah sta se znašli tudi ameriški hipotekarni banki Fanny Mae in Freddie Mac, ki pa ju je država nacionalizirala in tako izvlekla iz rdečih števil. Pri tem je namreč šlo za reševanje temeljnega zaupanja v dolžniške finančne instrumente teh dveh bank in v delovanje nepremičninskega trga, saj sta kontrolirali kar okrog 50 % vseh hipotekarnih posojil v ZDA. Pred bankrotom se je znašla tudi največja zavarovalniška družba American International Group (AIG), ki je letošnje tretje četrtletje zaključila z izgubo v višini 24,47 milijard \$ (vključeni tudi odpisi v vrednosti 7,05 milijarde \$). K reševanju tega zavarovalniškega giganta je prišlo ameriška centralna banka (Fed), ki je v ta namen namenila okoli 150 milijard \$ finančne pomoči.

Zgoraj naštetih izbrani primeri kažejo, da je kriza postala tako globoka, da koncept prostega trga in s tem čim manjšega vmešavanja države v gospodarstvo ni bil več vzdržan. Ameriška vlada je tako oktobra sprejela reševalni paket v višini 700 milijard \$, pri katerem gre večinoma za poročstva in posojila izbranim bankam in drugim finančnim institucijam. Konec novembra pa je Fed, z namenom oživitve ohromljenega financiranja kupcev nepremičnin, porabnikov in majhnih podjetij, sprejel sklep, da nameni še dodatnih 800 milijard \$ pomoči: za 600 milijard \$ bo odkupil dolžniške vrednostne papirje, ki jih bodo izdale nepremičninsko-finančne ustanove z državnim jamstvom, 200 milijard \$ pa bo šlo za nov program posojilne podpore porabnikom in majhnim podjetjem. Pripravljajo se torej novi in novi reševalni paketi, vendar ne samo v ZDA, pač pa tudi drugje po svetu. Evropska centralna banka (ECB) je tako v drugi polovici septembra dvakrat ponudila bankam 80 milijard \$ kreditne pomoči, kar je bilo še premalo, zato je ECB namenila še 200 milijard € pomoči preko rednih operacij refinanciranja. Konec novembra pa je

Evropska komisija predstavila še predlog 200 milijard € vrednega svežnja za oživitev gospodarstva, v katerega bi Slovenija morala prispevati približno 420 milijonov €.

Poleg reševalnih paketov pa centralne banke zaradi ohlajanja gospodarstva tudi znižujejo temeljne obrestne mere. V začetku oktobra so tako evropska, ameriška, britanska, kanadska, švicarska in švedska centralna banka pristopile k usklajeni akciji znižanja obrestnih mer. Temeljna obrestna mera Fed-a trenutno (v času pisanja članka) znaša 1 %, obrestna mera ECB pa 2,5 %, pričakujejo pa se nadaljnja zniževanja.




► Gibanje temeljne obrestne mere Fed-a

V EU pa so z namenom povrnitve zaupanja v banke sprejeli tudi sklep o zvišanju jamstev za bančne vloge fizičnih oseb z 20.000 na najmanj 50.000 €. Slovenija se je odločila za neomejeno jamstvo, ta ukrep pa naj bi veljal leto dni oz. do konca krize.

Kako naprej?

Vlagatelji so zaradi izgub na borzah trenutno povoženi, toda za dežjem vedno posije sonce. Gospodarstvo in z njim povezano borzno dogajanje se vrtita v ciklih, pri čemer je borzni cikel vedno pred ciklom gospodarstva. Trend tečajev na borzah se bo obrnil takrat, ko se bo povrnilo zaupanje v finančni sistem in bo gospodarstvo začelo kazati znake okrevanja; to pa naj bi bilo po predvidevanjih nekaterih analitikov nekje v drugi polovici leta 2009 ali še kasneje. Nizki tečaji pa pomenijo dobro nakupno priložnost, vendar je potrebna velika pazljivost pri izbiri naložb ter postopna izgradnja in dobra razpršitev portfelja. Dolgoročno zanimivi sektorji so nedvomno farmacija zaradi stalnega povpraševanja po zdravilih, tehnološki sektor zaradi nizke zadolženosti ter finančni sektor. Za slednjega se pričakuje, da bo prišlo do konsolidacije – iz te krize se bodo izvlekle le velike («too big to fail») in »zdrave« banke, zato je nujna previdnost pri izbiri delnic tega sektorja.



**MORDA LOGISTIKA
NI LE POMEMBNA?
MORDA JE ODLOČILNA ZA MOJ
USPEH?**

Vprašajte Logwin!

Kot izkušen ponudnik logističnih storitev družba Logwin z 8.600 sodelavci na 400 lokacijah v 44 državah razvija celovite logistične storitve za industrijo in trgovino. Logwin ponuja pogodbeno logistiko, prevoz tovora po zraku in morju, ter prevoz po cesti in železnici po vsem svetu. Z individualnimi logističnimi rešitvami družba Logwin trajno pospešuje posel svojih strank. Kako bi to učinkovalo pri vas? To boste izvedeli na: **www.logwin-logistics.com**

Podjetje Welz d. o. o. je enako kot ostala podjetja iz skupine, ki deluje na vseh kontinentih sveta, septembra pričelo poslovati pod novim enotnim imenom Logwin. Podjetje Logwin Road + Rail d. o. o. s svojima poslovalnicama in skladiščnimi prostori v Ljubljani in Sp. Idriji ponuja široko paleto špedicijskih in logističnih rešitev, od prevozov tovora v cestnem prometu, železniškega, letalskega in ladijskega transporta, pa vse do carinskih posredovanj in skladiščenja.

Danes je Logwin eden največjih organizatorjev kompletnih prevozov pri nas, še posebej pa je uspešen pri prevozih kosovnih pošiljk v okviru zbirnih prevozov na vse destinacije po Evropi in svetu. In tu blizu, prav za vas, vse storitve naše svetovne mreže nudi tudi poslovalnica Logwin Rod+Rail d. o. o. v Spodnji Idriji.

Več o naših storitvah na: www.logwin-logistics.com. Pišete nam lahko na naslov roadrail-si@logwin-logistics.com, pokličete pa nas lahko na številko 05 3725 300.

 **LOGWIN**

Your Logistics.



Oktober, november 2008

1. oktober - Taborniki rodu Srebrnih krtoev Idrija so v novo taborniško leto vstopili še posebej aktivno. V okolici Idrije, natančneje v Godoviču, na Črnem Vrhu in v Zadlogu je potekalo Republiško orientacijsko tekmovanje (ROT). Več kot 50 severnoprimorskih tabornikov je preživelo ROT v kakšni vrtači kot kontrolorji, kjer so zmrzovali v hladnem vremenu. Pri organizaciji dogodka so jim pomagali tudi najmlajši člani. Pri izvedbi je tako sodelovalo 74 tabornikov, med seboj pa se je pomerilo 38 petčlanskih ekip. Skupno se je na Idrijskem mudilo kar 250 tabornikov iz celotne Slovenije.



ROT med taborniki in ostalimi orientacijski uživa sloves kot fizično najzahtevnejše tekmovanje. Tekmovalci so se v dveh dneh morali spoprijeti z iskanjem kontrolnih točk, morsejevo in winklerjevo abecedo, risali so skice terena, profila in minskega polja, pokazali so znanje prve pomoči, preživetja v naravi pa tudi kuharske vrline. Ocenjuje se namreč tudi golaž, ki ga je treba skuhati na odprtem ognju.

3. oktober – V okviru akcije Občina Idrija – lepa in gostoljubna je bila v Mednarodnem centru idrijske čipke podelitev priznanj in pohval vsem tistim, ki vestno skrbijo za to, da bi bila idrijska občina kar najbolje urejena in prijazna obiskovalcem. Tričlanska komisija je podelila 12 priznanj in dve pohvali. Dobitniki so si jih prislužili bodisi za



urejenost kraja, stanovanjskih hiš, vrtov, blokov, industrijskih, šolskih, zgodovinskih objektov bodisi za popestritev dogajanja v občini. Novost letošnje akcije je bila podelitev bucik za neurejenost oziroma že skoraj zanemarjenost nekaterih objektov - za t. i. občinske sramote.

5. oktober – Zaključil se je Extempore

Cinober 2008. Na letošnji razpis se je prijavilo 41 avtorjev. Tričlanska komisija je izbrala 30 del, ki so jih na ogled postavili na posebni razstavi pri Črnem orlu. Komisija je najboljša dela tudi nagradila. Razstava je bila na ogled do 25. oktobra.

18. oktober – Idrijski prostovoljni gasilci in reševalci so izvedli vajo reševanja ponesrečencev v prometni nesreči. Tokratna vaja je potekala pod mostom pri idrijski osnovni šoli s predpostavko, da je med prevračanjem iz vozila stekla nevarna tekočina, ki je onesnažila Idrijco. Gasilci so na vodo postavili dve pregradi, s katerima so najprej ustavili nevarno tekočino, potem pa so jo še posrkali iz reke.



21. oktober – 500-letnice Primoža Trubarja so se spomnili tudi cerkljanski osnovnošolci. Proslavo so naslovili Magična moč pisane besede. Učenci in njihovi mentorji so na zanimiv način Trubarjeve zgodbe in dela povezali v predstavo, ki so jo začinili s prav za to priložnost izbrano tematsko glasbo. Predstavo sta si ogledala tudi gosta z zavoda za šolstvo Republike Slovenije.

22. oktober – KUD Cerklje je pripravil že 4. festival amaterskega filma TRAKulja. Občinstvo si je lahko ogledalo 30 različnih filmov iz cele Slovenije, ki jih je prispevalo 16 različnih filmskih skupin in posameznikov. Za razliko od prejšnjih let pa ni bilo glasovanja publike za izbor najboljših izdelkov, ampak je predizbor filmov opravila komisija. Največkrat so filmski ustvarjalci svoje zgodbe črpali iz domačega okolja in jih na pristen način prenesli na filmsko platno. Domača filmska skupina TV R.E.T. je tudi letos uspela



občinstvu predstaviti nov humorni izdelek. Film o detektivu Lupi, ki v času recesije poprime za vsakršno delo. V lovu za možem, ki

naj bi varal svojo ženo, na koncu zmaga lju-bezen. TRAKulja se letos seli tudi preko meja svoje doline, in sicer v Idrijo.

23. oktober – Razvoj žgalniških peči pri Rudniku živega srebra Idrija so muzealci naslovili eno od razstav, ki so jo postavili na ogled v razstavišču Nikolaja Pirnata na gradu Gewerkenegg. Razstava je nazorno prikazala razvoj žgalniških peči od prvih dni delovanja rudnika pa vse do danes. Rudnik je imel v svoji zgodovini štiri žgalnice, v katerih se je zvrstilo 20 različnih modelov peči. V sklopu razstave so si obiskovalci lahko ogledali najrazličnejše fotografije in natančne skice peči. Med slikovnim gradivom so bile tudi risbe žgalnic z rotacijskimi pečmi iz prve polovice 18. stoletja, avtorja Jožefa Mraka, ki so jih čisto po naključju našli v Avstrijskem državnem arhivu na Dunaju.



17. november – Krajevna skupnost je organizirala akcijo, na kateri so zbirali sredstva za tri krajanje, ki potrebujejo pomoč pri nakupu invalidskih pripomočkov. Dobrodelna akcija se je začela oktobra s koncertom Kapljica sreče, končala pa s koncertom kantavtorja Adija Smolarja. V dobrem mesecu dni so zbrali več kot 12 tisoč evrov.

20. november – Idrijsko-Cerkljanska razvojna agencija je po dveh javnih razpisih, ki so jih objavili maja po preteku mandata dosedanja direktorici družbe Andreji Trojar Lapanja, končno dobila novo vodstvo. Na prvi razpis za novega direktorja ICRE se je prijavilo pet kandidatov, le dva od njih sta župana idrijske in cerkljanske občine Bojan Sever in Jurij Kavčič povabila tudi na pogovor. Ker z nobenim kandidatom nista bila zadovoljna, sta se odločila razpis ponoviti. Na zadnji redni seji ICRE pa so člani skupščine za novo direktorico Idrijsko-Cerkljanske razvojne agencije potrdili magistro Jožico Lazar iz Idrije. Lazarjeva je na ICRI začela delati 1. decembra.

29. november – V spodnjeidrijski dvorani so pevke Ženskega pevskega zbora Spodnja Idrija v sodelovanju s KUD Cerklje občinstvo popeljale nekaj desetletij v preteklost. V čase, ko so po primorskih hišah še viseli napisi "Tujega nočemo, svojega ne damo" in so se iz gozdov še slišali zvoki harmonike in udarnih gesel, ki pa so že davno izginila v pozabo.

Ob zvokih harmonike Pavleta Magajne se je četica partizanov preko hribov in gora odpravila svobodi naproti. Pot je bila dolga in trnova. Izbor pesmi, ki je zajemal vse od Bilečanke prek Katjuše do Na juriš, je dodobra razgrel občinstvo, ki je do zadnjega kotička napolnilo kulturno dvorano. Koncert so pevke ponovile tudi 13. decembra v dvorani Glasbene šole Cerčno.



29. november – Cerkljanski skavti so v počastitev svoje 10-letnice za širšo javnost pripravili različne delavnice in družabne igre. Praznovanje obletnice nikakor ni smelo miniti brez pregleda dosedanjega desetletnega delovanja, ki so ga podkrepili še z diaprojekcijo fotografij. Naslednji dan so skavti izkoristili za pohajkovanja po Cerkljanski.

Iz preteklih let...

Idrinja še vedno brez avtobusne čakalnice

Ko se skozi našo kotlino iz leta v leto več turistični promet, se često vprašamo, ali sta upravi obeh avtobusnih podjetij že sploh kaj razmišljali o gradnji vsaj skromne avtobusne čakalnice v Idriji?

V poletnih mesecih, ko je pri nas malo dežja, tudi brez čakalnice še nekako gre. Ko pa nastopi dolgotrajno jesensko deževje, hladen veter in naposled še več mesecev trajajoča zima, je res hudo za tiste, ki morajo čakati na odhode avtobusov pod milim nebom. In nemalokrat so med čakajočimi matere z otoki in prtljago.

Že pred leti je bilo mnogo govora o gradnji avtobusne postaje v Idriji in tudi neki načrti so bili baje že napravljeni toda vse je nekje zaspalo. Danes imajo avtobusne čakalnice tudi mnogo manjši kraji in res bi radi vedeli, kdaj bo v tem pogledu Idrija na vrsti.

F. V., Primorske novice, 7. 11. 1958

Drobne iz Idrije

Pred kratkim so v Idriji napeljali nov krožni električni tok okoli mesta, s čimer se bo znatno izboljšala razsvetljava. Zgradili so tudi novo razdelilno postajo in štiri trafo postaje ter postavili nov daljnovod Idrija – Hubelj. Delo, ki sta ga opravili podjetji Elektro Tolmin in Elektro Gorica, je finansiral občinski komunalni zavod. Razen tega so elektrificirali tudi otaležko območje, pri čemer so precej pomagali tudi sami domačini.

V Idriji čutijo precejšnjo stanovanjsko stisko. Na stanovanjskem uradu imajo nad 200 nujnih prošenj za stanovanja, ki pa jih v doglednem času ne bodo mogli rešiti. Vendar občinski ljudski odbor in podjetja v okviru možnosti dobro skrbijo za gradnjo stanovanj. Pred kratkim sta občinski ljudski odbor in Rudnik živega srebra dogradila lep tridesetstanovanjski blok. Rudnik ima pod streho sedaj že novo desetstanovanjsko hišo, podjetje »Remont« štiristanovanjsko, v kratkem pa bo v grobem dograjena tudi

štiristanovanjska hiša »Elektro Tolmin«. Z dograditvijo teh stanovanj bo znatno omiljen stanovanjski problem v Idriji.

V Orehku so otvorili novo šolo

Vaščani so sami opravili vsa glavna dela in prištedili skupnosti okrog 13 milijonov dinarjev

V nedeljo, 23. novembra, je bila v okviru 15. obletnice nove Jugoslavije v Orehku pri Cerknem slavnostna otvoritev novega šolskega poslopja. Že pred napovedano uro se je zbralo v kulturni dvorani veliko število ljudi iz domače in okoliških vasi. Slavnost je otvoril Andrej Razpet, član vaškega šolskega odbora. Za njim je spregovoril pisatelj France Bevk, ki je v svoji mladosti v tej vasi služboval kot učitelj, in čestital vaščanom, ki so si s prostovoljnim in složnim delom zgradili tako lepo šolo. V imenu Okrajnega komiteja in Okrajnega odbora SZDL Gorica je spregovorila predsednica Okrajnega sveta za šolstvo, tovarišica Marinka Ribičič, v imenu občine Cerčno njen predsednik Stanko Močnik, nato pa še tajnik za šolstvo pri OLO Gorica, tovariš Ivan Murovec.

Novo šolsko poslopje ima v prvem nadstropju dve učilnici in stanovanje, v pritličju pa mlečno kuhinjo in obednico ter kulturno dvorano z odrom. Stavba je vredna nad 17 milijonov dinarjev, toda zgradili so jo z mnogo manjšimi sredstvi, saj so razen pičlih 4 milijonov, ki jih je nakazal občinski ljudski odbor Cerčno, vse ostalo prispevali vaščani sami.

Orehok, z naselkom Jesenice, šteje 250 prebivalcev. Le-ti so pri gradnji šole opravili nad 8500 ur prostovoljnega dela. Pripravili so 89 kub. m lesa, apno, pesek in kamenje ter opravili sami tesarska dela in prevoze. Gradili so izključno domači zidarji. Še prav posebno pa se je za zgraditev šole potrudil požrtvovalni tovariš Razpet.

Po slavnosti je bil kulturni program, ki so ga izvajali domači mladinci in mladinke ter šolski otroci.

Primorske novice, 28. 11. 1958

Proizvodnjo čipk bo treba povečati

Na zadnjem proizvodnem sestanku v čipkarski zadrugi v Idriji je njena predsednica, tovarišica Mici Medvedova, poudarila, da bo nujno sedaj, v teku zimske sezone, proizvodnjo čipk znatno povečati. Podjetje se je namreč z raznimi pogodbami obvezalo za dobavo čipk v določenem roku in te pogodbe je sedaj treba izpolniti.

Proizvodnja čipk se je v prvih desetih mesecih napram lanskem letu v isti dobi povečala za 20 odstotkov. Povečalo se je tudi število čipkaric, katerih je sedaj včlanjenih v zadrugi 4100.

Zadruga skrbi tudi za strokovni dvig svojih članov in v ta namen je zopet odprla na Otlici čipkarsko šolo. Razen tega je zadruga nabavila za en razred čipkarske šole v Idriji novo sodobno opremo, ki je stala nad 400.000 dinarjev.

Med čipkaricami vlada zelo veliko zanimanje za napredek te stroke umetne obrti in proizvodni sestanki v Žireh, Idriji, Otlici in Čepovanu so bili vsi zelo dobro obiskani. Prihodnji mesec bodo slični sestanki še v Cerknem, Šentviški gori in Šebreljah.

Primorske novice, 5. 12. 1958

Gasilci v Idriji so dobili novo črpalko

Tudi prostovoljno gasilsko društvo v Idriji je te dni podalo obračun svojega dela. Iz poročila, ki ga je podal predsednik društva, smo razbrali, da so člani društva med letom pridno delali, saj so imeli devet praktičnih vaj. Kakega posebnega požara v mestu ni bilo. Omembe vredna je tudi požrtvovalnost dolgoletnega člana gasilca Franca Nagodeta, ki je ob raznih potrebah dal vedno društvu na razpolago svoj avtomobil.

Primorske novice, 29. 12. 1958

Pred 300 leti se je rodil Jožef Mrak

Janez Kavčič

Znameniti Idrijčan Jožef Mrak spada med najvidnejše slovenske politehniko 18. stoletja, saj se je zapisal v zgodovino kot jamomerec, geodet, kartograf, predavatelj, slikar in graditelj mogočnih klavž na Idriji in Belci. Njegovo obsežno in dragoceno kartografsko zapuščino hranijo arhivi od Ljubljane do Dunaja, zlasti dunajski arhiv Dvorne komore. Znani raziskovalec zgodovine slovenske znanosti in tehnike dr. Sandi Sitar je Mraka upravičeno uvrstil (pod številko 29) v knjigo *Sto slovenskih znanstvenikov* (Prešernova družba, 1987). Imenitno 300. obletnico rojstva projektanta »slovenskih piramid« bo dostojno počastila tudi Pošta Slovenije, saj bo 30. januarja 2009 v seriji Znamenite osebnosti izdala poštno znamko z njegovim portretom.

V rojstni knjigi takratne idrijske kaplanije (Idrija je dobila župnijo šele leta 1752) je kot datum Mrakovega rojstva vpisan 25. februar 1709. Njegova majhna hiša (nekoč Idrija št. 43) je stala v mestnem predelu, imenovanem po domače Kurji vrh (Kori Varch), torej na območju okoli sedanje gimnazije (realke) ali nad njo. Ob hiški je Mrakova številna družina posedovala nekaj travnika in vrt.

O mladosti Jožefa Mraka je znanih le malo podatkov. Možno je, da se je ob fizičnem delu preizkušal kot samorastniško nadarjeni ljudski slikar – podobar. Pri rudniku se je redno zaposlil leta 1736 in podjetju zvezo služil polnih 40 let, do upokojitve leta 1776. Zaslужni rudniški predstojnik Franc Anton Steinberg, ki je v Idriji ustanovil in vodil »pravo poklicno tehniško in zemljemersko šolo« (Branko Korošec) in leta 1728 narisal izvrsten zemljevid rudnika, je k jamomerskemu in kartografskemu delu hitro pritegnil Mraka kot svojega najboljšega gojenca. Tako se je Mrak kmalu uveljavljal kot najobetavnejši rudniški jamomerec in risar (Bergschüner), kot slikar pa je na primer že leta 1741 naslikal barvit katarfalk (castrum doloris; slovesno okrašen mrtvaški oder, na katerega se položi krsta) za žalno slovesnost ob smrti cesarja Karla VI., očeta Marije Terezije. Po letu 1753 je v virih omenjen kot glavni rudniški jamomerec (Markscheider), ob upokojitvi leta 1776 pa je službeno kariero zgledno dokončal. Leta 1778 so mu namreč prisodili naziv jubilarni (zaslužni ali celo proslavljeni) geodet. Umrli je 13. avgusta leta 1786. Kljub ugledu in spoštovanju, ki si ju je Jožef Mrak pridobil z obilnim in kakovostno opravljenim delom, se je njegova številna družina komaj otepal revščine, saj je moral oče Jožef v svojih najboljših letih



Portret Jožefa Mraka iz leta 1782, B. Hacquet: Oryctographia Carniolica.

preživljati kar sedem otrok. Pomembno za družino in obenem za rudnik je bilo dejstvo, da se je ob očetu Jožefu kot jamomerec in kartograf vzgojil in uveljavil tudi sin Anton Mrak (1739–1801).

Štiridesetletno poklicno in raznovrstno Mrakovo udejstvovanje je obsegalo teoretično in praktično poučevanje slušateljev »geometrijske« šole (geometrische Schule) pri rudniku, meritve in kartiranja jame in zunanjih rudniških obratov, izdelave načrtov za novogradnje, trasiranje cest in mapiranje gozdov, navigacijska dela na Ljubljani in Savi ter geodetska in kartografska opravila po Kranjskem in Štajerskem.



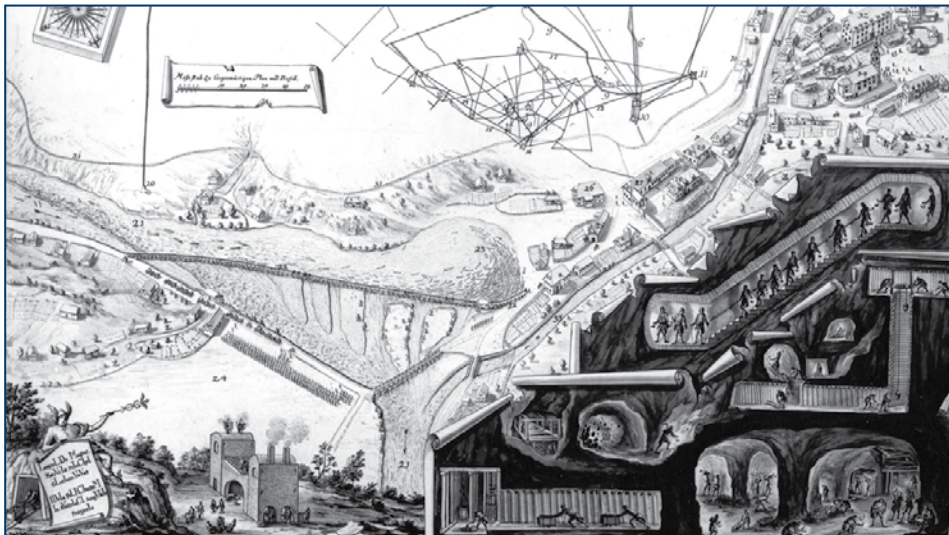
Kronogram z letnico 1762 v Spodnji Idriji.

Že leta 1744 je Mrak izdelal izvrstno karto Idrije s posevno projekcijo rudniških objektov, ki se odlikuje po mehkih in plastičnih potezah reliefa, odličnem obvladovanju perspektive in izrednem občutku za opazovanje (Arhiv Dvorne komore na Dunaju). Poleg risb in načrtov rudniških objektov, zlasti žgalnice in klavž, so bila »slikarsko« izpeljana številna Mrakova dela, ki združujejo dokumentarno in likovno vrednost. Mednje sodijo nazorni profili jame z razgledi proti jugu in severu idrijske kotline ter upodobitve zadimljene in zdravju škodljive stare in nove žgalnice z retortnimi pečmi na Prejnuti. Vrhunski kartografski in slikarski dosežek pa je predvsem Načrt in prerez idrijske živosrebrne jame iz leta 1770, ki nam odstira privlačne poglede na dogajanja v rudniškem podzemlju: tu vidimo rudarje z oljenkami, kopače, vozače s trugami, tesarje in izvoznike, ki z vitlom dvigajo rudo. Vsekakor je mojster Mrak vsakemu svojemu izdelku vtisnil pečat lastnega umetniškega daru in svoje »tehnične« karte kreativno bogatil s pestrimi ilustrativnimi pripovedmi. V vseh svojih številnih risbah in kartografskih mojstrovinah je pokazal ob znanju tehničnega risanja tudi nadarjenost in rutino za prostoročno risanje in slikanje. Poleg tega je spretno obvladoval tudi oblikovanje zahtevnih »lepih« izdelkov iz različnih

materialov. Tako je leta 1775 poslikal dve urni številčnici na grajskem stolpu ter pozlatil štiri urne kazalce in podobo Merkurja. Kot pravi »Tausendkünstler« pa je leta 1776 izdelal mojstrsko gravirano prenosno sončno uro iz živosrebrove rude (jetrenke), ki jo hrani Narodni muzej v Ljubljani.

Pomembno področje Mrakovega delovanja je bilo strokovno šolstvo, saj je v tem pogledu odigral pravzaprav domala pionirsko vlogo na Slovenskem. Na idrijski rudniški jamomerski šoli je začel poučevati sredi 18. stoletja in potem usposabljal praktikante cela tri desetletja. Ko pa je bila leta 1763 v Idriji ustanovljena mineraloško-metalurško-kemijska šola, ki jo je do leta 1769 vodil sloveči naravoslovec in prvi idrijski zdravnik dr. Joannes Antonius Scopoli, je Mrak na šoli prevzel pouk jamomerstva ter vodil praktične vaje v jami in na prostem.

Prav v letih intenzivnega sodelovanja s Scopolijem se je Mrak izkazal kot odličen slikar – freskant. V Spodnji Idriji je zasnoval in realiziral celotno stropno dekoracijo župnijske cerkve Marije na Skalci in jo prilagodil romarskemu značaju starožitnega svetišča. Mrakove freske, enkratna dragocenost v cerkvi, prekrivajo vse površine nad pevskim korom, ladjo in prezbiterijem ter ponazarjajo svetopisemsko pripoved o Marijinih predhodnikih, njenem rojstvu, življenju, poslanstvu in poveličanju – vnebovzetju. Mrak je velikopotezno ter monumentalno in iluzionistično obočno dekoracijo izdeloval v letih 1762–1766. Poleg glavnih biblijskih figur je naslikal skupno kar 160 (!) angelov. Uporabljal je toplo barvno skalo in izpričal zanesljivo



▶ Načrt in prerez idrijske živosrebrne jame, 1770.

risarsko spretnost. Razsežno poznavarstvo slikarstvo (z elementi rokokojskih školjk in ljudskim cvetličnim okrasjem) odlikujejo kompozicijska urejenost, smiselna razporeditev prizorov ter občutek za figuralko in harmonijo kolorita.

O Mrakovih enkratnih gradbenih stvaritvah in evropsko pomembnih tehniških spomenikih – klavžah na Idriji in Belci – je bilo doslej že veliko zapisanega, zlasti ob njihovi prenovi v letih idrijske 500-letnice, zato že povedanega na tem mestu ne kaže ponavljati. Spomniti velja vsaj to, da sta se v zgornji steni klavž na Idriji iz leta 1772 ohranili dve marmorni plošči s kronogramom in napisom, iz katerega je razvidno, da so bile zgrajene »po genialni zamisli« (ingenio) Jožefa Mrakha. Konstrukcija monumentalne rečne zapornice, namenjene 153-letnemu plavljenju tisočernih kubičnih

metrov lesa (do 1926), je bila projektirana in izvedena strokovno, trdno in tudi estetsko. Ing. Stanislav Mazi je leta 1955 upravičeno zapisal, da gre za »zgradbo, ki ji kot tehniškemu spomeniku svoje dobe pri nas in daleč po svetu ni enake«, ing. Albert Struna pa je leta 1966 Mrakovim klavžam na Idriji in Belci prisodil laskavi vzdevek »slovenske piramide«.

Gradnja klavž je – kot nekakšen veliki finale – časovno sovpadala z iztekajočimi se Mrakovimi službeni leti. Toda inovativni in delavni »markšajder« je tudi po upokojitvi kljub izčrpanosti in slabemu vidu ostajal zelo aktiven. Še vedno je honorarno poučeval kandidate v jamomerstvu in priložnostno tudi risal. Tako je na primer iz leta 1778 zelo znana njegova risba kmečke peči za žganje ukradene živosrebrove rude, kakršno so po podatkih z zaslišanj uporabljali »švercerji« v Davči.

Za konec je treba poudariti nesporno ugotovitev, da je Jožef Mrak s svojo strokovno sposobnostjo daleč presejal zmožnosti prejšnjih idrijskih jamskih risarjev, saj se je kot geodet in kartograf uveljavil v širšem slovenskem prostoru, pa tudi zunaj takratnih deželnih meja. Razvil se je v vodilno osebnost »idrijske kartografske šole«, ki je v drugi polovici 18. stoletja zaslovela po vseh tedanjih avstrijskih deželah. Prevezal je odgovorne tehnične projekte doma in na tujem. Zorel in ustvarjal je kot sodobnik in neposredni sodelavec štirih idrijskih rudniških direktorjev (Steinberg, Hauptmann, Sartori, Inzaghi) ter dveh slovečih naravoslovcev in zdravnikov dr. Joannesa Antoniusa Scopolija in Balthasarja Hacqueta, njegovo ime pa so dobro poznali in cenili tudi na cesarskem Dunaju.

Edini znani (miniaturni) Mrakov portret z letnico 1782 najdemo med grafičnimi prilogami v imenitnem delu Balthasarja Hacqueta *Oryctographia Carniolica*. Omenjeni portret bo prikazan tudi na jubilejni slovenski poštni znamki.



▶ Prenosna sončna ura iz rude, 1776.

Izšla za Idrijo pomembna knjiga

O idrijskem rudniku, ki je bil po količini vsega proizvedenega živega srebra drugi največji rudnik živega srebra na svetu, takoj za španskim Almadenom, vemo marsikaj, zelo malo pa širša javnost ve o tem, kako so v Idriji nekoč pridobivali to tekočo srebrno kovino. Domačinka **Ivica Kavčič** je to za vselej spremenila. S knjigo **Živo srebro** Zgodovina idrijskega žgalništva, ki je izšla pri Založbi Bogataj, nas avtorica popelje skozi 500-letna dogajanja, povezana s pridobivanjem živega



srebra in nas seznanjajo z vsemi žgalniškimi postopki. Strokovni sodelavci pri knjigi, ki je plod trdega dela, raziskovanja

in zbiranja gradiva, so mnjenja, da gre za zgodovinsko delo, ki si zasluži tudi prevod v angleščino.

Pobratenje naj bi prineslo dodatno sodelovanje

Idrijski župan **Bojan Sever** je v mehiškem San Luis Potosiju podpisal listino o pobratenju med Idrijo, španskim Almadenom in že omenjenim mehiškim San Luis Potosijem. S pobratenjem naj bi še dodatno utrdili vezi, ki so se spletle pri pripravi skupne kandidature na seznam svetovne dediščine pri Unescu, in razširili sodelovanje še na druga področja, na kulturnega, izobraževalnega, gospodarskega ... Idrijski podžupan **Bojan Režun** pa se je v Mehiki udeležil sestanka pripravljalnega odbora, na katerem so izvolili vodstvo omenjenega odbora.



Zaključek literarnega natečaja splošnih knjižnic

Mestna knjižnica in čitalnica Idrija je na dan slovenskih splošnih knjižnic razglasila zmagovalno zgodbo literarnega natečaja Zgodbe iz knjižnice - knjižnica kot moj tretji prostor. Idrijska knjižnica je prejela 7 zgodb, sicer pa so slovenske splošne knjižnice skupaj prejele 200 zgodb. 30 najboljših bo prihodnje leto izšlo v posebnem zborniku. Idrijska knjižnica je s simboličnim darilom nagradila vseh sedem avtorjev, zmagovalno zgodbo **Slavice Uršič**, z naslovom Knjižnica na Trgu številka 3 pa v celoti objavljamo tudi mi.



Knjižnica na Trgu št. 3

Slavica Uršič

Gledam skozi okno. Zima je in sneg naletava. Belina prekriva zemljo kakor odeja. V sobi je prijetno toplo. Sama ne vem, zakaj sem sitna in kam naj odložim svojo tečnost. Televizije ne gledam, na radiu ne vrtijo glasbe po mojem okusu. Kam z dnevom, ki se je prevesilo v popoldne?

Ja, nekaj pa le lahko storim za svojo dušo. V knjižnico stopim po kakšno dobro knjigo. Že kar dolgo je tega, ko sem se potopila v kak dober roman.

Hajd! Poiščem svojo ponošene, a meni najboljše zimske škornje, oblečem pulover, spleten iz domače volne, ki bi lahko grel kar dva, in seveda brez rdečega šala, kape, rokavic ne gre. Zunaj me objame mraz, ki mi dobro dene, tudi tečnost in sitnoba izgineta.

Počasi gazim po snegu. Vse naokoli tišina. Ljudje hitijo mimo mene, zaviti v tople plašče in tople šale. So jim misli prav tako tople kot plašči, v katere so zaviti? Tišina mi ne da odgovora. Neme stopinje tudi ne.

Mraz mi sili skozi škornje in komaj čakam, da pridem do cilja.

Ne vem, zakaj si nikakor ne zapomnim urnika knjižnice. Kolikokrat sem stala pred zaklenjenimi vrati – a glej ga zlomka, danes pa ima srečo – knjižnica je odprta. Steklена vrata se mi prijazno odprejo in povabijo v hram pisanih besed, zbranih v knjige, lepo zloženih po številnih policah.

Ja, petek je danes, zato je gneča. Knjižničarki pridno brskata po računalniku in hitita streči bralcem. Ko pridem na vrsto, se s člansko izkaznico registriram za čitalnico. Danes vse registrira računalnik.

V čitalnici je že nekaj bralcev. Sama vzajem žensko revijo in sedem za prosto mizo ter pričnem s prelistavanjem revije.

Sveta tišina, ki diha v čitalnici in je nihče ne moti, in toplina, ki jo radodarno oddajajo radiatorji, me mehko odneseta v mojo zgodnjo mladost, saj sem že takrat rada zahajala v knjižnico, ampak takrat je bila v ulici Trg št. 3.

Prvi razred osnovne šole sem obiskovala v Sp. Idriji. Moja učiteljica sta bila – zdaj že oba pokojna – Dragica Kosmač (sestra pisateljice Cirila Kosmača) ter Julij Kogej. Prav njima gre zasluga, da sem vzljubila branje in knjige.

Ko smo se preselili v Idrijo, sem začela zahajati v knjižnico, ki je bila takrat v ulici Trg št. 3. Prebudim speč spomin in pred sabo vidim velika, v zeleno pobarvana vhodna vrata. Kot mala deklica sem jih kar težko odprla. Ko sem vstopila v prostor, me je pozdravil škripajoč pod – ampak zloščen pa je bil. Ta zasluga je šla gospe čistilki Micki

L. Na vsaki strani prostora so bile razporejene masivne mize s pripadajočimi masivnimi stoli, na katerih so sedeli bralci – eni zatopljeni v zadnjo izdajo dnevnega časopisa, drugi so študirali učene, debele knjige. Dame, ki so dale kaj nase, so najraje prelistavale MANEKENA – revijo o modi.

V kotu je stala lončena peč, ki je radodarno grela prostor. Na policah so dihale modrosti in skrivale mnogo usod in lepih verzov, lepo zložene knjige.

Najbolj pa mi je ostala v spominu velika slika našega največjega pesnika Franceta Prešerna. Ali je bila slika res velika ali se mi je le tako zdelo, ker sem bila jaz mala. Ampak že takrat se mi je zdela podoba na sliki bolj podobna ženski kakor moškemu. Seveda – mnogo pozneje, ko sem že imela nekaj let učenosti za seboj, sem izvedela, da se naš Prešeren sploh ni dal slikati. Take pameti je bil, ko je rekel, da se bo slikal, ko se poroči. Ker pa se naš poet ni nikoli poročil, ga gledamo našega v podobi njegove sestre. O, kakšna škoda, France.

Za lesenim pultom, ki je delil prostor, sta bili knjižničarki. Prva A. B. visoka in resna gospa, črnih las, vedno počesanih v brezhibno frizuro. Ustnice si je poudarjala z živo šminko in mala, debelušna Z. K. rjavih kratkih las, vedno nasmejana.

Takrat ni bilo računalnikov. Kje pa! Knjižničarki sta imeli lepo vodeno izposojno po kartončkih, lepo na roko izpisanih. Brez računalnika sta se znašli in ti na policah poiskali želeno čtivo.

Takrat sem najraje prebirala pravljice. Ni bilo naroda, katerega pravljic ne bi prebrala – nekatere tudi večkrat. Od obveznega čtiva pa se mi je v spomin vtisnila knjiga dr. Vida Pečjaka – DREJČEK IN TRIJE MARSOVČKI. Mogoče zato, ker sem bila sama zelo osamljena, a z bujno domišljijo.

Ampak moje mame tudi ne smem pozabiti. Tudi ona je rada brala. Najraje večernice, pa italijanske revije – INTIMITA, GRAND HOTEL in podobno sem ji prinašala iz knjižnice v ulici Trg št. 3

Leta so minevala in z vetrom prinašala spremembe.

Gospe A. B. z zmeraj urejeno frizuro in našminkanimi ustnicami že dolgo ni več. Tudi debelušne in vedno nasmejene Z. K. ne. Baje se je odselila iz Idrije. Ni več velikih zelenih vrat, ne škripajočega a vedno zloščenega poda, ne lončene peči, ni masivnih miz ne stolov. Kam so odnesli našega poeta – ne vem.

Knjižnice v ulici Trg št. 3 ni več. Še ulico so preimenovali.

Zdaj zahajam v novo, čisto modernizirano

knjižnico. Zdaj me pozdravijo velika, steklena vrata, ki se mi vljudno odprejo v velik, svetel prostor, kjer so na številnih policah lepo zložene knjige. Pa koliko knjig!

Ni več kartončkov, ki bi evidentirali izposojno in vrnitev knjige, pa eventuelno zamudnino. Kje pa! Zdaj vse to opravljajo pridne knjižničarke s pomočjo računalnikov.

Misel me zaziblje v čas, ko smo kot otroci že ob 17. uri čakali in stali v vrsti za vstopnice za kino. Ne, teh lepih časov ni več – za mene, da ne bo kakšne pomote. Sedaj lahko dobiš film kar v knjižnici in lepo prosim – na izbiro – kaseto ali DVD.

Ampak jaz nimam ne videorekorderja ne DVD-ja. Imam pa še vedno sladke skomine po tistih časih, ko smo otroci ...

Iz sanjavega potovanja po nekem času, ki se meni še ni izdišal, me prebudi prijazen glas:

»Je mogoče prosto?«

»Seveda je prosto. Izvolite.«

Prišleku se vljudno nasmejem in vstanem ter grem med police z mladinsko literaturo. Iščem, iščem, ne najdem je. Vprašam prijazno knjižničarko, ki mi takoj ustreže. Ko jo zagledam in primem v roke, me v grlu stisne, v očeh se nekaj nabira. Imajo jo. Prav taka je kot takrat, le da so platnice nemalo zbledele. DREJČEK IN TRIJE MARSOVČKI. Držim jo v rokah kakor veliko dragocenost. Hitim domov. Medtem je prenehalo snežiti.

Doma ugotovim, da so radiatorji mrzli. Od nekje prinesem star kalorifer, ki za silo ogreje prostor. S knjigo se udobno namestim na gugalnik, ki me zaziblje v naročje tistega časa, ko sem si prvič izposodila Drejčka. V nosnicah čutim vonj po učenosti, zbrani v knjigah, lepo zloženih po policah. Škripajoč pod pove, da je prišel nov obiskovalec. V lončeni peči prasketajo drva in oddajajo poleg toplote tudi prijeten vonj po gozdu. Iz kota me gleda slika našega poeta. S prijazno knjižničarko A. B. iščeva Drejčka, nasmejana Z. K. se pogovarja s prišlekom.

Z izbrano knjigo pod pazduho se lepo poslovim od obeh knjižničark. Obema zaželim lahko noč in ker je pred božičem, jima zaželim lepe božične praznike. Takrat nisem vedela, da sem zadnjič zaprla velika zelena vrata in za njimi pustila svoj, rane mladosti dišeč čas.

Naslednjega božiča knjižnice v ulici Trg št. 3 ni bilo več. Danes tudi ulice Trg št. 3 ni več. Vse je drugače. Mestna knjižnica se je preselila in kako moderna je!

A le kje je tista slika našega velikega poeta, ki me je nekoč v čisto drugačnem, bolj prijaznem času gledal iz kota? Ga pogrešam.



Kolektor Synatec

rešitve z elektrotehnično opremo

vrhunske kakovosti

Ustvarjamo celovite in učinkovite rešitve z elektrotehnično opremo vrhunske kakovosti: izkoristite preverjeno kombinacijo inovativne opreme svetovno znanih proizvajalcev niskonapetostne stikalne opreme in opreme za avtomatizacijo ter naših dolgoletnih izkušenj.

Prodajni program: niskonapetostna stikalna oprema za industrijo in zgradbe • oprema za avtomatizacijo v industriji in zgradbah • varnostna in kontrolna oprema • programska oprema za vodenje procesov SCADA • oprema za avtomatizacijo in niskonapetostna stikalna oprema za eksplozijsko ogrožena območja (Ex-oprema) • namenski proizvodi za avtomatizacijo.

Rešujemo vaše probleme: odlikuje nas strokovna in učinkovita tehnična podpora. Ne zapravljajte časa z iskanjem odgovorov na tehnična vprašanja, če že poznamo rešitve. Teh.podpora@synatec.si.

Dodatne informacije: Kolektor Synatec d.o.o. • Vojkova ul. 8b • 5280 Idrija • T: 05/372 06 50 • F: 05/372 06 60 • www.kolektorsynatec.si • synatec@kolektor.si

Niskonapetostna stikalna oprema

MOELLER  DOLD  wieland 

Oprema za avtomatizacijo

ADVANTECH  micro innovation  micro SYST 

Varnostna in kontrolna oprema

DOLD  LAOKAB SAFETY 

Programska oprema za vodenje procesov SCADA

Citect 

Oprema za eksplozijsko ogrožene prostore

STAHL  

Namenski proizvodi za avtomatizacijo

SYNATEC 

Informator

ČASOPIS KONCERNA KOLEKTOR • December 2008

Drage sodelavke in sodelavci!



Gospodarski napuh in pohlep še vedno prevladujeta nad stvarno realnostjo in povzročata finančne in gospodarske krize v svetu in doma. Demokracija, ki nam jo ponujajo, nam vsiljuje svoje vzorce življenja, ni v korist nam vsem, je pa močan pripomoček, da bogati postanejo še bogatejši. Mi v tej krizi kaj dosti ne moremo spremeniti, ne smemo pa dopustiti, da nas razmere pahnejo v izgubo delovnih mest, kot temeljne vrednote koncerna Kolektor. Živimo v dolini, kjer smo odvisni drug od drugega, se srečujemo in moramo ostati prijatelji. Ne samo odrasli, tudi otroci. Za naše otroke delamo danes, jutri in pojutrišnjem. Koncern Kolektor pomaga šolam, zdravstvu, športnim društvom in ostalim ter posameznikom. Brez te pomoči bi bilo življenje v našem okolju ohromljeno.

V letu 2009 nastopa koncern Kolektor kot finančno zdrava družba, kar je posledica strogih kriterijev, ki smo jih imeli pri njegovem vodenju. Konec leta smo nagradili upokoјence, zaposlene in naše otroke. Tudi ta dejanja kažejo na gospodarsko stabilnost koncerna. Spoštovani! Bližajo se božični in novoletni prazniki. Vzemimo si čas zase, za svoje družine, za prijatelje, za najdražje ...

Ponudimo roko topline in zadovoljstva vsem, ki z njimi živimo, ponudimo jo tudi tistim, ki je danes niso hoteli sprejeti, očistimo duše odvečne nesnage ter recimo: »Naš namen ni, da bi skupaj zgolj služili črn vsakdanji kruh. Naš namen je, da skupaj zmoremo zaslužiti vsak dan boljši beli kruh v zdravem, poštenem in duhovno polnem okolju.«

Predsednik koncerna Kolektor
Stojan Petrič

Z novim letom nova organiziranost koncerna Kolektor.....

2

- V okviru nove organiziranosti bodo izvršne funkcije zaupane petim menedžerjem, ki jim bodo z operativno podporo »stregli« štiri izvršni direktorji. Funkciji glavnega izvršnega direktorja in predsednika koncerna, ki bo skrbel predvsem za nadzor, bosta enakovredni

Kolektor finalist študije Best Innovator 2008.....

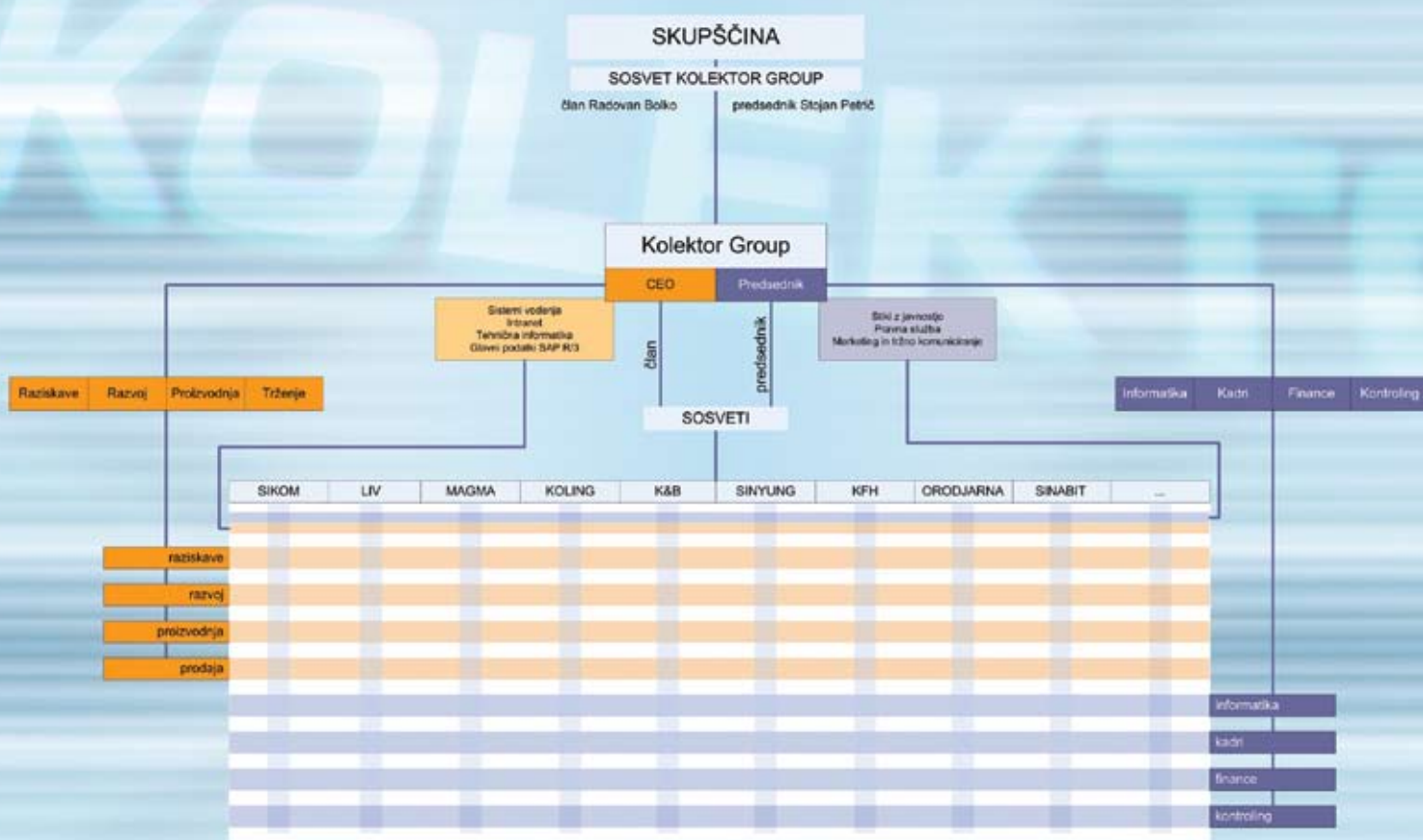
7

- O prihodnosti in vplivu inovativnosti nanjo je na sklepni prireditvi v Ljubljani spregovoril direktor Kolektor Magma dr. Tomaž Kmecl



Reorganizacija v prid koncernovi prilagodljivosti

Nova, že dolgo časa načrtovana organiziranost koncerna, ki bo stopila v veljavo z novim letom, je posledica nenehnega prilagajanja novim razmeram. Koncern je bil namreč z vsakokratno ustrežno organiziranostjo učinkovit in je napredoval oziroma povečeval promet. Najnovejša reorganizacija je samo trenutna postaja v njegovem razvojnem procesu. Tokratna naj bi še utrdila Kolektorjev sloves dobrega podjetja, okrepila pripadnost njegovih delavcev blagovni znamki Kolektor v okoljih, kjer delajo, v širšem slovenskem in svetovnem okolju. Sedanji predsednik uprave koncerna **Stojan Petrič** se zaveda, da vsega ni mogoče pričakovati čez noč, bo pa ta proces trajal leta in bo usmerjen v doseg prejšnjih ciljev oziroma okrepitevi ugleda Kolektorja. V okviru nove organiziranosti bodo izvršne funkcije zaupane petim menedžerjem, ki bodo skrbeli za proizvodne, razvojne, tržne in marketinške procese. Ti procesi bodo vodeni iz enega centra koncerna in ne več iz njegovih posameznih družb. Na to se bodo morali vsi, ki z novim letom prevzemajo nove naloge, privaditi.



»Doselej sem večino zgoraj omenjenih del vodil sam«, pravi Stojan Petrič. »Pravočasno smo poskrbeli, da bodo v nadaljevanju predstavljeni menedžerji kos svojim nalogam, da so že začeli koncernsko razmišljati, saj smo v te namene pripravili številne konference - prodajne, razvojne, konference za kadre. V prihodnje jih bo še več. Novi organiziranosti primerno smo poskrbeli tudi za ustrežno nižje nivojsko operativno podporo štirim že omenjenim procesom. Gre za finančno-planski, kontrolniški, informacijski in kadrovski del. S tem bomo razbremenili vseh pet izvršnih direktorjev, da se bodo lahko posvetili izključno strateškim usmeritvam in projektom, ki bodo v letih od 2012 do 2017 prinašali koncernu dodano vrednost. Gre za mlado ekipo, ki bo na ravni koncerna operativno prevzela strateške naloge. Vodil jo bo **Radovan Bolko**, moj sedanji namestnik. Sam bom prevzel nadzorno vlogo, kar pa ne pomeni, da bom posegal v njihove operativne odločitve, bom pa bdel nad izvajanjem in uresničevanjem zastavljenih planov. Njim bo težje, kot je bilo doslej meni, saj bodo imeli nad seboj nekoga, ki je vrsto let vodil koncern, zato že zdaj povem, da razlogi za morebitno neučinkovitost odpadejo. Pričakujem in prepričan sem, da bodo naloge, ki smo jim jih zaupali, dobro opravljali, saj smo izbrali dobro ekipo. Na njih je, da bo koncern leta 2017 ustvaril pol milijarde evrov letnega prometa. To je cilj, ki smo si ga zastavili in ga bomo morali za vsako ceno tudi uresničiti, in sicer z organsko rastjo in s prevzemi (akvizicijami).«

Pristojni za razvoj koncerna s ključnimi razvojnimi funkcijami



Radovan Bolko, glavni izvršni direktor

»Strategija koncerna Kolektor za obdobje 2008-2012 predvideva nadaljnjo rast prometa, dvig dodane vrednosti na zaposlenega in finančne rezultate v skladu s pričakovanji vseh deležnikov. Zahtevanim ciljem, zastavljenim v strategiji, bo prilagojena tudi organiziranost koncerna.

Oblikovali bomo tri panožne stebre (avtomobilska industrija, hišna tehnika, industrijska tehnika) in povečali integracijo znanj med posameznimi podjetji v koncernu.

Kot glavni izvršni direktor bom prevzel odgovornost za operativno vodenje koncerna skupaj z izkušeno ekipo izvršnih direktorjev, ki bodo na nivoju koncerna vodili področja raziskav (Ludvik Kumar), razvoja (Marjan Drmota), produkcije (Valter Leban) in komercialne (Rok Vodnik).

Pred nami so veliki izzivi. Največja sta boj s posledicami globalne krize in dolgoročno

zagotavljanje organske rasti z razvojem novih izdelkov in tehnologij.

Z dobrim vodenjem in uporabo znanja vseh zaposlenih v koncernu imamo vse možnosti za uspeh.«



Ludvik Kumar, izvršni direktor za raziskave

»Prevzemam odgovornost za osnovne raziskave pri iskanju rešitev za razvoj in konstrukcijo proizvodov, kakor tudi za iskanje optimalnih proizvodnih postopkov za proizvode, ki naj bi se v skladu s strategijo sprejeto v letu 2008 proizvajali v koncernu Kolektor. Moja naloga bo predvsem vodenje pri iskanju idej in preverjanju rešitev do faze delujočih prototipov. Delo se bo prepletalo z delom sodelavcev, ki se bodo ukvarjali z industrializacijo in sproščanjem proizvodov pri kupcih. Podobno je delo na idrijski lokaciji na področju komutatorjev potekalo tudi v preteklosti. Sedaj pa dobiva povsem druge dimenzije, saj bo potekalo na nivoju celotnega koncerna, ki se je v zadnjih letih razširil na vrsto lokacij po vsem svetu, hkrati se je bistveno povečala pestrost ponudbe proizvodov in storitev, ki jo nameravamo širiti.

Iskanje in realizacija ustreznih novih idej v proizvodnji je trenutno izredno aktualno na nivoju celotnega koncerna, saj je program komutatorjev dohodkovno vedno manj zanimiv. Poleg tega trenutna kriza zmanjšuje pritisk na proizvodnjo, kar je treba izkoristiti za pripravo novih proizvodov. To nekateri naši kupci že izvajajo in nam odpirajo možnosti za hitrejši prodor novih rešitev, ko bo prišlo obdobje nove gospodarske rasti.«



Marjan Drmota, izvršni direktor za razvoj

»V okviru nove organizacije koncerna Kolektor Group prevzemam področje razvoja. Primarna skrb bo posvečena izvajanju strategije koncerna za to področje, in sicer predvsem skozi vidik organske rasti na področju produktov in storitev, ki bodo zagotavljali usklajen razvoj vseh treh panog, za katere se je koncern strateško odločil. To so avtomobilska, hišna in industrijska panoga. Usmerjanje in spremljanje razvojnih projektov koncerna, ki se bodo odvijali v posameznih hčerinskih podjetjih ali Razvojno-tržnem centru, bosta moji osnovni nalogi.

Področje, ki ga prevzemam, je tesno povezano še z raziskavami, trženjem in proizvodnjo. V tem smislu in v duhu strategije bom predvsem skrbel, da bodo razvojni projekti vsebinsko tržno naravnani, da bodo vsebovali visoko stopnjo znanja in bodo primerni za proizvodne

lokacije, ki jih koncern že ima ali jih namerava zgraditi.«



Valter Leban, izvršni direktor produkcije

»V novi organizaciji koncerna Kolektor mi je zaupano področje produkcije. Izziv mi je razvoj globalne učinkovitosti in konkurenčnosti koncerna. Ta strateški cilj bo produkcija dosegala z generično strategijo stroškovne učinkovitosti, kjer je poudarek na izboljšanju strukture stroškov ter izboljšanju izrabe sredstev. To zahteva pregled nad priložnostmi in tveganji čez meje posameznih podjetij, izrabo ekonomije obsega in izkoriščanje primerjalnih prednosti posameznih podjetij koncerna. Poleg strateškega menedžmenta bo moja vloga predvsem koordinacija in kontrola.«



Rok Vodnik, izvršni direktor komerciale

»Prevzem novih vlog se bo zgodil v času največje gospodarske krize, kar gotovo za vse nas prinaša še večje odgovornosti. Kriza pa ne sme biti izgovor, temveč motiv, da se še bolj povežemo kot tim, pa ne le vodstvo, temveč vsi v podjetju kot celota. Prepričan sem, da se bo v teh časih še bolj pokazalo, da ste, smo ljudje največja vrednost podjetja. Pomembno je timsko delo in dobri odnosi z našimi poslovnimi partnerji, zlasti kupci. Vodenje in organiziranost komerciale na koncernski ravni ponuja številne prednosti in izzive, kot so večje sinergije, večji tržni potencial, možnost ponuditi tehnološko zahtevnejše produkte in storitve našim kupcem. Koncernska organiziranost nam bo tudi omogočila utrditev in povečanje Kolektorjeve prepoznavnosti na industrijskih trgih.

Da bomo iz krize prišli kot zmagovalci, so pretežke trditve, da bomo prišli v dobri poslovni kondiciji, ki nam bo omogočala nadaljnji razvoj, pa je pomemben cilj. Časi, ki prihajajo, niso najlažji, to pa nam ne sme vzeti poguma.«

Na srečanju s kolektivom sta zadnji letošnji delovni dan novo organiziranost koncerna predstavila predsednik uprave **Stojan Petrič** in njegov namestnik **Radovan Bolko**. Zanj so se v koncernu odločili, da bi olajšali njegov nadaljnji razvoj ter uresničili cilj, ki so si ga zastavili, in sicer do leta 2017 ustvariti pol milijarde evrov prometa. To bo po besedah Radovana Bolka, ki bo po novi organizacijski shemi prevzel funkcijo glavnega izvršnega direktorja koncerna, mogoče predvsem z uvedbo novih programov v proizvodnjo in z ohranitvijo sedanje ravni ponudbe komutatorjev. Prihodnost koncerna bo temeljila na treh produkcijskih stebrih: avtomobilski industriji, hišni tehniki in industrijski tehniki. Sedanjemu predsedniku uprave koncerna Stojanu Petriču bo po



novem poverjena predvsem nadzorna naloga. Obe, funkciji glavnega izvršnega direktorja in predsednika, bosta enakovredni. Nova organizacijska shema koncerna začne veljati 1. januarja prihodnje leto.

Prej omenjenim izvršnim direktorjem bodo pri uresničevanju zastavljenih ciljev na posameznih delovnih področjih pomagali ostali izvršni direktorji



Bojan Poženel, izvršni direktor informatike

»Vloga direktorja informatike se z novo organizacijo v bistvu ne spreminja, saj je že doslej služba za informatiko delovala na nivoju korporacije in je informacijsko podpirala veliko večino firm v okviru koncerna Kolektor. Osnovni cilji informatike za naslednje obdobje so naslednji:

- proaktivno delovanje: predlagati rešitve in racionalizacije na določenih poslovnih procesih, še preden uporabnik (notranji kupec) dejansko izrazi željo po rešitvi;
- hitre spremembe: da bi informatika lahko izkoristila potenciale, mora do konca urediti svoje poslovne procese, s čimer bo pridobila sredstva in čas za delovanje, ki je usmerjeno v poslovno strategijo in cilje. Dvig kvalitete podpore uporabnikom na vseh nivojih pa bo prispeval k pridobivanju novih zagovornikov pri tem. Pomembno je, da se informatika usmerja v podporo

značilnosti novih pogojev poslovanja. To pomeni npr. spremembo njene usmerjenosti iz ERP rešitev, ki optimizirajo predvsem opredmetena sredstva in se ukvarjajo s finančnimi podatki, na druge IT rešitve, kot so CRM, BI, HRM, ki uveljavljajo vlogo in pomen neopredmetenih sredstev;

- konsolidacija: cilj je izvesti logično in fizično konsolidacijo ter racionalizacijo sistemov. Logična konsolidacija je proces, v katerem se zagotovi centralno upravljanje vse opreme (strojne in programske) ter virov in sredstev, ki jih uporablja IT. Postaviti je potrebno enotne standarde vsaj za strojno opremo. Fizična konsolidacija sistemov je proces, s katerim zmanjšamo število strežniških enot (serverjev). Racionalizacija sistemov je proces, s katerim zmanjšamo število fizičnih sistemov, število kopij programske opreme (npr. število instalacij Oracle ali MS SQL baz podatkov) in poenotimo storitve, ki jih potrebujemo za pravilno delovanje in upravljanje IT sistemov.«



Ingrid Kermavnar, izvršna direktorica za kadre in stike z javnostjo

»Osrednja naloga bo podpora upravi na področju ključnih kadrov za doseganje strateških ciljev koncerna Kolektor. S tesnejšo povezanostjo vseh segmentov kadrovske dejavnosti v koncernu bomo združili svoja znanja, svoje izkušnje in sposobnosti in izpeljali naslednje prioritete naloge:

- pridobivanje in razvoj ključnih in perspektivnih kadrov za najodgovornejše funkcije v koncernu,
 - načrtovanje karier in izobraževanja, z namenom zagotavljanja osebnega in strokovnega razvoja in s tem večanja zaposljivosti strokovnjakov z različnih področij,
 - učinkovito notranje komuniciranje,
 - izdelava sistema mentorstva, prenosa znanja in izkušenj,
 - ustvarjanje prijazne in privlačne organizacijske kulture.
- V naslednjem letu pa bomo morali svoje aktivnosti usmeriti tudi v iskanje rešitev, s katerimi bomo ublažili negativne posledice sedanje gospodarske krize in ohranili zaposlenost v lokalnem okolju.«



Darja Petrič Florjančič, izvršna direktorica za področje financ in računovodstva

»V luči predvidene reorganizacije se bo vloga funkcije financ in računovodstva še bolj okrepila, ker bo potrebno zagotavljati ustrezno finančno in računovodsko podporo vsem družbam koncerna. V skladu z zastavljeno strategijo in sprejetimi cilji v letošnjem letu je tudi nova oblika delovanja koncerna. Centralizirana finančna funkcija, ki pomeni optimizirano upravljanje z denarjem, kratkoročno in dolgoročno kreditiranje družb ter upravljanje s tveganji, je ključna funkcija in se prepleta skozi vse funkcije sistema. Z novo organizacijo bo potrebno dati še večji poudarek učinkovitemu upravljanju s sredstvi ter iskati nove priložnosti za rast premoženja, kar bo zagotavljalo dolgoročno finančno stabilnost družbe in celotnega koncerna. Glede na recesijo v gospodarstvu in krizo na finančnih trgih bo to za naš oddelek v prihodnje še poseben izziv.«



Anica Uršič Vončina, izvršna direktorica za področje plana in kontrolinga

»Poslovno področje kontrolinga, za katero bom, tako kot do sedaj, odgovorna v okviru nove organizacije koncerna Kolektor, je zelo široko delovno področje in zato tudi zelo zanimivo ter služi kot podpora upravi pri njenih odločitvah.

Zaradi kompleksnosti in zahtevnosti vodenja v koncernu, kot je Kolektor, ki z različnimi dejavnostmi in z velikim številom podjetij deluje na različnih trgih, je potrebno temu primerno prilagoditi organizacijo ter načine dela in pri tem uporabljena orodja kontrolinga.

Ključna vloga kontrolinga (planiranje, analiziranje, nadziranje in poročanje) ostaja na koncernskem nivoju, saj se bodo v matičnem podjetju izvajale kontrolinške funkcije za vsa podjetja koncerna. Potrebna bo koordinacija z vsemi družbami in nato oblikovanje

uskupinjenih podatkov za koncern kot celoto.

Moj cilj za v bodoče je, s pomočjo celotne ekipe kontrolinga, upravi podajati transparentne, pravilne, kakovostne in pravočasne informacije o poslovanju, zaznavati nevarnosti in opozarjati na odklone od začrtanega ter seveda dajati predloge za spremembe in tako krepiti vlogo notranjega svetovalca. Pričakujem, da se bo pomen kontrolinga kot enega od pomembnih pripomočkov za vodenje posameznih družb kot tudi koncerna zaradi ostrega boja za konkurenčnost v prihodnje še povečeval.«

Že po tradiciji predsednik uprave koncerna Stojan Petrič in njegov namestnik Radovan Bolko pred novim letom sprejemata člane nekdanjega posloводства Kolektorja. Običajno jih seznanita s poslovanjem koncerna in njegovimi načrti. Letošnje srečanje pa je bilo posvečeno predvsem skorajšnji reorganizaciji koncerna Kolektor. Ob tej priložnosti sta jim pojasnila, zakaj se je bilo treba odločiti za že dalj časa načrtovano reorganizacijo in kaj ta prinaša. Po pogovorih so nazdravili novemu letu, mi pa smo jih ujeli v naš objektiv. Od starega posloводства je manjkala samo Metka Cvelbar. Navzoči od leve proti desni so: **Radovan Bolko**, sedanji namestnik predsednika uprave koncerna, **Jurij Kleindienst**, **Nataša Luša**, **Stojan Petrič**, sedanji predsednik uprave koncerna, **Ivan Albreht**, **Jože Potočnik** in **Jože Rupnik**.



Ukrepi v času gospodarske krize

Polona Šemrl

Kolektor je prve ukrepe, da bi ublažil učinke gospodarske krize, sprejel že sredi leta. Znano je, da je s 1. julijem vodilnim delavcem plače znižal za 10 odstotkov, ko pa so se razmere zaostrele, so prvemu ukrepu sledili nadaljnji, najprej zmanjšanje nadurnega dela in ukinitvev novih zaposlitev, kasneje pa tudi ukinitvev dela prek agencij in študentskega servisa, prav tako niso več podaljševali pogodb za določen čas, ne sklepajo novih avtorskih pogodb in pogodb



V krznih časih je za vse najbolje, da hodimo z roko v roki

o delu, izdelali pa so tudi analizo možnosti predčasnih upokojitev.

Kljub vsem tem ukrepom je gospodarska kriza le še bolj pokazala zobe. Vodstvo Kolektorja je iskalo rešitev, kako bi se prilagodili trenutnim razmeram in obenem ohranili zaposlenost v lokalnem okolju. Tako so s 1. decembrom uvedli 36-urni delovnik.

Napovedi za prihodnost pa niso nič kaj obetajoče. Ker naj bi se gospodarska kriza le še poglobljala, vodstvo ocenjuje, da bo leto, ki prihaja, najtežje.

»Ocenjujemo, da bodo tista podjetja, ki bodo v leto 2009 vstopila ali zadolžena ali pa z velikim padcem naročil, prisiljena sprejemati še dodatne ukrepe, s katerimi bodo zmanjšala stroške in to tudi na področju stroškov dela, to pa lahko pomeni tudi odpoved pogodb o zaposlitvi za nedoločen čas. In iz tega razloga smo predlagali tudi varianto 32 urnega delovnega časa. Gospod Stojan Petrič, predsednik koncerna Kolektor, ki je ta predlog podal, je poudaril, da ta ukrep ne sme prizadeti delavcev. Predlagal je, da naj bi država krila razliko štirih ur do polnega delovnega časa, prispevke za te ure pa bi pokrila podjetja sama«, je na okrogli mizi Možnosti delodajalcev v času

gospodarske krize, ki jo je pripravila Gospodarska zbornica Slovenije, povedala izvršna direktorica za kadre in stike z javnostjo koncerna Kolektor **Ingrid Kermavnar**. Kot utemeljitev tega predloga je navedla primer Kolektorjeve nemške družbe Kautt & Bux, kjer so najprej delali 35, nato 30 ur na teden, s 1. januarjem 2009 pa prehajajo na 25-urni tednik. Del razlike do 30 ur bo krila država, prispevke pa bo plačalo podjetje.

V teh nič kaj obetajočih časih za podjetja Kolektor pričakuje in upa na sodelovanje sindikatov in pomoč države. Slednji poleg finančne pomoči v primeru uvedbe 32-urnega delovnika predlagajo še sprejem fleksibilne delovne zakonodaje in limitiranje zgornje prispevne stopnje, kar pomeni, da naj država določi zgornjo maksimalno plačo, do katere prispevna stopnja narašča v odstotkih, od nje naprej pa je prispevna stopnja enaka, določena v fiksnem znesku.

»Te predloge podajamo na osnovi naše ocene o nadaljnjih spremembah na trgu dela. Po eni strani bo še večji poudarek na zaposlovanju strokovnega kadra, ki ga firme v kriznih časih še posebej potrebujejo, saj prinaša večjo dodano vrednost – in v tej smeri koncern Kolektor že investira v Razvojno-tržni center v Idriji, ki dobiva svojo končno podobo, investira pa tudi v druge razvojne centre po Sloveniji in v tujini. Po drugi strani pa se lahko zgodi, da bomo zaradi previsokih stroškov dela prisiljeni seliti manj zahtevno delo na cenejše lokacije« je razpravo na okrogli mizi zaključila Ingrid Kermavnar.



36-urni delovni teden so v koncernu uvedli na lokaciji v Idriji

Kolektor finalist študije 'Best Innovator 2008'

Tomaž Kmecl

Inovativnost podjetja je ključ za njegovo kontinuirano rast in uspešno prihodnost, še posebej v gospodarstvih, ki izgubljajo prednost, ki izhaja iz relativno nizkih stroškov delovne sile. Tega se zavedamo managerji v vse več podjetjih, tudi v Kolektorju. Da bi svoj nivo inovativnosti postavili v relativni okvir, z drugimi besedami, da bi ugotovili, kako inovativni smo pri implementiranju inovativnih procesov, smo se v Kolektorju letošnje leto prijavili na študijo 'Best Innovator 2008', ki jo že vrsto let izvaja mednarodna svetovalna družba A. T. Kearney. Študija 'Best Innovator' hkrati poteka v več kot 15 državah, v Sloveniji pa je bila tokrat izvedena prvič.



Plaketa, ki jo je kot finalist tekmovanja za najboljšega inovatorja prejel Kolektor

Letošnja študija 'Best Innovator 2008' se je osredotočila na tematiko "Upravljanje z inovativnostjo v luči globalizacije", njen cilj pa je bil prepoznati in javnosti predstaviti tista slovenska podjetja, ki svoje rezultate dosegajo tudi z učinkovitim upravljanjem procesa inovativnosti. Podjetja so primerjali po kriterijih: strategija inovativnosti, organizacija in kultura inovativnosti, upravljanje z življenjskim ciklom inovacij (procesi), dejavniki inovativnosti in uspeh v inovativnosti. V študijo je bilo v Sloveniji vključenih 25 podjetij. Kolektor je pri vrsti kriterijev dosegel visoke ocene, zato ga je skupna ocena inovativnosti pripeljala v finalni izbor. Po mnenju strokovne komisije se je Kolektor izkazal predvsem kot 'podjetje z močnim poudarkom na sodelovanju s kupci in krepitvi dolgoročnih odnosov z njimi'. Poleg Kolektorja pa so se v finalni izbor uvrstila še tri velika slovenska podjetja.

Zaključna slovesnost in izbor zmagovalca 'finalne serije' je bila v zadnjih dneh oktobra 2008 v Ljubljani. Na okrogli mizi, kjer smo predstavniki posameznih finalistov izmenjevali svoje poglede na prihodnost in vpliv inovativnosti nanjo, smo si bili finalist v

vsebinskem smislu več ali manj podobni. Vsi smo stavili na razvoj novih produktov, na razvojni odnos na relaciji dobavitelj - kupec, na hitrost osvajanja novih produktov in s tem tržišča, na inovativnost v vseh porah poslovnih procesov itd. Na vprašanje o najbolj perspektivnih projektih v tem letu smo tudi vsi po vrsti stresli iz rokava nekaj ključnih projektov, za katere verjamemo, da bodo v prihodnosti predstavljali enega od gradnikov našega poslovanja. Zato lahko verjamemo žiriji, ki je poudarila, da je med finalisti pravzaprav težko izbrala najboljšega med najboljšimi. In vendarle: zmagovalec finalnega izbora je postalo podjetje Trimo iz Trebnjega, za kar jim zaposleni v Kolektorju lahko iskreno čestitamo.



Predstavniki podjetij finalistov so sodelovali tudi na okrogli mizi. Koncern Kolektor je zastopal direktor Kolektor Magme dr. Tomaž Kmecl. Levo je Tatjana Fink direktorica Trima Trebnje

Analiza študije 'Best Innovator' je pokazala, da je Kolektor v mnogih pogledih nadpovprečno inovativno organizirano podjetje, mnogokrat celo v evropskem merilu. Kot primer dobre prakse smo bili izpostavljeni predvsem v smislu jasno postavljene strategije poslovanja podjetja, jasno postavljenih ciljev, sposobnosti upravljanja z inovacijami, spremljanja uspešnosti posameznih produktivnih skupin in kontinuiranih izboljšav. Kot v vsakem podjetju pa je tudi pri nas še nekaj potenciala za izboljšanje. V prihodnosti bomo morali zato več pozornosti nameniti vključevanju eksternega znanja v svoje produkte (t. i. outsourcing), več časa pa bomo morali nameniti tudi temu, da bodo dobre ideje v večjem deležu tudi dejansko realizirane. Čeprav v študiji 'Best Innovator 2008' nismo bili absolutni zmagovalci, pa je že zgolj dejstvo, da smo se uvrstili med štiri najbolj inovativna podjetja v Sloveniji, dovolj zgovorno in ohrabrujoče, da ga bomo v časih, ki se nam bližajo, morali še kako izkoristiti. Finančna in gospodarska kriza bosta namreč kljub svoji negativni konotaciji in negativnim učinkom vendarle imeli tudi nekaj pozitivnega predznaka: dali bosta priložnost najbolj prožnim, najbolj hitrim, najbolj inovativnim, da se med prvimi iz te krize izvečejo. In tisti, ki so prvi, so ponavadi tudi največji zmagovalci. Med njimi mora seveda biti tudi Kolektor.

Kolektor se je od podjetja preko koncerna razvil v malo multinacionalko

Filip Šemrl

Tudi ob tokratni obletnici smo si za temo zadnjega v vrsti prispevkov, namenjenih jubileju, izbrali navzočnost koncerna Kolektor v različnih medijih. Zato bi lahko prispevek naslovili kar Drugi o nas. Naj že takoj na začetku zapišem tisto, kar bi morebiti številni pričakovali, pa se ni zgodilo. Namreč, da bo glavna pozornost pisanja slovenskih sredstev javnega in lokalnega pomena namenjena obletnici, ki jo koncern s sedežem v Idriji letos obhaja. Daleč od tega, kajti pozornost, povezana s Kolektorjem, je bila vse prej kot to. Minili so časi proslavljanj jubilejev, podjetja so usmerjena v prihodnost, nič več ne spijo na lovorikah preteklosti. »Joj, kako lepo je bilo včasih,« je reklo vse bolj maloštevilnih, ki je šlo v pozabo. Jubilej, kdo pravi, da ne? Kaj ni



jubilej tudi priložnost, da si rečemo: Kolektor nam je vseh teh 45 let dajal dober kruh, zato smo si lahko ustvarili solidno bivanjsko okolje, naši otroci so se lahko izšolali in si spomagali na boljše, nekdanj okoljsko degradirana in zdravju škodljiva idrijska kotlina je zadihala s polnimi pljuči, na vidiku so gradnje, ki bodo izboljšale družbeni standard, mladi se v brezdelju ne potikajo po cestah in se predajajo sebi in družbi škodljivim početjem. Tako ni samo bilo, tako je, zato je to dobra popotnica za naprej. In Kolektor ima vizijo in je sposoben napredovati kljub mnogim čerem, v dobro vseh nas.

Če se vrnem k uvodoma napovedani temi, bi lahko na kratko zanimanje javnosti v letu 2008 osredotočil na tri teme. Na začetku leta na spremenjeno lastništvo v FMR-ju, največjem posamičnem lastniku Kolektorja, vse leto gradnji Razvojno-tržnega centra in proti koncu leta ukrepom, ki jih je družba uvedla,



da bi se prilagodila novo nastalim razmeram, ki so posledica finančne in gospodarske krize. Najbolj razveseljivo je, da so se uresničile napovedi, ki jih je dal predsednik uprave koncerna Stojan Petrič pred petimi leti, ko je družba praznovala 40-letnico. Takrat je povedal, da se je v štirih desetletjih Kolektor iz majhnega razvil v srednje veliko podjetje, ki je v svoji tržni niši daleč največje na svetu. »Ni bilo lahko. Velikokrat smo se odločali za investicije v razvoj in trženje brez podpore solastnikov, vendar smo z vztrajnostjo dosegli izhodišča, ki bodo Kolektor gnala naprej. Gospodarske razmere v svetu in Evropi niso ohrabrujoče,« je takrat v Modri dvorani pred člani kolektiva, Kolektorjevimi upokojenci, predstavniki s Kolektorjem povezanih družb in poslovnimi partnerji dejal Stojan Petrič in menil, da recesija ne bo končana pred letom 2005. Zato tudi na ravni družbe Kolektor ni več pričakovati tako hitre organske rasti. »Največji problemi, s katerimi se spopadamo, so huda konkurenca kitajskih proizvajalcev, ki komutatorje prodajajo pod ceno, ter zviševanje stroškov dela in materialov. Teh stroškov zdaj ni več mogoče poravnati z večjo produktivnostjo in povečevanjem prodaje, kot je bilo to značilno za poslovanje Kolektorja v zadnjem desetletju (1993–2003, *prispis uredništva*) razvoja. Zato si bomo v prihodnjih letih predvsem prizadevali ohraniti zdajšnjo raven proizvodnje komutatorjev ter hkrati zniževati cene in iskati nove tehnološke rešitve v proizvodnji, pa tudi razvijati nove programe. V prihodnjih petih do desetih letih nas čakajo še težavnejše naloge kot v minulih letih osamosvajanja iz kapitalskega primeža tujih partnerjev,« je ob 40-letnici Kolektorja poudaril predsednik uprave koncerna Stojan Petrič.

Vizionarska napoved, v kateri je veliko črnogledosti, ki pa jo vedno zanikajo letni rezultati poslovanja koncerna. Od predsednika uprave bomo zaman pričakovali hvalisanje, temveč premišljenost v dejanjih. Zato mu gre tudi v teh hudih časih zaupati, saj si prizadeva s čim manj žrtvami prebroditi krizo. Pri tem so mu v veliko pomoč tudi sodelavci. In če sem uvodoma ugotavljal, čemu je bila v iztekajočem se jubilejnem letu Kolektorja namenjena pozornost medijev, sem letos predvsem pogrešal nekdanj skoraj navijaško pisanje proti njemu, razpihovanje lokalnih antagonizmov ali pa domnevno namerno obračanje stran v primerih, ko

je šlo za njegove dobre in koristne poteze znotraj in zunaj družbe. Kot da bi se pisci bali komu zameriti ali pa so v pomanjkanju energije (beri raziskovalnega novinarstva) opustili poskuse priti stvarjem do dna. Naj zaključim z navedkom iz komentarja stanovskega kolega Blaža Močnika, ki je bil objavljen v časopisu Delo, 11. marca letos: »Posploševati stvari in poglede je enako nevhvaležno, kakor so v večini primerov posploševanja, ko iz nevednosti lahko delamo napake in krivice. Če je torej vse v redu in prav za tiste, ki pomagajo graditi idrijski gospodarski imperij, zakaj bi se z vsem tem sploh morali ukvarjati drugi?«

Gospodarska kriza – rešitve so v znanju

V okviru novembrskih dnevov koprške Fakultete za management so po podelitvi diplom in priznanj v kongresnem centru Bernardin pripravili okroglo mizo z naslovom Gospodarska kriza – rešitve so v znanju. Na njej so v razpravi sodelovali predstavniki osmih primorskih podjetij, ki imajo bogate izkušnje z razvojem človeških virov in sodelovanjem z različnimi raziskovalnimi ustanovami in univerzami.

V uvodnem predavanju je na okrogli mizi, ki jo je povezoval izredni profesor koprške Fakultete za management **dr. Janez Šušteršič**, njegov kolega, docent **dr. Matjaž Novak**, razmišljal o tem, kaj lahko fakulteta ponudi gospodarstvu v raziskovalnem in pedagoškem smislu in kaj ona pričakuje od gospodarstva, potem pa je sledila predstavitev izkušenj in dobrih praks v posameznih gospodarskih družbah in razprava. **Ingrid Kermavnar**, izvršna direktorica za kadre in stike z javnostjo v Kolektorju, je izpostavila koncernovo dolgoletno tvorno sodelovanje z izobraževalnimi in raziskovalnimi ustanovami na državni in lokalni ravni, v novejšem obdobju pa tudi s fakultetami v Nemčiji in Bosni ter z moskovsko tehnično fakulteto Bauman.

»Prelomno je bilo leto 2000, ko se je koncern odločil za diverzifikacijo svojega proizvodnega programa. S tem se je pokazala potreba po dvigu ravni znanj v koncernu, izkušnje pa smo posredovali tudi navzven, fakultetam v Ljubljani in Mariboru. Koncern Kolektor, ki sodi v sam vrh slovenskih štipenditorjev, saj je od leta 1993 do letos podelil že več kot 1500 štipendij, ima v mislih tudi sodelovanje s koprsko Fakulteto za management,« je na okrogli mizi poudarila Ingrid Kermavnar in v nadaljevanju razprave predstavila vrsto možnosti, ki jih koncern nudi študentom za neposredno vključevanje njihovih kreativnosti v delovno okolje, ki se mu bodo pridružili po končanem študiju. Ker s to pobudo niso uspeli na državni ravni, so skupaj z Ekonomsko fakulteto in še tremi slovenskimi podjetji (Cimos, Domel, Iskra

Avtoelektrika) leta 2002 ustanovili konzorcijski študij MBA, v katerega so vključili strokovnjake iz omenjenih delovnih okolij. »Ta primer dobre prakse se je izkazal za zelo učinkovitega, saj bo večina slušateljev v okviru nove organiziranosti koncerna Kolektor z novim letom prevzela najodgovornejše funkcije v njem,« je na okrogli mizi v kongresnem centru Bernardin poudarila Ingrid Kermavnar, izvršna direktorica koncerna Kolektor za kadre in stike z javnostjo. Voditelj okrogle mize, izredni profesor dr. Janez Šušteršič, je slednjo sklenil z mislijo, da je rezerv v sodelovanju med akademsko sfero in gospodarstvom še veliko. Znanj v naših raziskovalnih in izobraževalnih ustanovah je veliko, enako velja tudi za potrebe gospodarstva. Zato je treba najti samo dovolj motivacije za zблиžanje interesov, kar bi predstavljalo velik korak naprej.



Na okrogli mizi Gospodarska kriza – rešitve so v znanju so sodelovali: (od leve proti desni) doc. dr. Matjaž Novak, Univerza na Primorskem, Fakulteta za management, Goran Petek, Izoterm Plama, Aleš Nemec, Iskra Avtoelektrika, mag. Andrej Lovšin, Interevropa, povezovalec izr. prof. dr. Janez Šušteršič, Univerza na Primorskem, Fakulteta za management, dr. Saša Sokolič, Metronik, Ingrid Kermavnar, koncern Kolektor, mag. Marjan Babič, Luka Koper in Enzo Smrekar, Droga Kolinska.

Novoletna srečanja

Novoletna srečanja



Novoletna srečanja

Novoletna srečanja



proizvodnja komutatorjev

KOLEKTOR SIKOM
KOLEKTOR BOSNA
KOLEKTOR K&B
KOLEKTOR TKI
KOLEKTOR SINYUNG
KOLEKTOR PROKOL
KOLEKTOR WUXI
KOLEKTOR ZEKTOR
KOLEKTOR KOČEVJE

ostala proizvodnja

KOLEKTOR SYNATEC
KOLEKTOR SINABIT
KOLEKTOR MAGMA
KOLEKTOR FEBO
KOLEKTOR KOLING
KOLEKTOR LIV
KOLEKTOR KFH
KOLEKTOR ORODJARNA
KOLEKTOR MISSEL SCHWAB

trgovina in posredništvo

KOLEKTOR PROKOS
KOLEKTOR COMTRADE

finance in storitve

KOLEKTOR GROUP
KOLEKTOR NANOTESLA
KOLEKTOR INŠTITUT

KOLEKTOR

*No si že tako daleč,
da ne zmoreš niti koraka več,
si prehodil ravno polovico razdalje,
ki si jo sposoben prehoditi. (pregovor)*

*Želimo vam odločen in varen korak
ter srečno 2009 !*

6. koncernovo razvojno konferenco je gostil Sinabit

Polona Šemrl

Vodje razvojnih skupin znotraj koncerna Kolektor se trikrat na leto zberejo na razvojni konferenci, ki jo vsakič pripravijo na sedežu drugega koncernovega hčerinskega podjetja. Tokrat je bil gostitelj Kolektor Sinabit. Konferenca je bila namenjena predstavitvi aktualnega stanja na pomembnejših projektih in izmenjavi informacij med vodji razvoja.

V prvem delu konference je namestnik predsednika koncerna Kolektor **Radovan Bolko** zbrane seznanil s trenutnimi razmerami v koncernu in njegovo reorganizacijo. S 1. januarjem 2009 se bodo namreč funkcije koncerna razdelile na upravljanje premoženja in operativne procese. Za slednje bo skrbela skupina petih strokovnjakov, ki jo bo vodil prav Radovan



Udeležence razvojne konference je nagovoril namestnik predsednika koncerna Kolektor Radovan Bolko

Bolko, prav toliko članov bo imela tudi skupina, ki bo vodila drugo vejo, torej upravljanje premoženja. Na čelu te skupine bo dosedanji predsednik koncerna Kolektor Stojan Petrič. Koncern bodo tvorili trije stebri – avtomobilska industrija ter hišna in čistilna tehnika – z ustreznimi kompetenčnimi razvojnimi centri. Preden so se razvojniki seznanili s praktičnim primerom vodenja projektov, jim je Bolko predstavil še trende v avtomobilski industriji. Ta se je namreč znašla na razpotju. Strokovnjaki namreč vedo

Okoljska presoja

V prvih dneh decembra je v podjetjih Ascom, Kolektor Group, Kolektor Sikom in Kolektor Prokol potekala okoljska presoja za okoljski standard 14001. Presojevalci certifikacijske hiše Bureau Veritas so natančno pregledali, kako skrbimo za okolje v naših podjetjih. Predlagali so



Delovanje projektne pisarne in primere prakse sta predstavili (od leve proti desni) Alenka Abram in Danijela Brložnik

povedati, kako dolgo se avtomobilska industrija že ni znašla v podobni situaciji, ko pa beseda nanese na nadaljnji razvoj te panoge, strokovnjaki lahko samo domnevajo.

Člani projektne pisarne so kot primer prakse projektnega vodenja predstavili način, ki se prakticira pri vodenju projekta direktni pogon, ki je specifičen zaradi koordinacije med različnimi oddelki znotraj podjetja in količine novih znanj, ki jih je za uspešno realizacijo projekta potrebno osvojiti.

V drugem delu razvojne konference so udeleženci pregledali, kakšen napredek je bil narejen na strateških projektih od prejšnje do zdajšnje razvojne konference, in predstavili poslovne priložnosti znotraj posameznih razvojnih skupin. Na koncu so udeleženci spoznali še področja, ki jih pokriva Kolektor Sinabit v svojem poslovnem programu, in se odločili, da bo naslednja razvojna konferenca, sedma po vrsti, na sedežu podjetja Kolektor Koling v Spodnji Idriji. Osrednja tema te konference bodo načini za zbiranje novih idej v prodajni lijak. Čeprav je bil Kolektor izbran za finalista najboljših inovatorjev, si v koncernu želijo še več idej za nove inovacije, predvsem tistih sinergijskih, ki bi koncernova hčerinska podjetja še bolj povezala med seboj.

nekaj dodatnih izboljšav, ampak v splošnem so mnenja, da so naša podjetja zgledno urejena in da si zadajajo drzne in vse pohvale vredne cilje pri izboljšavah v skrbi za okolje. Certifikat bosta prejeli tudi novo nastali podjetji, Kolektor KFH in Kolektor Orodjarna.

Kolektor bo v prihajajočem letu za polovico zmanjšal količino mešanih komunalnih odpadkov

Marjeta Žonta

To je eden od ciljev, ki smo si jih zadali za prihajajoče leto. S sortiranjem želimo namreč doseči, da bo na deponiji v Raskovcu pri Dolah končalo čim manj odpadkov. Tako bomo več odpadkov poslali v reciklažo, kar pomeni možnost ponovne uporabe materiala, pa tudi bistveno manjše stroške za podjetje, saj so prav odloženi odpadki najdražji.



Tomaž Vidmar in Marjeta Žonta sta za zaposlene po oddelkih pripravila izobraževanja o ravnanju z odpadki

Za dosego tega drznega cilja sva s **Tomažem Vidmarjem**, pooblaščenec sistema ravnanja z okoljem za koncern Kolektor, sestavila program, ki ga s skupnimi močmi že uresničujemo. Na poslovodstvu koncerna je bil sprejet prenovljen organizacijski predpis o ravnanju z odpadki, skupaj s skrbniki za okolje smo napisali navodila za ravnanje z njimi, ekološke cone v proizvodnji pa smo prenovili ter opremili z dodatnimi zabojniki in označbami na njih.

Gasilska vaja na Ascomu

Zaposlene na Ascomu je neko novembrsko dopoldne presenetil alarm, zaradi katerega so morali nemudoma zapustiti stavbo podjetja. Kot so ugotovili, je šlo samo za gasilsko evakuacijsko vajo. Po besedah **Marka Veharja** z EVT-Sistemov so želeli z omenjeno vajo v praksi preveriti uporabnost obstoječih načrtov evakuacije v izrednih razmerah ter ravnanje pristojnih služb in zaposlenih v takšnih primerih. Občasno izvedbo vaj, o kakršni govorimo, predpisuje tudi zakonodaja s področja varstva pri delu in požarnega varstva. Omenjena evakuacijska vaja na Ascomu je bila prva letos v takšnem obsegu. Sicer pa operativna enota



Eden od plakatov, ki so jih izdelali dijaki 1. letnikov idrijske gimnazije

Da bi akcija ločevanja odpadkov postala vidna tudi navzven, smo se povezali z Gimnazijo Jurija Vege Idrija in natisnili izbrane plakate na temo ločevanja odpadkov, ki so jih lansko leto pri pouku likovne umetnosti pod vodstvom **prof. Irme Gnezda** izdelali dijaki prvih letnikov.

Sedaj, ko je teren pripravljen, je na vrsti še bistveni del, in sicer izobraževanje zaposlenih. V to izobraževanje so vključeni prav vsi, od uprave do vzdrževanja, transporta, čistilnega servisa in seveda vseh zaposlenih. Dosedanji odzivi so v veliki večini pozitivni, saj odpadke s pomočjo ekoloških otokov po mestu že pridno ločujemo tudi doma. Z novim letom naj bi se namreč zaprla vsa lokalna odlagališča, kar pomeni, da se bo odpadke iz naše občine odvažalo na regijsko odlagališče v Stari Gori pri Novi Gorici. Prevoz odpadkov od mesta nastanka do odlagališča bo tako bistveno daljši, kar pomeni dodatne stroške in seveda tudi večje onesnaževanje okolja s prevozi. Pridruži se nam pri ohranjanju neokrnjene narave! Odpadke ločuj – naravo varuj! Tudi ti!

Prostovoljnega gasilskega društva Idrija na območju Kolektorjeve industrijske cone opravi več vaj na leto. Vodstvo Ascoma se je vabilu za vajo z veseljem odzvalo, saj podjetje v primeru evakuacije in reševanja zaposlenih velja za specifičen primer. Proizvodnja je namreč organizirana v več nadstropjih, med zaposlenimi pa so tudi invalidi, ki jim je potrebno v primeru evakuacije posvetiti posebno pozornost. Tovrstne vaje, kot so je bili tokrat deležni zaposleni na Ascomu, bodo v Kolektorjevi industrijski coni izpeljali enkrat na leto, vendar vsakič v drugem objektu oziroma podjetju znotraj skupine Kolektor.

Bivalentna vezava toplotnih črpalk

Gregor Troha

V določenih primerih se pri bivalentni vgradnji toplotne črpalke iz ekonomskih razlogov kot dodatni vir toplote uporabi kar obstoječi ogrevalni kotel na olje, plin, lesno biomaso ali električni kotel. Obstaja še možnost vgradnje električnega potopnega grelnika v hranilniku toplote.

Glede na način obratovanja toplotne črpalke v ogrevalnem sistemu ločimo 4 različne obratovalne režime.

Monovalentno obratovanje - toplotna črpalka deluje samostojno. Pokriva celotne toplotne potrebe zgradbe skozi celo ogrevalno sezono. Nujni pogoj je nizkotemperaturni ogrevalni sistem (talno, stensko gretje).

Bivalentno alternativno obratovanje - toplotna črpalka pokriva toplotne izgube do določene zunanje temperature (recimo 0 do -5°C), ko je njeno obratovanje še gospodarno. Pri nižji zunanji temperaturi se izklopi in obratovati začne toplovodni kotel ali drug vir toplote. Prednost sistema sta dva neodvisna generatorja toplote, ki se lahko v primeru izpada enega v celoti ali deloma nadomestita. Temperaturni režim obratovanja ogrevalnega sistema je lahko višji, npr. 60/50°C ali celo 80/60°C. V tem primeru lahko uporabljamo tudi radiatorsko ogrevanje.

Bivalentno vzporedno obratovanje - toplotna črpalka deluje neprekinjeno. Pri nižjih temperaturah (npr. pod -5°C), ko ne zmore več pokrivati vseh toplotnih potreb zgradbe, se vključi kot dodatni vir toplote še toplovodni kotel. Od tu naprej delujeta vzporedno oba generatorja toplote.

Bivalentno delno vzporedno obratovanje - toplotna črpalka in toplovodni kotel sta dimenzionirana tako kot pri bivalentnem alternativnem obratovanju. S pomočjo regulacije lahko izbiramo poljubno obratovanje pri določenih zunanjih temperaturah.

V objektih, ki nimajo vgrajenih ploskovnih ogrevalnih sistemov (talno, stensko), se lahko radiatorje približa idealnejšim pogojem za delovanje toplotne črpalke. Z večanjem površine grelnega telesa imamo lahko za enak učinek nižjo temperaturo ogrevalnega medija.

Ogrevalna telesa (radiatorji) so že tako večinoma predimenzionirana, mnogokrat že dovolj. V pomoč pri povečanju površine nam je spodnja tabela, kjer faktor povečanja izhaja iz velikosti radiatorjev za sistem 90/70.

Temp. na dovodu	Temp. na povratku	Faktor povečanja
90	70	1,00
75	65	1,29
70	55	1,62
55	45	2,61

Na primer, če imamo izračunane toplotne izgube prostora, ki zahtevajo vgrajen radiator dolžine 1,0 m pri temperaturnem režimu 90/70°C, je potrebno dolžino povečati za faktor 2,61, da lahko isti prostor ogrevamo z nižjim temperaturnim režimom 55/45°C. To pa pomeni optimalnejše pogoje za ogrevanje s toplotno črpalko do naše bivalentne točke, kjer se vključi dodatni vir.

VARČNO OGREVANJE IN HLAJENJE

- toplotne črpalke zrak-voda, voda-voda in zemlja-voda toplotnih moči od 8 do 26,5 kW kompaktne in split izvedbe
- toplotne črpalke za ogrevanje sanitarne vode in bazenov
- solarni sistemi (vakuumski kolektorji, inox bojlerji)
- visoko kvalitetni split sistemi za ogrevanje in hlajenje
- hitra dobava, vrhunska montaža in odziven servis vgrajenih sistemov

KOLEKTOR

KOLEKTOR KOLING d.o.o.

Sp. Kanomlja 23 b • 5281 Sp. Idrija • Slovenia
Tel.: +386 5 37 34 160 • Fax: +386 5 37 34 170
koling@kolektorsi • www.koling.si



Prstan kakovosti v Kolektor Livu podeljujejo že 17 let

Polona Šemrl

Kolektor Liv je pripravil tradicionalno prednovoletno srečanje, na katerem so se zbrali jubilaranti, torej tisti, ki so podjetju zvesti že 10, 20 ali 30 let, tisti, ki so se v iztekajočem se letu upokojili, dobitniki priznanj za izboljšave ter dobitniki prstana kakovosti, ki ga podjetje podeljuje od osamosvojitve Slovenije dalje, torej od leta 1991. Kot je povedal direktor Kolektor Liva **Primož Bešter**, je prav, da se ob taki priložnosti spomnimo



ključnih dogodkov, ki so v podjetju zaznamovali leto 2008. Najprej je to vsekakor februarški nakup nemškega podjetja Missel Schwab, s katerim so načrtali svojo razvojno pot na področju sanitarne tehnike. Na področju avtomobilske industrije so naredili korak naprej in osvojili lepo število novih projektov, kot so denimo projekti za pomembnega kupca Hello. Januarja pa bodo v Postojni začeli s proizvodnjo sanitarnih elementov, ki so jo iz Missel Schwaba preselili v Kolektor Liv. Spremembe so bile tudi na področju čistilne tehnike. Odločili so se namreč, da ta program ukinejo. Del programa so prenesli kooperantu, del programa pa so dokončno ukinili. Prav te prelomnice leta 2008 bodo pomembno vplivale na prihajajoče leto, ki nikakor ne bo lahko, bo pa polno izzivov.



Najprestižnejša nagrada, ki so jo podelili na srečanju, je bil prav gotovo prstan kakovosti. Prejmejo ga samo najboljši od dobrih. Tisti torej, ki še posebej izstopajo s kakovostno opravljenim delom in ki prenašajo pozitiven odnos do kakovosti tudi na sodelavce. Letos sta prstan kakovosti prejela **Barbara Žužek** in **Emil Tominc**.



Barbara Žužek se je v podjetju zaposlila pred skoraj desetletjem. Začela je kot pripravnica v prodaji na področju čistilne tehnike, delo je nadaljevala na programu sanitarne tehnike, kjer je najprej delala kot nabavni referent, kaj kmalu pa so ji zaupali tudi naloge s področja trženja. Danes je vodja trženja za Slovenijo, Hrvaško in Italijo. Kot so zapisali v obrazložitvi, zakaj si je prislužila prstan kakovosti, je vedno dosegala nadpovprečne rezultate. Odlikujejo jo predanost delu, prijazen in strpen odnos do strank in sodelavcev, s katerimi zelo rada deli svoje znanje in veščine. Prav Žužkova je tista, ki je v podjetju začela z analizami zadovoljstva kupcev.



Moški dobitnik prstana kakovosti Emil Tominc se je v podjetju zaposlil leta 2001 kot prevzemni skladiščnik. Svoje delo opravlja vestno, natančno in z veliko mero truda. Poleg svojih rednih nalog kot prevzemni skladiščnik opravlja tudi naloge s področja zagotavljanja kakovosti vhodnih materialov. Sodelavcem je vedno pripravljen pomagati in priskočiti na pomoč pri reševanju težav. Pri delu je samostojen, hiter, natančen in zanesljiv. Ne samo nadpovprečno opravljeno delo, tudi topla in prijazna beseda in korekten odnos do sodelavcev je za večino ljudi, ki pridejo v stik z njim, tisto, zaradi česar je Tominec tako cenjen in priljubljen.

Kolektor Sinabit in Kolektor Synatec na posvetovanju Avtomatizacija strege in montaže

Polonca Pagon

Fakulteta za strojništvo Univerze v Ljubljani je v sodelovanju z Gospodarsko zbornico Slovenije in Ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo izvedlo že tradicionalni letni posvet Avtomatizacija strege in montaže. Na posvetovanju sta se predstavila tudi podjetje Kolektor Sinabit in profitni center Indutec podjetja Kolektor Synatec. Prvi s prispevkom Uporaba kazalca skupne učinkovitosti (OEE) kot merila za razpoložljivost in zanesljivost montažnih sistemov, drugi pa je na razstavnem prostoru predstavil svoj prodajni program. Strokovni sodelavec v podjetju Kolektor Sinabit **Maks Tuta** je spregovoril o pomembnosti zajema podatkov v realnem času, o načinih izračuna kazalca OEE za montažne sisteme in o rešitvah, ki jih Kolektor Sinabit nudi v okviru proizvodno-informacijskega sistema Sinapro: »Kazalec OEE (Overall Equipment Effectiveness = Skupna učinkovitost opreme) je informacija, ki uporabniku z eno številko opiše stanje pri uporabi proizvodne opreme. Kazalec je sestavljen iz treh delov: razpoložljivosti, zmogljivosti in kakovosti in je uporaben pri vsakdanjih odločitvah v podjetju, kot so realno planiranje strojnih kapacitet, spremljanje napredka uvajanja nove opreme, primerjava med stroji, skupinami strojev, izmenami, oddelki, obrati, tovarnami, uporaben je za določanje stimulativnega nagrajevanja in tudi planiranje investicijskih vlaganj.« Vsi navedeni učinki pa se odražajo v uspešnosti podjetja. Ker so montažni sistemi le ena od vrst strojev v proizvodnji, je mogoče zaključiti, da faktor razpoložljivosti v kazalcu OEE lahko služi kot merilo za razpoložljivost in zanesljivost montažnih sistemov. Pomembno je, da krmilnik na montažnem sistemu natančno avtomatsko spremlja stanje montažnega sistema in razloge za posamezna stanja montažnega sistema. »Izračun kazalca OEE daje, poleg ocene zmogljivosti in kakovosti, vse potrebne podatke o razpoložljivosti in zanesljivosti montažnih sistemov in, gledano širše, poljubne proizvodne opreme«, zaključuje Tuta. Profitni center Indutec deluje na področju opreme za industrijsko avtomatizacijo. Na posvetovanju so obiskovalcem predstavili svoj proizvodni program. Trenutno ponuja rešitve s področja servopogonov, krmilja in industrijske komunikacije.

Strokovna ekskurzija na sejem SPS/IPC/DRIVES

Konec novembra je v Nürnbergu v Nemčiji potekal največji evropski sejem avtomatizacije SPS/IPC/DRIVES. Ker sejem ponuja popoln pregled novosti na področju avtomatizacije ter razstavljalcem in obiskovalcem omogoča vzpostavitev številnih poslovnih kontaktov, je podjetje Kolektor Synatec letos že tretjič organiziralo strokovno ekskurzijo in obisk sejma omogočilo tudi svojim kupcem in poslovnim partnerjem. Glavni namen sejma je bil kupcem predstaviti novosti na področju opreme za avtomatizacijo podjetij, ki



Udeleženci strokovne ekskurzije na razstavnem prostoru Micro Innovation



Razstavni prostor podjetja Moeller

jih Kolektor Synatec zastopa. Tako si je preko 40 udeležencev ekskurzije med drugim ogledalo razstavne prostore podjetij Moeller, Micro Innovation, Advantech, Stahl in Jokab Safety.

Za lanskoletni sejem so organizatorji trdili, da je bil največji in najuspešnejši doslej, letošnje številke pa potrjujejo, da jim je ponovno uspelo, saj je tridnevni dogodek obiskalo več kot 48 tisoč obiskovalcev, ki so si lahko ogledali ponudbo skoraj 1.400 podjetij.

Sejmi kot orodje pospeševanja prodaje

Laura Podgornik

Kljub razvoju sodobne tehnike so sejmi še vedno zelo pomembna oblika komunikacije s kupci. Kolektorjeve družbe, kot uspešna, izvozno usmerjena podjetja, razstavljajo na pomembnejših svetovnih sejmi. Z nastopi na mednarodnih strokovnih sejmi prihajamo v stik s potencialnimi kupci z globalnih trgov ter utrjujemo poslovne odnose z obstoječimi strankami, po drugi strani pa bolj spoznavamo svoje konkurente. Preden bomo poglobljeje pogledali, zakaj in kako na sejem, je zanimivo vedeti, kako v Nemčiji, kot središču sejemske dejavnosti v svetu, razstavljalci ocenjujejo pomen posameznih oblik komunikacij s kupci. Po raziskavi, ki jo je pripravila nemška sejemska zveza AUMA, ki velja kot zelo resna in strokovno podkovan organizacija in hkrati najmočnejše sejmsko združenje na svetu, zavzemajo sejmi in razstave med različnimi oblikami tržne komunikacije prvo mesto, saj se je zanje opredelilo kar 82 odstotkov anketiranih. S to obliko tržnega komuniciranja se lahko meri samo neposredna osebna prodaja. V Kolektorju se zavedamo, da so sejmi, ki imajo v jasno izdelani tržni strategiji svoje mesto, pomemben del trženjskega spleta. Za industrijske izdelke so sejmi eno učinkovitejših sredstev pospeševanja prodaje. Vsaka panoga ima eno pomembnejšo sejmsko predstavitev, ki pomeni osrednji sejmski dogodek te panoge in je na njem prisotna skoraj vsa stroka, predstavljene so novosti, trendi. V koncernu Kolektor je organizacija sejmskih predstavitev za vsa področja dejavnosti vodena z enega mesta, saj s tem zagotavljamo enovitost korporativne identitete in večjo učinkovitost blagovne znamke. Letos smo industrijske izdelke in storitve, ki jih tržimo pod blagovno znamko KOLEKTOR, predstavili na 14 sejmi, sanitarna tehnika, ki se trži pod blagovno znamko LIV, je bila razstavljena na 6 sejmi in prav tako 6-krat pod blagovno znamko MISSEL SCHWAB.

Po korakih do učinkovite predstavitve



Pomembno je, da so nastopi na sejmi dobro pripravljene, z jasno vizijo, kaj želimo tam doseči. Na tej osnovi izberemo primerne sejme in pripravimo letni načrt sejmskih predstavitev, ki vključuje načine sejmskih predstavitev in akcij, obsejemske aktivnosti, aktivnosti na sejmju in merjenje učinkovitosti nastopa na sejmju.

Pomembne korake, potrebne za uspešen sejmski nastop, izvedemo že dosti pred samim dogodkom.

Pripravimo razstavne eksponate, izdelke, ki jih želimo kupcem posebej predstaviti, to so predvsem razvojne in tehnološke novosti, zagotovimo ustrezne kataloge in druga promocijska gradiva. Izgled sejmskega prostora je za uspešno predstavitev in promocijo blagovne znamke posebnega značaja, za kar se po prenovljeni grafični podobi še posebej trudimo.

Od sejmskih organizatorjev smo v zadnjih dveh letih kar dvakrat dobili priznanje za najlepše urejen sejmski prostor. Pred sejmom si pripravimo plan v naprej dogovorjenih sestankov in naše kupce pisno povabimo na sejm. O sejmskem dogodku skozi različne medije obvestimo tudi potencialne obiskovalce. Ker gre za specializirane sejme, se zavedamo, da je obiskovalce treba strokovno oskrbeti z ustreznimi informacijami. Na sejmski

stojnici so ves čas poleg prodajnikov tudi tehnični strokovnjaki posameznih razstavljenih programov, saj na sejm prihajajo večinoma obiskovalci, ki želijo čim več informacij in se za sejm vnaprej pripravijo.

Aktivnosti po sejmju

Zelo pomembno je, da se sejmske dejavnosti nadaljujejo tudi po končanem sejmju. Obiskovalci, ki so osebju pustili svoje potrebe, vprašanja, želje, so dragocena baza podatkov za nadaljnjo obdelavo. Prodajna služba jim pripravi ponudbe, jim posreduje dodatne informacije. Po končanem sejmju vsi, ki so na sejmju sodelovali, pripravijo poročila, ki so osnova za analizo sejmskega nastopa. Ta v primerjavi s postavljenimi cilji odgovori na vprašanje, ali je bil nastop skladen s pričakovanji, ter da izhodišča za korekcije nastopa na naslednjih sejmi. Pri nastopanjih na sejmi je treba biti dosleden in vztrajen. Kupci pričakujejo našo prisotnost, saj omogoča, da si stroka v kratkem času na enem mestu izmenja mnogo informacij. Napaka bi bila, če bi se za nastop na sejmju odločili stihijsko, denimo, ko se poslabša poslovni rezultat. Takšne »horuk« akcije bi bile razmetavanje denarja, saj se z enim nastopom, ki je poleg tega običajno še nepripravljen in neizdelan, pač ne da rešiti veliko. Kljub skeptičnosti nekaterih, da bodo sejme izpodrinili in ogrozili sodobni dosežki in možnosti informatike in telekomunikacij, se to ni zgodilo. Še več, izkušnje kažejo, da pomen sejmov narašča, kar samo potrjuje v bistvu zelo preprosto dejstvo, da smo ljudje živa bitja in da osebnega stika, dogovora iz oči v oči in stiska roke ne more nadomestiti nobena, še tako sodobna tehnika.

Štirideset let zvestobe

Februarja prihodnje leto bo odšla v pokoj večina, ki smo jih ujeli v naš objektiv. Najprej se je od svojih kolegic in kolegov poslovil **Damjan Krapš** (na fotografiji skupaj z Anico Uršič Vončino, Ingrid Kermavnar, Jolando Tušar, Milico Rovtar, Tadejo Golob in Marijo Lapanja), ki ni bil vsa leta zaposlen na Kolektorju. Večina se ga zagotovo spominja kot idrijskega župana, v koncernu pa je nazadnje opravljal delo svetovalca predsednika uprave za investicije. Ko se boste vozili po Vojkovi ulici mimo Razvojno-tržnega centra, se boste lahko spomnili nanj, saj je bdenje nad izvajanjem gradnje njegovo zadnje delo na Kolektorju. Zadnji delovni dan v tem letu so se od sodelavcev poslovili tudi dolgoletni



člani Kolektorjeve Tehnologije in razvoja. **Franc Kacin, Branko Sedej, Vital Wahl** in **Slavko Jež** (na fotografiji od leve proti desni skupaj z Alenko Gartner Šinkovec, ki je poskrbela za protokol ob njihovem odhodu) bodo do konca leta izkoristili še preostanek letnega dopusta ali pa višek delovnih ur, po novem letu pa še nov dopust in se 23. februarja 2009 pridružili vse številčnejši družini slovenskih upokojencev. Omenjeni so bili Kolektorju zvesti vseh svojih štirideset delovnih let. Hkrati so prišli in hkrati bodo tudi odšli. Iz njihove generacije so se pred tem že upokojili **Ivan Leskovec, Jelko Tušar** in **Dimitrij Žust**, **Janez Dienstman** je šel že prej na dopust, **Ludvik Gnezda** pa je pokojninski dobi dodal služenje kadrovskega roka. Iz iste generacije pa sta se **Iztok Jurjavčič** in **Ivan Vihtelič** invalidsko upokojila že prej.



Skupina **FMR** 



Vse kar je slabo, z novim letom naj zbledi!
Vse kar je dobro, naj za vekomaj ostane!
Vse kar je lepo, naj raste in cveti!
Naj v miru sreča nežno vas objame.

Številčna udeležba Kolektorjevih tekačev na 13. ljubljanskem maratonu

13. ljubljanskega maratona, največje mednarodne tekaške prireditve pri nas, ki je letos ponovno zabeležil rekordno udeležbo, se je udeležilo tudi rekordno število Kolektorjevih tekačic in tekačev. Na progo rekreativnega teka, polmaratona in maratona se jih je podalo 78.

Najprej so se na progo podali tisti, ki so tekli na 10 kilometrov. Teh je bilo 27. 46 jih je teklo na 21 kilometrov, 5 pa se jih je podalo na 42 kilometrov dolgo progo. Prav vsi tekači so prav ocenili svoje sposobnosti in z vztrajnostjo uspešno prišli skozi ciljno črto. Pohvaliti velja predvsem dekleta, ki so se letos pogumno odločila, da se prijavijo na maraton. Teklo jih je kar 11.



Kolektor Sinyung - pohod na Kumusan

Mojca Zajc

Ko se narava prične ogrinjati v živopisna jesenska oblačila, je čas za »Gaeuljajuhe« (dan za jesenski piknik v Kolektorju Sinyung). 24. oktober je bil tako na koledarju že od samega začetka označen s praznično rdečo barvo, pa vendar gre tu za nek povsem drugačen praznik. To je namreč dan, ki je namenjen utrjevanju neformalnih prijateljskih vezi med sodelavci kot tudi krepitvi fizičnih moči, ki so čez leto zaradi 12-urnega delavnika pri marsikom bolj ali manj zapostavljene. Letos je bil naš cilj osvojiti vršac, ki se mogočno dviga nad Gumijem in ga ponavadi lahko le spoštljivo od daleč opazujemo skozi okno pisarne. Gora Kumusan (Kumoh – združuje luč kot duh sonca in lojalnost kot obrambni duh očetove domovine, san - gora) je znana kot najbolj »koristna« gora v Koreji, saj predstavlja vir mlade moči, zbrane od vsepovsod po deželi, ki je uspela oblikovati največje korejsko industrijsko mesto z najbolj napredno tehnologijo, imenovano Gumi (Gumi - mlado mesto).



Jutro je bilo naravnost čudovito, jasno, brez oblaka, in vidljivost kot nalašč za razglede z vrha gore. Na zbirališču ob vznožju Kumusana smo najprej dobili malico, kimbap (riž, zaviti v algine liste s koščki rakca in zelenjave v sredini), nekaj kosov svinjskega mesa z značilno korejsko omako iz pekočih feferonov (gochudžang), energijski napitek, kavico, sadje in vsak po eno kumaro (pri pohodu v hribe Korejci namreč vedno žvečijo kumare, ker le-te vsebujejo veliko vode in so dober nadomestek pijače, pa še zelo lahke so za nošnjo). Potem je naš odgovorni za kadre preveril prisotnost, nas razvrstil v nekaj skupin in vsakdo je prejel še »brisačko za brisanje potnega čela« določene barve (člani skupine so imeli enake barve). Le še želja, da bi nas čim več osvojilo vrh in že smo se vsi zagnano podali na pot, nekateri v popolni planinski opravi, spet drugi v kavbojkah in v Koreji še

vedno zelo popularnih »all star« copatih. Pot je bila zelo zanimiva, vodila je namreč mimo budističnega templja, kamenih piramid (doltap), ki nastajajo tako, da vsak popotnik doda po en kamen, ki simbolizira neko željo za prihodnost, mimo slapu ter številnih čudovitih razglednih točk. Pogled v dolino je bil zaradi jesenske idile še toliko lepši in tudi steza sama je bila posuta z



živobarvnim jesenskim listjem, ki je prijetno šelestelo pod nogami. Najbolj zagnani smo na vrh, ki mu do oznake tisočak manjka le nekaj metrov (976 m n. m.) prispeli v dobri uri, drugi so za premagovanje precej strme poti (premagati je potrebno cca. 800 m n. m.) potrebovali malo več, na koncu pa smo bili vsi veseli, da je vrh osvojilo več kot tri četrtine udeležencev. Sledila je skupinska malica in obvezno fotografiranje na tisoč in en način. Naj omenim, da so Korejci strastni fotografi, med njimi je namreč veliko število takšnih s profesionalno fotografsko opremo. Prešteli smo tudi prisotnost po posameznih skupinah, in sicer tako, da smo v zrak dvignili vsak svojo brisačko in zmagala je skupina, katere zaščitni znak, barva brisačke, je bila najštevilčnejše zastopana.

Po prihodu v dolino pa nas je čakalo še kosilo v eni izmed značilnih Kumusanovih gostilnic, ki se vrstijo vzdolž velikega parkirišča. Kosilo je bilo takšno, kot se za »Kumusan place« spodobi: korean pizza (podobna je jajčni omleti, zmešani z razno zelenjavo, algami in hobotnicami), odeng (testo z zmletimi rakci na palčki, kuhano v posebni juhi) in ker smo bili ravno v času žetve riža tudi dongdong ju (riževo vino). Sledila je podelitev nagrade skupini, ki je uspela na vrhu Kumusana zbrati največ predstavnikov, še predsednikov pozdrav, potem pa prijetno kramljanje ob nastavljanju jesenskim sončnim žarkom.

Na koncu smo si bili vsi enotni, da so takšni izleti odlična priložnost za druženje in rekreacijo obenem. Tisti že izkušenejši pa so bili mnenja, da je bil letošnji pohod še posebej uspešen, saj je vrh uspelo osvojiti veliki večini udeležencev, nekaterim med njimi tudi prvič.

Naložba Hidrie Fin v FMR - strošek večji od zaslужka

Minilo je eno leto od zahrbtnega vdora družbe Hidria Fin v lastniško strukturo družbe FMR. Ob tej obletnici si pogledjmo, kakšne finančne učinke je nakup delnic FMR prinesel kupcu v letu 2008. V naslednji tabeli so v levem stolpcu najprej prikazani podatki iz izkaza poslovnega izida družbe Hidria Fin za leto 2007, nato pa še podatki iz bilance stanja na dan 31. 12. 2007. V desnem stolpcu pa je v izkazu poslovnega izida prikazana izguba iz financiranja zaradi negative razlike med prejetimi dividendami od družbe FMR in predvidenimi obrestmi za dolgoročni kredit, ki ga je Hidria Fin najela za nakup delnic FMR. V bilanci stanja družbe Hidria Fin na dan 31. 12. 2008 je med dolgoročnimi finančnimi naložbami prikazana vrednost kupljenih delnic družbe FMR, dolgoročne finančne obveznosti pa predstavljajo znesek dolgoročnega kredita, ki ga je družba Hidria Fin najela za nakup delnic FMR. Ostale vrednosti za leto 2008 oz. na dan 31. 12. 2008 niso navedene, ker nam podatki v času priprave prispevka še niso bili znani.

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA ZA LETO	2007	2008
(v eur)		
Čisti prihodki od prodaje	-	-
Stroški blaga, materiala in storitev	50.502	-
Stroški dela	-	-
POSLOVNI IZID IZ POSLOVANJA	-50.502	-
Finančni prihodki iz deležev	1.439.795	56.652
Finančni prihodki iz danih posojil	8.865	-
Finančni odhodki iz oslabitve in odpisov finančnih naložb	55.492	-
Finančni odhodki iz finančnih obveznosti	33.591	900.000
POSLOVNI IZID IZ FINANCIRANJA	1.359.577	-843.348
Drugi odhodki	173	-
Davek iz dobička	301.072	-
ČISTI POSLOVNI IZID OBRAČUNSKEGA OBDOBJA	1.007.830	-
BILANCA STANJA NA DAN 31. DECEMBRA	31. 12. 2007	31. 12. 2008
(v eur)		
SREDSTVA	17.158.823	-
Dolgoročna sredstva	15.328.942	14.792.592
Dolgoročne finančne naložbe	15.328.942	14.792.592
Kratkoročna sredstva	1.829.881	-
Kratkoročne finančne naložbe	1.405.221	-
Druga sredstva	424.660	-
OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	17.158.823	-
Kapital	1.107.830	-
Dolgoročne obveznosti	15.000.000	15.000.000
Dolgoročne finančne obveznosti	15.000.000	15.000.000
Kratkoročne obveznosti	1.050.993	-

Vprašanja, ki se postavljajo ob predstavljenih podatkih, so:

- Kdo bo vrnil kredit v višini 15.000.000 EUR, ki je bil porabljen za nakup delnic FMR?
- Iz katerih virov bo Hidria Fin plačevala obresti, ki so na letni ravni cca. 900.000 EUR?
- Ali banka kreditodajalka preverja to naložbo in zmožnost kreditojemalca in njegovega poroka za odplačilo najetega kredita ob datumu zapadlosti?

Iz nebeške kuhinje

Boštjan Novak

V pričakovanju bližajočih se praznikov vas vse skupaj lepo pozdravljamo.

Že v prejšnji številki smo vam obljubili, da vas tokrat seznanimo z novostmi, ki jih v Restavracijo Kolektor prinaša novo leto. Novo ponudbo spremlja slogan: "Za vsakega nekaj", saj si resnično želimo, da bi čim več naših gostov, pa tudi tistih, ki bodo to še postali, lahko našlo nekaj zase.

Spremembe bodo zajele tako ponudbo tople hrane kot tudi ponudbo sendvičev, saj je po skoraj treh letih dela potrebno vse skupaj malo prevetrili.

Z novim letom bomo tako ukinili meni "na žlico", tiste enolončnice, ki so med najbolj iskanimi, pa bomo uvrstili k prvemu "dnevnu" (npr. srbski fižol, kislo zelje ali repa z ocvirkovco, ričet, bograč ...) in k drugemu "brezmesnemu" meniju (npr. zelenjavna mineštra).

Posebni meni, prej četrti, sedaj tretji, bo na voljo od torka do petka. Z njim želimo pritegniti tiste, ki jim izbira prvega ali drugega menija ne ustreza. Cena posebnega menija bo nihala glede na izbor jedi. Sestavljena bo iz cene za krožnik z glavno jedjo in doplačila za meni, če si bo gost poleg jedi na krožniku vzel pijačo ali solato.

Popolna novost pa je t. i. vsakodnevna ponudba.

Za začetek smo vanjo uvrstili vampe po tržaško in goveji golaž, glede na povpraševanje pa se bo širila oz. spreminjala. Vsak dan bomo kuhali tudi govejo juho, ki jo bo mogoče dobiti kot samostojno jed s kuhanim govejim mesom (0,5 l), kot juho k meniju za res skromno doplačilo (0,25 €), za tiste, ki bi za kosilo pojedli samo juho in solato, pa bo le-ta na voljo po subvencionirani ceni.

do konca I 2008

1. – DNEVNI	2. – BREZMESNI	3. – NA ŽLICO	4. – POSEBNI
2,76 €* 3,80 €* 4,00 €*	2,76 €* 3,80 €* 4,00 €*	2,31 €* 3,35 €* 3,80 €*	3,01 €* 4,05 €* 4,25 €*
vsak dan mesna jed	vsak dan brezmesna jed	vsak dan enolončnica	pizza ob torkih, samo občasno ribje jedi
*subvencionirana cena za zaposlene pri Kolektor Group, Kolektor Sikom, Kolektor Orodjarna, Kolektor KFH ter Ascom *ostali zaposleni v podjetjih koncerna KOLEKTOR in zunanji abonenti *gotovinsko plačilo			

Spremembe se obetajo tudi pri sendvičih.

Trenutno še iščemo primerne dobavitelja napol pečenega kruha, ki ga bomo potem sami do konca spekli in tako zagotavljali stalno svež kruh za sendviče. Pa to še ni vse. Sendviči bodo deležni temeljite

NEBESA



preнове, predvsem po načinu izdelave.

Tiste, ki jih beležimo kot manj prodajane, bomo izdelovali sproti, zato bo potrebno nanje počakati minutko ali dve, namaz bomo v ostale sendviče dodajali na željo posameznika. Kot novost naj omenimo sendvič, nadevan z dunajskim zrezkom iz puranjega mesa, ki vam bo na voljo za samo 2,60 €. Novost, ki jo uvajamo, so tudi redne akcije, ki se bodo spreminjale iz meseca v mesec. In v januarju 2009 boste lahko od 07:00 do 09:00 jutranjo kavo, skupaj s sveže pečenim rogljičem in kozarcem sveže stisnjene pomarančnega soka, kupili za samo 2,50 €, sendvič s šunko in sirom (15 dag štručka z 10 dag šunke in 5 dag sira) skupaj s 3 dl pijače iz šankomata pa za pičila 2,20 €. V mesecu februarju pa ... pustite se presenetiti. In ker restavracijo odpiramo tudi za zunanje goste, bo topla hrana na voljo že od osme ure zjutraj. Delovni čas restavracije pa bo v dopoldanskem času nepretrgan od 07:00 do 14:00.

O vseh spremembah vas bo podrobneje seznanjalo osebje, objavljene pa bodo tudi na naših spletnih straneh (<http://nebesa-idrija.si>), intranetni strani koncerna Kolektor in na info točkah restavracije. In na koncu: naj vam ob bližajočih se praznikih zaželimo zdravja, sreče in vsega lepega zvrhan koš. Naj vas črnoglede napovedi ekonomistov za leto 2009 ne potrejo, ampak naj vam vlijejo novih moči in polno mero upanja.

z novim letom 2009

1. – DNEVNI 2,76 €* 3,80 €* 4,00 €*	2. – BREZMESNI 2,76 €* 3,80 €* 4,00 €*	3. – POSEBNI CENA JEDI + DOPLAČILO ZA MENI 1,40 €	4. – VSAK DAN CENA JEDI + DOPLAČILO ZA MENI 1,40 €
vsak dan mesna jed, enkrat tedensko enolončnica	vsak dan brezmesna jed, občasno brezmesna enolončnica	torek: pizza sreda: mesna jed četrtek: ribja jed petek: idrijski žlikrofi	vsak dan: vampi po tržaško goveji golaž goveja juha z rezanci in mesom (0,5l) goveja juha z rezanci (0,2l) (samostojno ali kot dopolnitev menija)
nespremenjena cena, isti način obračunavanja.		cena krožnika z glavno jedjo se spreminja glede na vhodne surovine	cena posamezne jedi po ceniku
VSE TOPLE JEDI SO NA VOLJO PO SUBVENCIONIRANI CENI.			
DOPLAČILO ZA MENI 1,40 € 1 KOZAREC PIJAČE, MALA SOLATA ALI SLADICA, KI JU PO ŽELJI VZAMETE POLEG JEDI IZ POSEBNE PONUDBE			

Informator

• **Uredništvo:** Polona Šemrl. • **Sodelavci:** Tomaž Kmecl, Andrej Kren, Boštjan Novak, Polonca Pagon, Laura Podgornik, Filip Šemrl, Polona Šemrl, Gregor Troha, Mojca Zajc, Marjeta Žonta. • **Foto:** Peter Kernel, Urška Kuštrin, Polonca Pagon, Laura Podgornik, arhiv EVT-Sistemi, Janka Straus, Filip Šemrl, Polona Šemrl, Gorazd Šemrov, Urban Štebljaj, Tomaž Vidmar, Mojca Zajc. • Časopis si lahko ogledate na spletni strani: www.kolektor.si

NEBESA



Nebesa gostinske storitve d.o.o. Vojkova ulica 10, 5280 Idrija
tel:+386 5 3750 230 fax:+386 5 3750 476 e-mail: info@nebesa-idrija.si web: http://www.nebesa-idrija.si

RESTAVRACIJA KOLEKTOR

Vojkova ulica 10, 5280 Idrija
tel: 05 / 37 50 320
restavracija.kolektor@nebesa-idrija.si

RESTAVRACIJA VEGA

Gimnazija Jurija Vege, Študentovska 16, 5280 Idrija
tel: 0590 75 328
restavracija.vega@nebesa-idrija.si

Staro leto je minilo, ne oziraj se nazaj, novega pa ne priganjaj, presenetiti se daj.

**ŽELIMO VAM LEPE IN MIRNE BOŽIČNE PRAZNIKE
TER OBILO ZDRAVJA, SREČE IN ZADOVOLJSTVA
V LETU 2009.**

Vsem našim strankam in poslovnim partnerjem, se prav posebej zahvaljujemo za izkazano zaupanje in sodelovanje.

NOVO V LETU 2009

RESTAVRACIJA KOLEKTOR

ODPIRA SVOJA VRATA TUDI ZA ZUNANJE OBISKOVALCE

DELOVNI ČAS ZA ZUNANJE OBISKOVALCE:
PONEDELJEK- PETEK od 7.00 – 14.00

od 5. januarja

*topla hrana
od 8h
zjutraj dalje*

*ohranjamo
tradicijo
starih Nebes*

**DNEVNI MENI
za 4,00 eur**

*v ceno je vključen
tudi en kozarec brezalkoholne pijače*

za vsakega nekaj

- ✓ najcenejši topli obroki v Idriji
- ✓ vsak dan vsaj 3 različni meniji
- ✓ velik solatni bife
- ✓ 10 vrst sendvičev iz sveže pečenega kruha od 2,00 do 2,60 eur
- ✓ vsak dan sveža sladica za € 1,00
- ✓ odlična kava že za 50 centov



**AKCIJA
V JANUARJU 2009**

od 7h do 9h
KAVA PO ŽELJI*, ROGLIČ
Z MARMELADO IN 2 DL
SVEŽE STISNJENEGA
POMARANČNEGA SOKA
SAMO € 2,50

* EKSPRES, KAVA Z MLEKOM, KAPLJČIN

od 7h-14h
SENDVIČ S ŠUNKO IN
SIROM, 3 DL PIJAČE IZ
ŠANKOMATA
SAMO € 2,20

*VAS JE V KOLEKTIVU VSAJ 10?
BI SI ŽELELI MALICO DOSTAVLJENO NA DELOVNO MESTO?
POKLIČITE NAS, ZA VAS IMAMO POSEBNO PONUDBO.*

Bolnica Franja bo ob letu spet odprta

Filip Šemrl



Doslej oziroma letos so v strugi in soteski na območju Partizanske bolnice Franja izvedli predvidena sanacijska dela. Tako so iz struge Čerinščice delavci Podjetja za urejanje hudournikov odstranili več kot 500 kubičnih metrov mulja, kamenja, vejja in drugega materiala, ki se je med lanskim neurjem ustavilo nad barakami in jih odplaknilo po strugi. Čeprav letos ni bilo primerno vreme, niso odnehali, zato so še pred zimo izvedli vse, kar so pred tem načrtovali. Zdaj je na vrsti izdelava projektne dokumentacije, ki je potrebna za pridobitev gradbenega dovoljenja. Ta naj bi se nanašala tudi na celovito ureditev struge Čerinščice od njenega izliva v Cerknico in do vrha v Gorenjih Novakih. Nad sotesko, v kateri je Partizanska bolnica Franja, bodo zgradili tudi zaplavno pregrado, sanirali plaz in vse dostopne poti. »Načrtujemo, da bomo julija ali najkasneje avgusta prihodnje



leto z gradbenimi deli že tako daleč, da bi lahko začeli z montažo premične in druge opreme, kar pomeni, da bi lahko v Franjo decembra leta 2009 prišli že prvi obiskovalci«, pravi vodja obnovitvenega projekta Stanislav Beguš iz novogoriškega Projekta. Treba je zapisati, da letos gradbinci in hudourničarji niso opravili nobenega takega dela, da bi se jim lahko močta, ki smo ji pričta te dni maščevala oziroma jim povzročila nevšečnosti. »Dela, ki bodo potrebovala veliko lepega vremena pridejo na vrsto med marcem in oktobrom prihodnje leto«, je še dodal Beguš, ki je prepričan, da jih bodo v takih pogojih tudi dokončali. Vseskozi so bili na delovišču dobrodošli tudi muzejski delavci, saj je bilo med čiščenjem struge pričakovati tudi kakšen ostanek iz Franje.



Pomoč za obnovo Partizanske bolnice Franja, ki jo je lanskoletno septembrsko neurje dobesedno odneslo, prihaja z najrazličnejših strani. Po svojih najboljših močeh so se odločili pomagati tudi koroški partizani in člani območnega združenja borcev za vrednote NOB iz Nove Gorice. Prvi so za obnovo največjega spomenika humanosti v Evropi prispevali 3000 evrov, drugi pa so se odločili muzeju podariti 400 izvodov knjige Bil sem bolničar v Franji, avtorja Danila Šuligoja. Knjigo, v kateri so zbrani spomini in zgodbe o bolnici, bo muzej prodajal po simbolični ceni pet evrov. Do zdaj se je na poseben račun za obnovo Partizanske bolnice Franja nateklo že dobrih 150.000 evrov, ki so jih prispevali posamezniki in najrazličnejše organizacije in združenja. Knjiga Bil sem bolničar v Franji, ki bralcu nazorno predstavi, kako je potekalo delo v tej partizanski bolnici, ne bi mogla luč sveta ugledati v primernejšem času. 23. decembra bo namreč minilo natanko 65 let od sprejema prvih ranjencev v omenjeno bolnico. Po zadnjih dostopnih podatkih, naj bi živelo še 21 od skupno 780 pacientov ter 8 tistih, ki so bili med osebjem bolnišnice. Vsega osebja je bilo 96. Slovesnosti ob predaji knjig in denarja muzeju, ki upravlja s Partizansko bolnico Franja, se je udeležila tudi ena od partizanskih bolničark v Franji Slavica Furlan, ki je bila tudi med tistimi, ki so pomagali graditi bolnico.

Da bi se zdravi in celi postarali

Marija Benčina

Da je življenje največja dragocenost, še posebej, če smo zdravi in celi, se v teh vrto-glavo naglih časih vse premalo zavedamo. Največkrat se tega spomnimo tedaj, ko obiščemo bolnega ali poškodovanega svojca, prijatelja, znanca ali se za vedno poslavljamo od drage nam osebe.

Da bi se tega zavedeli večkrat, predvsem pa, da bi ravnali tako, da bi varovali in ohranjali zdravje in življenje sebi in drugim, skrbi tudi Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu občine Idrija.

V zdajšnji sestavi je svet pričel delovati oktobra 2007. Predseduje mu **Vladimir Drobnič**, člani so **Erik Logar**, **Miran Kacin**, **Cirila Hladnik** in **Edo Miklavčič**, birokratski servis in pomoč pa jim v občinski upravi nudi **Maja Petrovčič**.

Prav vsi so svoje delo vzeli resno, še zlasti prizadevna pa sta Erik Logar in Edo Miklavčič, ki se trudita v Idrijo pripeljati čim več zanimivih akcij in predstavitev, katerih namen je vzgoja za odgovorno ravnanje na cesti.

Kar nekaj akcij je bilo v tem letu našim občanom ponujenih in lahko rečemo, da so kljub včasih nenaklonjenemu vremenu dobro uspeli. Namenjene so bile različnim ciljnim skupinam ljudi, od najmlajših »vrtovčkov«, katerim je za začetno spodbudo župan v sodelovanju z AMZS podaril 10 kolesarskih čelad, pa vse do najstarejše generacije naših upokojencev.

Tako enim kot drugim je bila zlasti namenjena akcija Bodi preViden, izvedena v sodelovanju s Policijsko postajo Idrija in

Svetom za preventivo in vzgojo v cestnem prometu RS v začetku novembra. V šoturu Vidko je vsak udeleženec lahko nazorno preizkusil, kako neviden je človek v temi brez odsevnega predmeta in kako lahko svetleča kresnička, bingljajoča ob telesu, ali odsevni trak na obleki naredita človeka vidnega in kako ga ta drobna lučka obvaruje poškodbe ali mu celo reši življenje. Kar 500 udeležencev, predvsem učencev osnovnih šol Idrija in Sp. Idrija, varovancev CIU N. Pirnata, upokojencev in malčkov iz idrijskega vrtca se je te akcije udeležilo in prejelo poleg modrih nasvetov tudi po eno odsevno telo. V sklopu akcije je bil izveden tudi prikaz naletne teže pri trkih z različnimi hitrostmi in nemalo so bili udeleženci prese-nečeni ob ugotovitvi, da se njihova naletna teža pri velikih hitrostih lahko poveča celo do nekaj tisoč kilogramov. Domov so odšli trdno odločeni, da bodo poslej zagotovo redno uporabljali varnostni pas in otroške sedeže.

Spomladi, pred začetkom motoristične sezone, ki vsako leto terja prevelik krvni davek, je bila v sodelovanju z Avtošolo AMZS izpeljana akcija Varna vožnja z motornim kolesom. Ker je ob prvem terminu aprila močno ponagajalo vreme, je bil lahko izveden le preizkus simulatorja vožnje motornega kolesa, pa še tega so morali namesto v Mejci opraviti v prostorih Avtošole AMZS. Preko 30 udeležencev je lahko preizkusilo, kaj pomeni prehitra vožnja in kakšne pasti lahko čakajo voznike motornih koles v prometu. Akcija je bila v lepšem

vremenu izvedena še enkrat junija v Mejci, kjer je inštruktor z mednarodno licenco Vojko Safran prisotne poučil predvsem o opazovanju celotnega dogajanja v prometu, kar lahko prepreči padce, ki se najpogosteje končajo s hudimi posledicami. Okrog 30 udeležencev je pozorno prisluhnilo njegovim nasvetom in jih na poligonu tudi praktično preizkusilo.

Za tiste, ki motorje z vedoželjnimi otroškimi očmi šele občudujejo, je bila oktobra organizirana akcija Kolesarčki. Namenjena je bila zlasti otrokom idrijskega vrtca, 1. in 2. razreda osnovne šole Idrija in varovancem CIU N. Pirnata. Na posebnem poligonu so se otroci lahko preizkusili v vlogi voznika in pešca ter podučili o pomenu varnostne čelade, pravilnem prečkanju ceste in sploh varnem obnašanju v prometu. Vozeč se v štirikolesnikih na pedala, so se lahko postavili v vlogo voznika, medtem ko so njihovi prijatelji čakali na varno prečkanje ceste. Poligon, opremljen s križišči, semaforji, prehodi za pešce in prometnimi znaki, jim je pričaral resnične razmere na cesti. Skozi zabavo in igro, ki je za otroke najboljši način učenja, so si pod budnim očesom strokovnjakov, ki so jih podučili o pomenu prometne signalizacije in opozarjali na napake, nabrali dragocenega znanja. Skoraj 200 otrok je v akciji sodelovalo in prejelo kresničke, tatuje in tiskovine, ki jih bodo opozarjale, da je treba poskrbeti za svojo varnost.

Prav prej navedenemu namenu je bila posvečena tudi junijska akcija Družinska ura, na kateri je preko 40 udeležencev inštruktor varne vožnje pri AMZS Brane Legan predstavil, kako lahko sami poskrbijo za svojo varnost z uporabo varnostnega pasu, pravilno nastavitvijo sedeža in vzglavnika, volana ter pravilno uporabo otroškega sedeža. Posebej zanimiv je bil test simulacije vinjenega stanja, kjer so udeleženci z uporabo posebej prilagojenih očal, ki povzročajo tak občutek kot približno 1,1 promila alkohola v krvi, lahko povsem nazorno spoznali, kako alkohol vpliva na organizem in njegove reakcije. Skoraj vsi so zgrešili označeno črto, po kateri bi morali iti na koncu pobrat predmet, ki pa ni bil točno tam, kot so ga zaznali »vinjeni« možgani.

Ker pa mnogi udeleženci v prometu take in podobne akcije, kot smo jih navedli, prešpricajo, ali pa se požvižgajo na cestnoprometne predpise, žal ceste terja jo vse preveč življenj. Vsem tistim, ki so postali žrtve prometnih nesreč, je namenjen Mednarodni dan spomina na žrtve prometnih nesreč, 15. november, ki ga je obeležil tudi idrijski svet za preventivo in





sodelovanju z zavodom Varna pot. Tudi Idrijčani so lahko v parku pri mestnem trgu prižgali svečko tistim, za katere je bila cesta usodna. V Sloveniji je od leta 1991 na cesti umrlo kar 6096 oseb, več kot 200.000 ljudi pa je bilo poškodovanih.

Kar nekaj dobrih priložnosti nam je bilo torej letos ponujenih s ciljem in željo, da bi na novo spoznali, kako lahko v prometu

poskrbimo za svojo varnost in varnost drugih, ali pa da bi že osvojeno znanje osvežili in dopolnili. Nekatere akcije so bile bolj, druge manj obiskane, a tu svet za preventivo sam kaj dosti ne more pomagati. Na tistih, ki so s posamezno akcijo kot ciljna publika nagovorjeni, je, da se povabilu odzovejo. Treba je za sodelovanje pohvaliti osnovne šole, CIU N. Pirnata in Vrtec Idrija,

čeprav pa je pri slednjem udeležba pri akcijah, ki so vezane na postavitve poligona, šotora, ipd. žal omejena le na otroke iz Idrije, zato se bo v bodoče treba truditi, da bi jo omogočili tudi drugim. Za začetek bi morda lahko vključili otroke iz Sp. Idrije, kamor vozi mestni avtobus in bi se pouk varnega obnašanja v prometu lahko začel že ob prevozu z njim.

Tako kot za udeležbo na pripravljenih akcijah moramo sami poskrbeti tudi za to, da bomo v vsakdanjem življenju upoštevali dobromerne napotke. Da nekateri to že počnejo, me je prešinilo oni večer, ko sem se peljala z avtomobilom na relaciji Marof-Idrija in prehitela pešca starejše generacije, ki ga tu često videvam, a mu je tokrat prvič z roke bingljala kresnička. Morda je bil tudi on v šotoru Vidko, morda je le kaj koristnega na to temo prebral ali pa ga je do kresničke privedlo celo preveč tesno srečanje z vozilom, ki se je zanj vendarle srečno končalo. Pa to sploh ni važno, pomembno je, da se je odločil, da je bolje poskrbeti za svojo varnost prej, preden je prepozno.

Odločimo se tako tudi mi, podprimo akcije, ki nam jih bo idrijski Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu v bodoče zagotovo še mnogo pripravil, predvsem pa živimo in ravnajmo tako, da ne bomo ogrožali sebe in drugih.

Pa srečno!



**EVT
SISTEMI d.o.o.**
Ekologija, Varnost, Trgovina

Bi imeli popolne zimske rokavice?

Primerne za delo in prosti čas?
Pri nas jih imamo.

**Odličen Kevlar® oprijem, topla Thinsulate® podloga.
Lahko pa pišete tudi Božičku, da vam jih prinese!**



Cena 12,77€

**Vabljeni! Vsak delovnik od 10h do 15h.
Trgovina EVT-SISTEMI, Arkova 11, Idrija. Telefon: 05-37-73-129.**

Naj roža cveti namesto smeti!

(O ekološkem projektu idrijskih izobraževalnih ustanov)

Maja Vojska

V medijih je vse večkrat zaslediti zastrašujoče posledice, ki jih ima človekovo nepravilno ravnanje z odpadki na naš planet. To dejstvo je prebudilo izobraževalne ustanove v Idriji (vrtec, osnovna šola in gimnazija), ki se s pomočjo krajevne skupnosti, Komunale in nekaterih posameznikov trudijo ekološko osveščenost vzbuditi že pri najmlajših in skozi leta šolanja v otroke vcepiti ljubezen do naše zemlje ter s tem zagotoviti obstoj lepote okrog nas za nadaljnje generacije.

Idrijski vrtec, osnovna šola in gimnazija so se poleg mnogih drugih slovenskih šol in vrtcev vključili v program imenovan



»Ekošola kot način življenja«, ki je izvajan pod okriljem Mednarodnega združenja za okoljevarstveno izobraževanje. Letošnja skupna tema vseh treh ustanov je pravilno ravnanje z odpadki, ki nosi simpatičen slogan: »Naj roža cveti namesto smeti!« Glavni namen projekta je, da se otrokom predstavi problematiko nepravilnega ravnanja z vsemi odpadki, tudi z nevarnimi, in se to na otrokom zanimiv način predstavi tudi skozi pouk. Glavni cilj projekta in tudi vsake ekošole ter ekovrtca je osveščanje. Namen vseh projektov je ne le podučiti otroke, ampak tudi doseči to, da bodo pridobljeno znanje ponesli naprej do svojih družin ter tako vse skupaj prenesli na širšo javnost. Zato so vsi skupaj stopili stopničko višje in zadali so si cilj organizirati razne projekte izven šole, ki bi vključevala tudi idrijsko javnost. Te ustanove imajo tudi svoj ekosvet, ki usmerja dejavnosti in vključuje predstavnike šole, učencev oz. dijakov, staršev, lokalne oblasti in ekokoordinatorice.

Radoška Gostiša, koordinatorica v idrijskem vrtcu: »Naši otroci spoznavajo ločevanje odpadkov in pri tem aktivno sodelujejo (tudi s starši in širšo okolico). Sodelujemo tudi v več projektih, primernih za predšolsko obdobje, in to so: zgodnje naravoslovje, ekobralna značka in likovni natečaj Prednovoletni čas. Zgodnje naravoslovje zajema opazovanje narave skozi letne čase (aktivno s čuti), odnos do narave, povezava žive in nežive narave, itd. Pri ekobralni znački gre za seznanjanje s knjigami z ekološko vsebino, podoživeto pa otrok izrazi skozi risbo, gibanje ali opiše (odvisno od stopnje razvoja).

Likovni natečaj Prednovoletni čas izstopa prav zaradi časa samega. Ker je ta čas za otroke čaroben in poseben, ga doživi maksimalno in z vsemi čutili ter ga v različnih likovnih tehnikah upodobi. Predvsem se mi zdi pomembno, da bo predšolski otrok skozi te ekološke dejavnosti zaslutil, da je on edinstven člen v neskončni verigi vseh nas, ki vplivamo na sedanost in prihodnost našega planeta.«

Poziv pa tudi vam bralcem! Pazite kako ravnate s smetmi! In če ne veste, na primer kam z nevarnimi odpadki, povprašajte svoje otroke, oni prav gotovo vedo.



Majda Gantar in **Damijana Likar**, koordinatorici na OŠ Idrija: »Na naši šoli se učenci ukvarjajo s sledečimi ekodejavnostmi: pridno zbirajo star papir, izrabljene kartuše, tonerje in baterije. Reditelji skrbijo, da so razredi, hodniki in šolski prostori čisti. Prav tako se varčuje z električno energijo in vodo. V projekt Ekobralna značka so se prostovoljno vključili učenci od 1. do 9. razreda.

Učenci višjih razredov so v Mestni knjižnici uprizorili tudi igro v angleščini, v kateri prikazujejo, da skrbijo za naravo. V sodelovanju s Komunalo že drugo leto poteka ogled zbirnega centra za odpadke v Ljubevču.

Starši naših otrok bodo v spomladanskem času vabljeni na prireditev Šport-Špas, kjer jih bomo z raznimi aktivnostmi pritegnili k sodelovanju pri varovanju našega okolja.

Odzivi otrok na dejavnosti ekošole so pozitivni. Verjamemo, da nam bo s skupnimi močmi uspelo.«

Klavdija Stepančič in **Karmen Slak**, koordinatorici na gimnaziji Jurija Vege Idrija: »Ker smo izobraževalna ustanova, ki mora stremeti k temu, da bodo mladi pri nas pridobljeno znanje in izkušnje uporabljali ne samo pri svojih bodočih študijih in poklicih, temveč povsod v vsakodnevem življenju, se nam je zdelo, da je prav skrb za trajnostni razvoj tisto, kar sledi temu cilju. Z željo »potrkati na njihovo vest« jim posredujemo tudi manj lepe plati sodobnega potrošništva. Želimo, da bi imeli naši dijaki s svojim znanjem in okoljsko osveščenostjo močan argument, s katerim bi prepričali svoje bližnje in vrstnike v ravnanje, ki bo v dobro vseh prebivalcev Zemlje.

Tudi v letošnjem letu bomo skupaj z ekovrtcem in ekošolo Idrija ob tesnem sodelovanju s krajevno skupnostjo in Komunalo Idrija pripravili ekodan, na katerem bomo med drugim podpisali našo ekolistino. Bralce že sedaj vabimo, da našo dejavnost spremljajo tudi na spletni strani, ki bo v kratkem zaživel.«





**POSEBNE
UGODNOSTI
DO KONCA MESECA**

KDO PRAVI, DA NI FLEKSA PO PETDESETEM?

Ko človek pride v zrelejša leta, najbolje ve, kaj potrebuje. Zato je Zavarovalnica Triglav pripravila posebno ponudbo za vse odrasle po 50. letu: Investicijsko zavarovanje FLEKS za odrasle.

Prednosti tega zavarovanja so:

- ves čas dostopna sredstva,
- odprta zavarovalna doba,
- sklenitev brez ugotavljanja zdravstvenega stanja.

Fleksi, kajne? Res...

Še nikoli se ni zavarovanje tako odzivalo na vaše želje.

KER ŽIVLJENJE POTREBUJE VARNOST

 **triglav**

ZAVAROVALNICA TRIGLAV, d.d.

Predstavništvo Idrija
Zastopstvo Spodnja Idrija,
Zastopstvo Cerkno
Zastopstvo Godovič

Lapajnetova 43
Na vasi 31
Trg P. brigad 4
Godovič 7

tel. 05 372 76 00
tel. 05 372 10 90
tel. 05 372 32 56
tel. 05 374 74 60

MODRA ŠTEVILKA
080 555 555



NUMERA 3
d.o.o.
IDRIJA

PODJETJE ZA FINANČNE IN KNJIGOVODSKE STORITVE
DAVČNO SVETOVANJE
DELOVNO PRAVNO SVETOVANJE

Numera 3 d.o.o.
Rožna ulica 15
5280 Idrija
tel.: 05 37 22 580
faks: 05 37 22 585
email: numeras3@amis.net

*V RAČUNOVODSKEM
SERVISU NUMERA 3
RAZUMEMO
RAČUNOVODSTVO IN DAVKE.*

*ČAS JE, DA PREPUSTITE
VAŠE POSLOVNE KNJIGE
NAŠEMU RAČUNOVODSKEMU SERVISU.*

**NAŠIM POSLOVNIM STRANKAM
ŽELIMO MIRNO IN USPEŠNO
FINANČNO LETO 2009.**



bager
TEAM

d.o.o. SPODNJA IDRIJA

Podjetje za izvajanje vseh vrst zemeljskih,
gradbenih in rušitvenih del ter prevoze
Spodnja Idrija, Slovenska cesta 24



SREČNO 2009

Informacije na tel. št.
041 434 000



Vesele praznike ter veliko
osebne sreče in uspeha!

Vem zakaj:

NLB 

www.nlb.si

Poslovalnica Idrija, Mestni trg 15, 5280 Idrija
Tel: 05 37 20 600

NLB d.d., Trg republike 2, 1000 Ljubljana



Zakoni gibanja kamere - pravilo 180 stopinj

Gašper Uršič

Ali kakor bi verjetno večkrat slišali med filmsko ekipo – pravilo rampe. Torej, kaj je pravilo rampe? To je osnovna zakonitost, ki se jo drži tako film kot televizija, podobno kakor se držijo pravila tretjin. Gre za pravilo postavitve kamere oziroma kadrov tako, da gledalcev ne zmedemo s postavitvijo, gibanjem in smerjo pogleda igralcev.

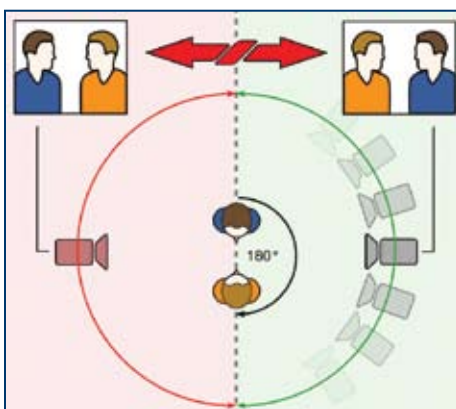
Gledalec in gibanje

Gledalec nekega končnega izdelka mora imeti stalen pregled nad tem, kako in v katero smer se osebe v filmu gibljejo oziroma gledajo. Snovalec filma že v predpripravih na snemanje veliko časa posveti prav smeri gibanja v filmu oziroma optični osi. Vsi vemo, da se prizori v filmih ne snemajo zapored, ampak so večkrat razdeljeni po različnih lokacijah ter celo letnih časih. Če smeri gibanja niso vnaprej določene, se lahko hitro zgodi, da se igralec v enem kadru navidezno približuje svojemu cilju, v naslednjem pa zaradi napačne postavitve kamere daje občutek, da se od svojega cilja že oddaljuje brez pravega razloga. Posledica take napake je zmeden gledalec, ki ne bo več sledil zgodbi, saj mu ne bo jasno, zakaj je odšel, čeprav še ni prišel na cilj. Če vzamemo enostaven primer gibanja, da nekdo teče z desne proti levi v totalu, mora v bližnjem posnetku ravno tako ohraniti isto smer gibanja. Sicer gledalca lahko zmedemo, saj v naslednjem kadru ne bo pričakoval prihoda z nasprotno smeri.

Tipičen primer

Isti primer imamo pri prenosih košarke ali nogometa. Verjetno ste se kdaj spraševali, zakaj so vse kamere samo na eni strani igrišča? To ni zato, ker tehniki ne bi znali postaviti kamere na drugo stran igrišča, ali pa nimajo dovolj kabla, da bi jih tam lahko postavili. Če pa že so kamere na drugi strani igrišča, jih ponavadi uporabljajo v počasnih posnetkih. Dodajo pa napis „reverse angle (drugi kot)“. V nasprotnem primeru bi se brez tega grafičnega opozorila gledalec zmedel, saj ne bi več vedel kdo je kdo in kje! Informacije bi torej bral napačno – mislil bi lahko, da je koš dalo nasprotno moštvo. Celoten položaj, oziroma občutek gledanja, se ob obratu za 180 stopinj popolnoma spremeni.

Vzemimo primer zelenega moštva, ki napada z leve proti desni ter modrega moštva, ki napada z desne proti levi. Ob obratu postavitve kamere za 180 stopinj zdaj zeleni napadajo z desne proti levi in so s tem prevzeli smer, ki so jo imeli pred tem modri – v očeh gledalca zeleni sedaj napadajo svoj gol. Si predstavljate, da bi se nam to med prenosi tekem venomer dogajalo? Verjetno bi kmalu preklopili program?



Nasvet za ljubiteljskega filmarja

Za primer postavitve si bomo vzeli najenostavnejši primer s samo dvema osebama na prizorišču. Poglejmo si osnovni primer na naslednjih slikah. Ko enkrat vzpostavijo

sceno v totalu in pokažeš kje se ljudje nahajajo, si že vzpostavil pravilo 180 stopinj. Kot vidimo, ženska sedi na desni strani, moški pa na levi strani posnetka, gledata pa eden drugega.



Od sedaj naprej kadarkoli pokažemo moškega, mora le-ta biti na levi strani ekrana, ženska pa na desni strani. Da si bomo lažje predstavljali „rampo“, si pogledjmo posnetek scene z zgornje strani.



Na sliki vidimo začetno postavitev kamere, s katerim kadrom v totalu smo vzpostavili



Nataša
Nataša Černilogar s.p.
Gortanova 3, IDRJA

tel.: 05/37 22 920,
GSM: 031/302-877

*Kaj za prazničnimi vrati čaka nas,
ko razigrano bo čas prestopil letni prag?
Bo jutro s soncem obsijano,
bo z mehkim perjem nam poslano,
bodo novi časi zlati?
Zlati bodo, če sivino vsakdanjo sami podelimo
s poštenim delom in dobroto,
ji s smehom vdihnemo lepoto
in s prijateljstvom iskrenim
nežnost, srečo, mir, toplino.
Takah časov
- zlatih časov -
Vam želimo za Božič in Novo leto 2009*

LEPI LASJE SO VAM V OKRAS, ZATO NAJ VAM BOJO V PONOSI!



DELOVNI ČAS:
PONEDELJEK IN SREDA 8-12,
TOREK IN ČETRTEK 13-19
PETEK 11-19
SOBOTA 7-12
NEDELJA IN PRAZNIKI ZAPRTO

našo sceno, črta na sredini pa predstavlja našo „rampo“. Kamera se sedaj v našem primeru lahko giblje kjerkoli od leve proti desni, v nobenem primeru pa ne sme postavitev kamere segati čez črto, kajti le-ta nam predstavlja kot 180 stopinj in s premikom kamere čez to črto bi kršili pravilo „rampe“. Če se boste držali tega, bosta igralca ne glede na kombinacijo kadrov, ki jih boste uporabili, vedno dajala občutek, da gledata eden proti drugemu. S te slike smo sedaj razbrali, kaj točno nam omenjeno pravilo pravi, s samega zornega kota pa ne vidimo, kaj vidi kamera. Zato pa si bomo na naslednji sliki ogledali, kaj se zgodi, če prekršimo pravilo in kamero prestavimo čez os.



prestavili h kameri v desnem kotu zgoraj. Prva slika nam sedaj prikazuje prvi posnetek, naslednja pa posnetek, ki je nastal ob preskoku "rampe". Zaradi napačne postavitve, oziroma preskoka kamere, je sedaj videti, kot da igralca ne gledata več eden

proti drugemu, ampak oba v isto smer. To pa bo morebitnega gledalca močno zmedlo. Zapomnite si, da je kamera gledalec na sceni, ki je vzpostavljena – je neaktivni spremljevalec vsega, kar se tam dogaja. Vidi lahko samo to, kar ji pokažete.

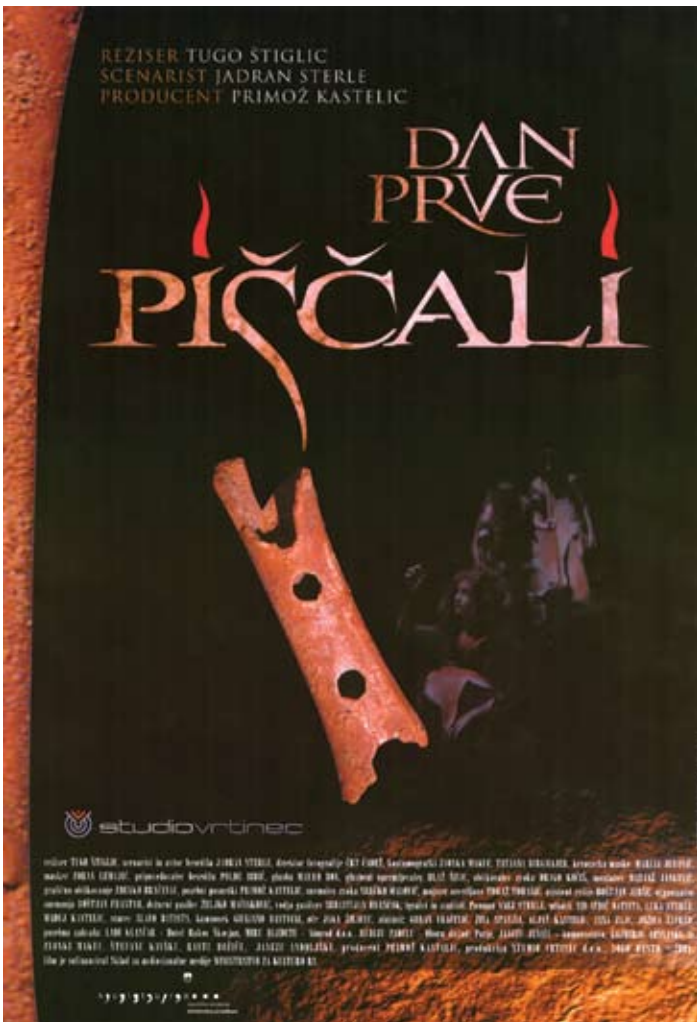


Sedaj pa si predstavljajte, da ste prvi posnetek naredili s kamero v levem kotu, spodaj na sliki, nato pa ste se za naslednji kader

Divje babe Cerkljanov ne zanimajo

Pričakovali bi in spodobilo bi se, da bi bila premierna predstavitev filma o Divjih babah nekje na Cerkljanskem, v Cerknem, še bolje, v bližnjih Šebreljah. Nič od tega, šele maja prihodnje leto si baje lahko Cerkljani obetajo obisk filmske ekipe s predstavitvijo igranega filma scenarista **Jadrana Sterleta**, ki ga je režiral **Tugo Štiglic**. Film z naslovom **Dan prve piščali**, o neandertalčevi piščali, ki jo Jadran Sterle postavlja ob bok še dvema drugima slovenskima čudesoma, barjanskemu vozu in igli za šivanje iz Potočke zijalke, ki bi jih kazalo uvrstiti na Unescov seznam svetovne dediščine, je nastal v producentskih rokah **Primoža Kastelica** iz novomeškega Studia vrtinec.

Ustvarjalci filma želijo z njim domači in tuji javnosti sporočiti, da imamo izjemno kulturno najdbo, ki je potrjeno stara od 55.000 do 65.000 let. Je torej najstarejše glasbilo na svetu in izvor duhovnega življenja neandertalca, prvega Evropejca. »S to najdbo spreminjamo kompletno zgodovino Evrope v tej prazgodovinski dimenziji. Piščalka iz cerkljanskega hribovja je dokaz, da je imel neandertalec izjemno bogato duhovno življenje in da smo tudi mi izjemno star del Evrope. Zdaj mora še neandertalčeva piščal stopiti v zavest Evropejcev, kajti za večino stare celine, kljub temu da smo medtem že postali člani Evropske unije, smo mi še vedno na drugi strani nekdanje železne zavese,« meni scenarist Jadran Sterle.



Ruanda – v upanju na boljši jutri

Irma Šinkovec

Ko beseda nanese na afriško državo Ruando, je kaj hitro omenjen tudi genocid, ki je označen kot najhujši genocid po drugi svetovni vojni. Leta 1994 je bilo na izjemno krut način v treh mesecih pobitih 800.000 ljudi. Spomini še vedno ostajajo, veliko je sirot in vdov in skoraj ni družine, ki ne bi izgubila vsaj enega člana.

predstavljajo 85 % celotnega prebivalstva, Tutsiji 14 %, Batwa pa zgolj 1 %. Vendar pa danes ni več govora o različnih etničnih skupinah, poudarja se enotnost, saj veliko krivdo za pretekli genocid pripisujejo ravno temu razlikovanju. Celjenju ran po genocidu je vlada namenila veliko ukrepov. Januarja 2006 je bilo ukinjenih 12 provinc,

ležijo plastične vrečke, prodajalce raznovrstnega sadja, hrane, oblačil ter druge krame je mogoče videti le izven mesta, v okolici avtobusne postaje. Vlada je prepovedala uporabo plastičnih vrečk in uvedla čiščenje ulic vsako zadnjo soboto v mesecu. V središču mesta je moderen nakupovalni center, kjer je mogoče dobiti vse. Veliko je modernih stavb in po ulicah ogromno dragih avtomobilov. Berače je redko opaziti, a to ne pomeni, da jih ni. Mesto Kigali postaja mesto za bogate. »Življenje v Kigaliju postaja težko,« sem pogosto slišala. Revnim je vstop v središče mesta prepovedan, pa saj tako ne bi imeli tam kaj početi, saj so cene primerljive našim ali še višje.

V ruandskih časopisih sem pogosto zasledila članke, ki Ruando označujejo kot zgodbo o uspehu. Veliko je napisanih besed o hitrem gospodarskem razvoju države, o izboljšanju življenjskih razmer vseh državljanov. Ruanda je v letih po genocidu nedvomno veliko naredila v smislu vsestranskega razvoja, a na žalost je ogromno ljudi, ki ne čutijo nikakršnih sprememb oz. se življenje zanje le še slabša. Cene se višajo, služb ni. Zdi se, da so koristi rezervirane le za peščico izbranih. V nekaterih predelih mesta so lepe zgradbe, hiše obdane z visoko ograjo in ulice brez veselih bosonogih otrok. »Ne želim si biti bogata, rada bi le poskrbela za šolanje mojih dveh hčera,« mi je večkrat potarnala Mary, prebivalka Nyamiramba, ki predstavlja revnejše predmestje Kigalija. Čeprav so javne šole brez šolnin, je šolanje za veliko ljudi drago. Zato sem v Nyamirambu vsako dopoldne srečevala ogromno otrok, ki bi morali biti v šoli, a jim je to zaradi revščine onemogočeno. Tako kot Mary je ogromno mater samohranilk, ki se s priložnostnim delom stežka prebijajo iz dneva v dan. »Ja, upanje pa ostaja. Moramo upati na boljši jutri,« z optimizmom zre v prihodnost Judith, ki od jutra do večera prodaja razne artikle,



↗ Vsakdanji vaški prizor

Ozračje v Ruandi je posledično nekoliko bolj mrko, zadržano, otožno. Težje kot v drugih afriških državah je tu najti tisto brezskrbno »afriškost«, optimizem in veselje do življenja. A kljub temu je Ruanda lepa, zanimiva in skrivnostno privlačna. Majhna dežela v osrčju Afrike, imenovana tudi dežela tisočerih hribov in dežela večne pomladi, je ena najrevnejših dežel in najgosteje naseljena afriška država.

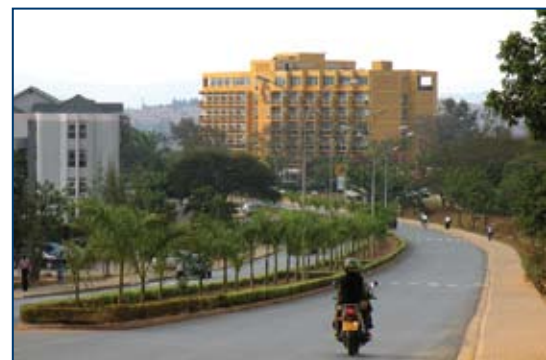
Hribi, do kamor seže pogled. Osem milijonov prebivalcev na ozemlju, ki je le malce večje od Slovenije, je krivo, da je vsak kos zemlje, kjer je le mogoče, obdelan. Več kot 90 % prebivalstva se preživlja s kmetovanjem. Hiše so visoko po pobočjih med plantažami bananovcev in kave, nižje pa se razprostirajo plantaže čaja. Ceste se vijajo v breg in zopet spuščajo. Tudi glavno mesto Ruande Kigali se razteza čez številne hribe in ulice znotraj mesta, ko so krive za utrujenost, če se nameniš po opravkih po mestu peš.

Zanimivo je, da Ruanda, v nasprotju z ostalimi afriškimi državami, pozna samo en tradicionalni jezik – kinyarwando. Tudi etnična raznolikost prebivalstva je omejena zgolj na tri skupine: Hutujci

katerih meje so spominjale na etnično razlikovanje in katerih imena so spominjala na to obdobje. Oblikovane so bile nove, večje province, ki so razdelile državo bolj naravno: severna, južna, vzhodna, zahodna in provinca Kigali.

Grozote genocida so še kako žive in po vsej deželi so številni spomeniki v spomin na žrtve. V Kigaliju je spomenik, ki ponuja izčrpno zgodovino in ozadje genocida. V sliki in besedi prikazujejo razsežnosti vojne in nemogoče je, da obiskovalca pusti hladnega. Prav tako si je mogoče ogledati cerkve, kamor so se ljudje zatekli v upanju, da bodo našli varnost, a na žalost so bile ravno cerkve pogosto kraj grozljivih pobojev. Vzroki genocida, ko se je večinsko pleme zneslo nad manjšinskim, segajo v preteklost, a tudi tukaj so imeli prste vmes beli ljudje.

Seveda pa Ruanda ponuja tudi svetlejšo plat. Na vsak način se trudi popraviti vtis ter preseči črno preteklost. Glavno mesto Kigali je pravo presenečenje in na neki način biser med afriškimi mesti. Mesto je moderno, ulice v središču mesta široke in urejene, ljudje upoštevajo semaforje, predvsem pa je mesto čisto. Po ulicah ne



↗ Urejene, široke avenije v Kigaliju

od spodnjega perila do sadja in zelenjave, a njen zaslužek le s težavo pokrije stroške enega ali včasih dveh skromnih obrokov na dan.

Nyamirambo, pretežno muslimanski in eden najrevnejših predelov mesta, je po drugi strani tudi eden najbolj živahnih, pisanih in zanimivih. Tu je ogromno šiviljskih in frizerskih salonov, dve tržnici, kjer je mogoče dobiti vse mogoče stvari, veliko je raznovrstnih majhnih gostiln, trgovinic itd. Tu živi večina tujcev iz drugih predelov Afrike. »Nyamirambo ponuja vse, kar potrebujemo za skromno življenje, poleg tega pa je blizu centru mesta,« pripoveduje Sisoko iz Malija, Babu iz Gane in še drugi mladi šiviljci, ki jih je pot zanesla v ta del Afrike. Šiviljstvo je v Zahodni Afriki veliko bolj razvito, konkurenca veliko hujša, zato je po njihovih besedah lažje zaslužiti nekaj denarja v Vzhodni ali Centralni Afriki. »Ja, ja, življenje tukaj je težko, ljudje so precej bolj mrki kot pri nas v Zahodni Afriki. Pogrešam nasmejane obraze,« pravi Babu. Mogoče si številni Afričani, ki prihajajo iz držav Zahodne Afrike, izbirajo Nyamirambo tudi zaradi pestrosti življenja in bolj veselega vzdušja, značilnega za Zahodno Afriko. Tudi sama sem bila kar vesela, da je bilo moje delo v Kigaliju omejeno predvsem na Nyamirambo. Lepo je bilo, ker so predvsem otroci hitro postali moji prijatelji in so me vedno znova hiteli pozdravljati in spraševati, kako sem pa danes, pa čeprav v zelo omejeni angleščini ali francoščini. Všeč mi je bila tudi pot do centra mesta, ki ponuja dvajsetminutni sprehod po urejenih in izjemoma nestrmih ulicah mimo velike mošeje, šole, majhnih trgovin v lasti Indijcev, knjigarne, restavracije, luksuznega hotela Serena, bank, urejenih vrtov itd. A prašne



Veliko je otrok, ki nimajo možnosti obiskovanja šole

in neurejene ulice Nyamirambo so polne življenja tudi ob večerih in bo kar držalo, kar pravijo: Nyamirambo nikoli ne spi. Že kratko potovanje iz enega konca mesta do drugega potrdi oznako Ruande kot dežele tisočerih hribov, kakor hitro pa potuje še dlje, se ta trditev le še dopolnjuje. Tudi turizem v Ruandi se razvija in hoteli se množijo. Turistični delavci vidijo prednost Ruande v njeni majhnosti, saj od ene turistične zanimivosti do druge nikoli ni daleč, poleg tega pa se ruandskih cest drži sloves najboljših cest v Centralni Afriki. Število turistov iz leta v leto narašča. Glavna turistična zanimivost so vsekakor gorske gorile, ki jih je mogoče srečati le na tem predelu Afrike (na tromeji Ruande, Ugande in Konga), kjer je bila leta 1985 umorjena znana ameriška raziskovalka Diane Fossey, ki je proučevala obnašanje gorskih goril in se bojevala proti njihovega izumrtju. Gorske gorile so ena izmed najbolj ogroženih živalskih vrst in po mnenju mnogih je srečanje z njimi enkratna



Nyamirambo – najbolj pisan in živahen predel Kigalija



V Kigaliju bodo preproste, pritlične hiše sčasoma nadomeščene z modernimi in večnadstropnimi zgradbami

izkušnja, ki presega druge nacionalne parke značilne za Vzhodno Afriko. A za mnoge je obisk gorskih goril predrag, pa kljub temu odhajajo iz Ruande polni novih doživetij in spoznanj. Med redkimi kratkimi potovanji izven glavnega mesta sem bila vedno znova navdušena nad čudovito pokrajino. Življenje izven mest ponuja drugačno podobo, podobo majhnih idiličnih vasic, z majhnimi hiškami, pred katerimi se igrajo veseli otroci v raztrganih in pretegnjenih majicah. A kaj, ko so ti otroci tam med tednom dopoldne, ko bi vendarle morali biti v šoli! Pa tolikokrat sem slišala, da je osnovno šolanje zastoj in torej omogočeno vsem!

Izgubljeni v gozdu

Domen Uršič

Ne gre še za eno izmed poceni grozljivk, ki so jih tako radi snemali v 80. letih 20. stoletja, ampak za prav posebno izkušnjo orientacijskega teka. Tekme se ne dogajajo na velikih stadionih pred množico navdušenih navijačev, ampak v tišini gozdov. **Tibor Golob Mrak** je eden izmed tistih 16-letnikov, ki prav posebno navdušenje vidi v preizkušanju lastnih zmogljivosti pri neizgubljanju na zemljevidih.



Z orientacijskim tekom se ukvarja že šest let in v tem času se je udeleževal tekmovanj v Sloveniji in sosednjih državah. Svoje kondicijske sposobnosti in tehnična znanja pa je preizkušal tudi na mednarodnih tekmovanjih na Škotskem, na Švedskem in v Švici. Osvojil je namreč že 15. mesto na šolskem svetovnem prvenstvu, na letošnjem šprintu v Benetkah pa je v močni mednarodni konkurenci osvojil 7. mesto. Na evropskem mladinskem prvenstvu je v šprintu v kategoriji do 16 let zaradi začetniške napake zapravil medaljo in na koncu pristal na 13. mestu.

Največji izziv mu pomenijo proge, ki niso ne premalo ne preveč zahtevne, saj sam zase pravi, da se vse prevečkrat preveč hitro

zapodi na progo, kar ga včasih stane tudi boljše uvrstitve.

Karta in kompas sta poleg dobre obutve in oblačil najpomembnejša pripomočka vsakega tekmovalca. Na vseh tekmovanjih pa je potreben tudi poseben čip, ki beleži, če je orientacist v gozdu našel vse kontrolne točke.

Tibor pravi, da si že v samem začetku tekmovanja na karti zapomni tiste bistvene

kakor gobe po dežju. Proge so v povprečju dolge med 2,5 in tremi kilometri pa vse do sedmih kilometrov zračne razdalje. Na njih je okrog 15 kontrolnih točk. Seveda bi bil vsak vesel, da bi na progi opravil kar najkrajšo pot, ker pa ljudje nismo letala in nas lahko na progi preseneti kakšna neprehodna globača, navadno to pomeni, da je pot pred nami dvakrat daljša. Pa še to le v primeru, da se v gozdu ne izgubimo.

Najlažje se je izgubiti v švedskih močvirjih in na slovenskem krasu, saj je tu veliko detajlov in malo poti. Prav zato pa potrebuje vsak tekmovalec dobro kondicijsko pripravo.

Kondicijske treninge mladinski orientacisti opravljajo na idrijski gimnaziji trikrat tedensko pod vodstvom **Roberta Vončine**. Med vikendi pa imajo tudi tehnične treninge.

Orientacijske karte so zrisane v merilu 1:10000, včasih pa tudi 1:7500. Na tekmovanjih v Sloveniji je večina kart starih okoli 8 let, kar pomeni, da se je lahko v naravi že veliko stvari spremenilo. To pa za vse, ki imajo radi orientacijo, pomeni le še dodaten izziv.

V začetku svoje športne poti se je Tibor v gozdu dostikrat izgubil, ko je posamezno kontrolno točko iskal tudi eno uro, a ga vse to ni odvrnilo od tovrstnega preživljanja prostega časa.

V Sloveniji so najbolj prehodni tereni na območju Brežic, je pa v naši okolici veliko hribov in ravnin, ki so za tekmovalce zelo dobre za tehnične treninge. Tako, da lahko vsakdo preizkusi svoje znanje o branju zemljevidov.

Seveda pa ni orientacija edina stvar, ki bi ga zanimala. V svojem prostem času namreč rad poprime tudi za vrat kitare in s skupino preigrava punk v eni izmed idrijskih garaž.



objekte, ki so v naravi najbolj opazni. Razne poti, jase, vrtače, v bližini kontrole pa se v karto bolj poglubi. Velikokrat se zgodi, da kakšne poti ali jase ni več, se pa pojavijo tudi novi poseki, kar bistveno oteži tekmovalčovo pot do cilja.

Cilj vsakega tekmovalca v orientacijskem teku je namreč, da čim prej najde vse kontrolne točke, ki so raztresene po gozdu,

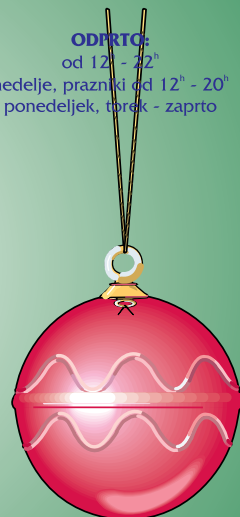
Sprejemamo tudi večje skupine in zaključene družbe



- * ŽLIKROFI
- * DIVJAČINA
- * MORSKE RIBE
- * JEDI PO NAROČILU
- * VELIKA IZBIRA VRHUNSKIH VIN

VESEL BOŽIČ IN SREČNO 2009

ODPRTO:
od 12^h - 22^h
nedelje, prazniki od 12^h - 20^h
ponedeljek, torek - zaprto



Nina in Luka blestela

Špela Hvalec

Na prvih turnirjih zimske sezone sta v svojih kategorijah blestela **Nina Nagode** in **Luka Miklavčič**.

Kot napad iz ozadja bi lahko opisali Ninino pot do zmage v finalu na turnirju do 18 let. Kot 15-letnica je bila osma nosilka turnirja, do zmage v finalu (v treh nizih je premagala Sindi Germek) pa je morala v zahtevnih in dolgih tekmah premagati med drugimi tudi tretjo nosilko.

Luka Miklavčič je bil za svoje nasprotnike nepremagljiv na turnirju do 10 let v Mariboru. Pokal zmagovalca je ob zaključku turnirja prejel iz rok enega najboljših slovenskih teniških igralcev – Marka Tkalca. Na istem turnirju je po premočni nasprotnici v prvem kolu na tolažilnem turnirju zmagala tudi **Veronika Erjavec**.



Aktualne uvrstitve idrijskih tenisačev na jakostnih lestvicah Teniške zveze Slovenije:

do 12 let	do 14 let	do 16 let	do 18 let
2. Jerca Frelih	8. Simona Rejc	2. Nina Nagode	15. Nina Nagode
10. Julija Križaj	21. Ester Rupnik	(48 uvrščenih na lestvico)	18. Živa Košak
15. Anja Humar	30. Neja Rant	42. Klemen Erjavec	30. Marjanca Fortuna
21. Blažka Tratnik	(74 uvrščenih na lestvico)	(107 uvrščenih na lestvico)	36. Maja Vogrič
26. Nina Ribar	9. Rok Križaj		(66 uvrščenih na lestvico)
28. Žana Lapajne	10. Jernej Frelih		9. Boštjan Bolko
28. Veronika Erjavec	13. Urban Frelih		28. Domen Jereb
(54 uvrščenih na lestvico)	60. Matic Straus		63. Matic Vogrič
5. Nik Krapež	(125 uvrščenih na lestvico)		70. Klemen Erjavec
11. Jakob Štucin			(91 uvrščenih na lestvico)
15. Jernej Zaplotnik			
16. Matic Zaplotnik			
32. Rok Bogataj			
34. Luka Miklavčič			
(71 uvrščenih na lestvico)			

Številna udeležba idrijskih tenisačev na mastersih

Špela Hvalec

Oktober je za teniške igralce mesec zaključnih turnirjev (t. i. mastersov), na katerih lahko nastopi zgolj najboljših 12 igralcev na posamezni jakostni lestvici.

V kategoriji do 12 let so med fanti nastopili kar trije igralci TK Kolektor Idrija. **Urban** in **Jernej Frelih** sta si z uvrstitvijo

v četrtfinale priigrala 5. mesto. **Rok Križaj** pa je s porazom v polfinalu proti kasnejšemu zmagovalcu Maksu Tekavcu osvojil tretje mesto.

Med dvanajstletnicami sta nastopili **Jerca Frelih** in **Simona Rejc**. Jerca Frelih (letnik 1997) ostaja v tej kategoriji tudi v naslednji tekmovalni sezoni, Simona pa se poslavlja z osvojenim tretjim mestom na mastersu.

Gostilna Žlikrof

Matjaž Stolec s.p.
Vojkova ulica 14
5280 Idrija

telefon: 05/ 37 71 165
GSM: 051 428 606
E-mail: gostilna.zlikrof@gmail.com

Vse dobro, slabo, kar smo doživeli,
se pomnilo bo ali pozabilo.
Prijazno vsem naj novi čas prinese,
kar staro nam je leto zamudilo.
Ljubezni, Sreče in Veselja
in Zdravje naj bo miło,
Božični mir v srcih,
naj naše Novoletno bo voščilo!

Marjanca Fortuna in **Nina Nagode** sta se borili na mastersu do 16 let. Marjanca je svojo tekmo morala žal predati, Nina pa se je uvrstila v polfinale in tako dobila pokal za tretje mesto.

Edini idrijski predstavnik v kategoriji do 18 let – **Boštjan Bolko** – je prav tako kot Marjanca zaradi višjih sil moral predati tekmo prvega kola.



► Fičkota dandanes le še redko srečamo na naših cestah, sem in tja ga pa le. Kot lahko vidimo, je avtomobil še nadvse pripraven za prevažanje različnih stvari. Njegova streha je priročna tako za prevoz novoletne smreke kot za postavitve količkov za označbe na cestišču. Z njimi mu je nekdo nadel nekoliko bolj »pankovsko« podobo



► Saj ni čudno, da ima tudi idrijski dedek Mraz, alias Jelko Kašča, že čisto belo brado. Od leta 1954 je že več kot tisočkrat obiskal otroke po šolah, vrtcih in krajevnih skupnostih ter starejše v domovih upokojencev v idrijski občini. V s snegom obdarjenih zimah se je med mladež pripeljal tudi s sanmi, zadnja leta pa to ni več mogoče. Čeprav napoveduje, da je letos zadnjič v tej vlogi, mu skorajda ne verjamemo



► Ko vsi govorijo samo o krizi, je lepo uzreti takšen smejoč pozdrav z neba



► Pričujoča fotografija samo dokazuje govornice, da so občani med Godovičem in Hotedršico opazili volka. To fotografijo je avtor zgodaj zjutraj posnel v Hotedršici. Če njegove navedbe držijo, gre za volkuljo, ki so jo opazili že na Planini. Ker je bila menda poškodovana, se je ločila od ostalega tropa in prišla na to območje



► Če se sami lotimo pečenja in okraševanja torte, ponavadi naredimo povsem enostavno, okroglo ali kvadratno. Marta in Jurko Simnovčič iz Čekovnika pa sta praznične dni otrokom šestih družin polepšala s hišico iz medenjakov. Pa niso dobili vsi samo te, ki jo vidite na fotografiji, pač pa sta za vsako družino naredila po eno, šest hišic in medenjakov torej



BRUS
d.o.o.
SLOVENIJA

SREČNO 2009

BRUS
TRANSPORT



BRUS d. o. o. Godovič 154, 5275 Godovič

Tel.: (05) 37 25 200, Fax: (05) 37 25 201

E-mail: info@brus.si, URL: www.brus.si